

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Plzeň 2021

MIROSLAV MIMRA

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

„Analýza vybraného druhu kriminality ve zvoleném regionu České republiky“

MIROSLAV MIMRA

Plzeň

2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
Katedra veřejné správy

„Analýza vybraného druhu kriminality ve zvoleném regionu České republiky“

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Předkládá: Miroslav Mimra

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Miroslav MIMRA**
Osobní číslo: **R17M0198P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Analýza vybraného druhu kriminality ve zvoleném regionu České republiky**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod a cíl práce
2. Literární řešení
3. Metodika práce
4. Vlastní práce
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

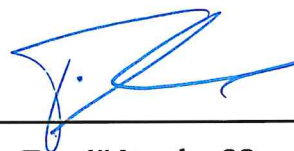
Datum zadání diplomové práce: **29. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. Petra HRUBÁ SMRŽOVÁ, Ph.D. (v.z.)

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „Analýza vybraného druhu kriminality ve zvoleném regionu České republiky“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 31. března 2021

.....
Miroslav Mimra

Poděkování

Tímto děkuji vedoucímu diplomové práce panu **JUDr. Tomáši Loudovi, CSc.**, za jeho ochotu, vstřícnost, rady i připomínky k této práci a obzvláště si cením toho, že je takový pohodář.

Tímto rovněž děkuji za veškerou pomoc a rady paní **Bc. Janě Hájkové**, která je zářivou duší Katedry veřejné správy.

Obsah

1	ÚVOD A CÍL PRÁCE	1
1.1	ÚVOD	1
1.2	CÍL PRÁCE	2
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
2.1	KRIMINOLOGIE A KRIMINALITA	4
2.2	KRIMINOLOGIE A PŘÍBUZNÉ VĚDNÍ OBORY	8
2.3	TRESTNÝ ČIN	9
2.4	ČLENĚNÍ KRIMINALITY	10
2.4.1	Násilná kriminalita	13
2.4.2	Mravnostní kriminalita	14
2.4.3	Majetková kriminalita	15
2.4.4	Hospodářská kriminalita	15
2.4.5	Ostatní kriminalita, zbývající kriminalita, vojenské a protiústavní činy	16
2.4.6	Kybernetická kriminalita	16
2.4.7	Návykové látky	18
2.4.8	Kriminalita mládeže	19
2.4.9	Organizovaná kriminalita	20
2.5	PŘÍČINY KRIMINALITY	21
2.5.1	Biologické kriminologické teorie	22
2.5.2	Psychologické kriminologické teorie	24
2.5.3	Sociologické kriminologické teorie	26
2.5.4	Multifaktorové kriminologické koncepce	28
2.6	PREVENCE KRIMINALITY	28
2.6.1	Represivní strategie	29
2.6.2	Prevenční strategie	32
2.6.3	Kategorie prevence kriminality	34
2.7	KONTROLA KRIMINALITY	35
3	METODIKA PRÁCE	37
3.1	OBECNÉ METODY POUŽITÉ V PRÁCI	37
3.2	ANALÝZA ČASOVÝCH ŘAD	38
3.3	DATOVÉ ŘADY	40
4	VLASTNÍ PRÁCE	45
4.1	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO REGIONU – HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY	46
4.2	ANALÝZA REGISTROVANÉ KRIMINALITY V SOUVISLOSTI S VÝVOJEM VYBRANÝCH UKAZATELŮ V LETECH 2010 AŽ 2020	49
4.2.1	Analýza vývoje počtu registrované kriminality	49
4.2.2	Analýza změn indexu kriminality	55
4.2.3	Analýza vývoje počtu obyvatel	57
4.2.4	Analýza vývoje počtu cizinců	58
4.2.5	Analýza vývoje registrované míry nezaměstnanosti	62
4.2.6	Analýza vývoje průměrné hrubé mzdy	64
4.2.7	Analýza vývoje HDP	66
4.2.8	Analýza vývoje hustoty zalidnění	67
4.3	VÝVOJ NĚKTERÝCH DRUHŮ KRIMINALITY V LETECH 2010 AŽ 2020	68
4.3.1	Analýza násilné kriminality	69
4.3.2	Analýza mravnostní kriminality	72
4.3.3	Analýza majetkové kriminality	74
4.3.4	Analýza ostatní kriminality	77
4.3.5	Analýza zbývající kriminality	81
4.3.6	Analýza hospodářské kriminality	84

5	ZÁVĚR.....	88
6	SOUHRN.....	94
7	RÉSUMÉ.....	95
8	PŘEHLED PRAMENŮ.....	96
9	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	105
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	106

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá problematikou kriminality, která je ukazatelem sledovaným jak orgány státní správy, tak i místní samosprávy. Kriminalita a její vývoj jsou také často diskutovanými tématy v médiích. Proto se někdy může zdát, že kriminalita narůstá, neboť některé trestné činy jsou medializovány, a tím se dostávají více do povědomí veřejnosti. Data kriminality jsou posuzována jak z hlediska počtu spáchaných trestných činů a druhového složení, tak i z hlediska jejího vývoje v čase. Vývoj kriminality i její struktury je předmětem zájmu sociologů i dalších oborů, neboť odráží společenské, ekonomické i sociální změny ve společnosti.

Z hlediska sociálního představuje kriminalita problém, neboť je spojena s výskytem společensky nežádoucích jevů, které nejrůznějšími způsoby ohrožují zákonem chráněné zájmy. Ovšem lidé vyčlenění na okraj společnosti často nevidí jiný možný způsob, jak uspokojovat své potřeby, proto se uchylují k páchání trestné činnosti. Filozofové a sociologové se zamýšlí nad otázkami, zda je kriminalita součástí lidské přirozenosti a jaké faktory jsou spouštěči kriminálního chování jedinců. Každý jedinec je však natolik složitým organismem, že se zatím na tyto otázky nepodařilo nalézt jednoznačné odpovědi.

Proto je věnována pozornost zkoumání vývoje kriminality v čase spolu s hledáním různých příčin způsobujících změny jejího výskytu. Na základě těchto analýz jsou pak navrhována legislativní opatření, programy pro prevenci kriminality a další opatření směřující k její regulaci. Na základě výsledků těchto zkoumání je posléze možné odhadnout predikci vývoje kriminality při výskytu některých společenských jevů a stanovit možná opatření k její regulaci či prevenci. Kriminalita je dlouhodobě spojena s lidskou společností, a to bez ohledu na společenské zřízení či tresty za ni hrozící, a doposud se ji nepodařilo vymýtit.

Tato diplomová práce se zabývá analýzou vybraných ukazatelů a vývojových tendencí u jednotlivých druhů kriminality na základě registrovaných trestných činů. Rozsah skutečné kriminality ve společnosti je však mnohem větší, neboť registrované trestné činy tvoří jen částečný podíl ze skutečně spáchaných trestných činů, protože mnohé trestné činy nejsou nahlášeny orgánům činným v trestním řízení.

1.2 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je rozebrat téma kriminality a pomocí dílčích cílů analyzovat tento jev z různých pohledů. Hlavním cílem práce je na základě analýzy dat registrované trestné činnosti v České republice (dále jen „ČR“) a vybraném regionu, tj. hlavním městě Praze (dále jen „Praha“), provést analýzu vývoje vybraných druhů kriminality v letech 2010 až 2020 a srovnat ji s vývojem v ČR.

1. Prvním dílčím cílem je vymezení základních pojmů spojených s trestnou činností, jako je kriminalita, trestný čin, členění kriminality atd., na základě provedení literární rešerše odborné literatury zabývající se zkoumanou problematikou. Dále pak zvolení vhodných statistických metod k analýze kriminality a stanovení metodiky práce.
2. Druhým dílčím cílem je shromáždění dat ukazatelů, na základě kterých lze charakterizovat vybraný region a jeho strukturu.
3. Třetím dílčím cílem je provedení analýzy vývoje vybraných ukazatelů, které mohou mít vliv na kriminalitu (vývoj počtu obyvatel, vývoj počtu cizinců, vývoj míry nezaměstnanosti, vývoj hrubé mzdy, vývoj HDP a hustota zalidnění) a jejich srovnání s vývojem registrované kriminality v ČR a Praze. K analýze jsou využita data získaná z veřejně přístupných zdrojů – webových stránek Policie ČR a Českého statistického úřadu.
4. Čtvrtým dílčím cílem je analýza registrovaných trestných činů, počtu objasněných trestných činů, míry objasněnosti a indexu kriminality v hlavním městě Praze a České republice. Analyzováno bylo období od roku 2010 do roku 2020.
5. Pátým dílčím cílem je analýza vývoje, struktury a objasněnosti násilné, mravnostní, majetkové, ostatní, zbývající a hospodářské kriminality v letech 2010 až 2020.

Pro splnění některých výše uvedených dílčích cílů jsou stanoveny tyto výzkumné hypotézy:

- H1 Růst počtu obyvatel vede ke zvyšování kriminality.
- H2 Růst počtu cizinců vede ke zvyšování kriminality.
- H3 Pokles míry nezaměstnanosti vede ke snižování kriminality.
- H4 Růst výše mezd vede k poklesu kriminality.
- H5 Růst výše HDP vede k poklesu kriminality.
- H6 Růst výše zalidnění vede ke zvyšování kriminality.

Původně také součástí plánovaných cílů diplomové práce bylo provedení analýzy dat získaných ze sekundárních zdrojů ve spojení s provedením kvantitativního šetření pomocí dotazníků. Záměrem bylo získání informací od respondentů (obyvatel Prahy, osob v ní žijících či osob v ní pracujících) ohledně jejich názorů na vnímání kriminality v Praze, vlastních zkušeností s kriminalitou a názorů na závažnost některých druhů kriminality, jakož i na tresty za ně ukládané. Taktéž bylo plánováno provedení kvalitativního šetření prostřednictvím rozhovorů s orgány činnými v trestním řízení (policisty, případně státními zástupci provádějícími vyšetřování či dohled nad vyšetřováním kriminality). Provedení kvantitativního a kvalitativního šetření se však vzhledem k výskytu pandemie COVID-19 způsobené koronavirem SARS-CoV-2 a s tím souvisejícími opatřeními nepodařilo zrealizovat. Proto je v práci provedena pouze analýza sekundárních dat. Tento fakt, který však autor nemohl nijak ovlivnit, má bohužel negativní dopad na rozsah možných učiněných analýz a z nich vyplývajících závěrů této práce.

2 Literární rešerše

V této kapitole jsou uvedeny některé výsledky studia literárních pramenů vztahujících se k řešené problematice. Jsou vysvětleny pojmy kriminalita a kriminologie. Dále je uvedeno členění kriminality některých trestných činů, jsou zmíněny příčiny kriminality a nastíněna problematika prevence kriminality.

2.1 Kriminologie a kriminalita

Kriminologie je věda o kriminalitě. Slovo kriminologie je odvozeno od latinského slova „*crimen*“, což značí zločin a řeckého *logos*, což značí učení. Kriminologii tak lze vymezit jako nauku o kriminalitě a problémech s ní souvisejících.¹ Různí autoři tento pojem dále upřesňují. „*Kriminologie je věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejich pachatelích a obětech a o jejich kontrole.*“^{2, 3} Kaiser kriminologii definuje jako „*uspořádaný celek empirického vědění o zločinu, zločinci, sociální nápadnosti a o kontrole tohoto chování*“.⁴ Tomášek například uvádí, že kriminologie je multidisciplinárním vědním oborem zabývajícím se nejen kriminalitou, ale i jejími pachateli, oběťmi a vztahem mezi nimi; zkoumá příčiny vzniku kriminality, její důsledky, možnosti prevence a trestní právo.⁵ Kriminologie poskytuje poznatky o kriminalitě, které mohou být dále využity při tvorbě právních předpisů de lege ferenda. Rovněž má funkci analytickou, která je využívána při plánování preventivních aktivit orgány státní správy i místní samosprávy.⁶ Kriminologie využívá teoretických postupů a empirických metod při zkoumání kriminality, jejích příčin, projevů a latence, pachatelů, obětí a jejich vzájemných vztahů.⁷

Kriminalitu lze rovněž vymezit různými způsoby. „*Kriminalita je sociálně patologický jev, který má aspekty společenské i osobní, trestněprávní, sociologické, psychologické, psychiatrické, pedagogické a jiné.*“⁸ Kriminalitu lze chápat jako souhrn spáchaných trestných činů v dané společnosti za určitý časový úsek, který

¹ Vichlenda, M., Krček, I. (2011) *Kriminologie*. Karviná : SOŠOOM, s. 11.

² Čihounková, J. (2013) *Kriminologie : Charakteristika kriminologie, předmět, pojem a význam*. [online], dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>, cit. 30.11.2020.

³ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 21.

⁴ Kaiser, G. (1994) *Kriminologie : úvod do základů*. 1. vydání, Překlad Válková, H., Praha : C.H. Beck, s. 1.

⁵ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 15.

⁶ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 13.

⁷ Kuchta et al. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C.H. Beck, s. 2.

⁸ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 7.

zohledňuje jak kvantitativní, tak i její kvalitativní stránku.⁹ Taktéž existují různé typologie pachatelů (např. socializovaný, nesocializovaný, konformní mormon, neurotický, nezvladatelně puzený, hostilní, podrobivý, úzkostný, psychopatický typ^{10, 11}). Bez ohledu na výše uvedené existují určité skupiny trestných činů, které jsou stíhány ve většině zemí světa. Pro tyto činy se vžilo označení „přirozené zločiny“ a lze mezi ně zařadit například vraždu, loupež, krádež a znásilnění.¹² Do kriminality se zahrnují i trestné činy spáchané mladistvými (provinění).¹³

Stav rozsahu kriminality je popisován počtem trestných činů spáchaných na určitém území za stanovenou časovou jednotku. Rozsah kriminality se udává buď v počtu spáchaných trestných činů (v absolutních číslech), nebo při meziročním srovnávání ho lze vyjadřovat v procentech (relativně). Tento ukazatel však nebere v úvahu hustotu osídlení daného území. Vývoj trestného činu může být ovlivněn změnou počtu (úbytkem nebo nárůstem) obyvatel v daném území. V některých případech to může být zkreslující, neboť zejména v centru města jsou počty obyvatel zde bydlících nízké, zatímco počty osob zde se zdržujících jsou vysoké. Proto se navíc zjišťuje ukazatel intenzity / úrovně kriminality (**index kriminality**). Tento ukazatel bere v potaz počet trestných činů spáchaných na daném území ku počtu obyvatel ve věku trestní odpovědnosti žijících na daném území a udává se v přepočtu na 10 nebo 100 tisíc obyvatel.^{14, 15} Vyjadřuje tak počet spáchaných trestných činů na daném území bez ohledu na to, zda pachatel činu na daném území žije či nikoliv.

Struktura kriminality rozlišuje kriminalitu podle osoby pachatele, tj. podle pohlaví, vzdělání atd. Rozděluje tak kriminalitu podle různých hledisek a charakteristik. Zvolené znaky se mohou týkat povahy trestného činu, vlastností osoby pachatele, vlastností osoby oběti, stupně závažnosti nebo typu deliktu, anebo

⁹ Vichleňda, M., Krček, I. (2011) *Kriminologie*. Karviná : SOŠOOM, s. 13.

¹⁰ srov. Čírtková, L. et al. (2007) *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vydání, Praha : Grada, s. 68–74.

¹¹ srov. Čihounková, J. (2013) *Kriminologie : 6. Osobnost pachatele trestných činů*. [online], dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/osobnost>, cit. 30.11.2020.

¹² Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 15.

¹³ Matoušek, O. a Matoušková, A. (2011) *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání, Praha : Portál, s. 311.

¹⁴ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 63.

¹⁵ Válková, H. et al. (2012) *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, s. 132.

mohou být zvolena jiná hlediska.^{16, 17} Sleduje se podíl druhů trestné činnosti na celkovém množství všech trestných činů spáchaných ve vymezeném časovém úseku ve specifikované lokalitě.¹⁸ Měření **tíže kriminality** posuzuje kriminalitu podle výše trestních sazeb, případně podle způsobené škody. Jedná se tedy o vyjádření závažnosti trestného činu či výše způsobené škody.

Dynamika kriminality vyjadřuje její změny na určitém místě a v určitém časovém úseku, kdy se sledují trendy jejího vývoje, tj. její změny v čase (v nějakém stanoveném období, např. za rok) na daném území. Vyjadřuje, jak se kriminalita vyvíjí, zda má rostoucí či klesající tendenci. Vývoj kriminality ovlivňují **kriminogenní faktory**, což jsou rizikové činitele, které mohou vyvolávat, usnadňovat nebo podporovat trestnou činnost. Může se jednat o **individuální faktory** – ty souvisí se strukturou osobnosti, psychickými nebo fyzickými vlastnostmi a chováním pachatele. **Společenské faktory** souvisí s působením v rámci společenského systému.¹⁹

Objasňenost kriminality vyjadřuje počet registrovaných trestných činů, u kterých byl policií odhalen pachatel, bez ohledu na to, zda byl tento pachatel následně trestně stíhán.

Zdrojem informací o kriminalitě jsou především oficiální statistiky kriminality. V ČR jsou to zejména údaje orgánů zabývajících se kriminalitou, jako je policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství. Statistika kriminality však není dosud metodicky sjednocena, a tudíž její data vykazují značnou roztržitost. Zdrojem dat o kriminalitě mohou být tři druhy statistik. **Policejní statistika** vydávaná Policejním prezidiem ČR registruje trestné činy evidované policií podle místa spáchání v Evidenčně statistickém systému (ESSK) a Statistiku dopravní policie. Druhou je pak **Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR**, která zahrnuje data státních zastupitelství a soudů, ve které jsou evidovány údaje o pachatelích, obžalovaných osobách, pravomocně odsouzených a o počtech trestných činů. Třetí

¹⁶ Kaiser, G. (1994) *Kriminologie : úvod do základů*. 1. vydání, Překlad Válková, H., Praha : C.H. Beck, s. 146.

¹⁷ Gřivna, T. et al. (2014) *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání, Praha : Wolters Kluwer, s. 32.

¹⁸ Turayová, Y. et al. (2005) *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, s. 25.

¹⁹ Scheinost, M. et al. (2010) *Kriminalita očima kriminologů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 19 – 20.

je **Statistika Vězeňské služby ČR**, která obsahuje demografické údaje, evidenci zajišťování výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.^{20, 21}

Zajímavým zdrojem dat o kriminalitě je rovněž projekt společnosti **Otevřená společnost** o.p.s., který provozuje mapový server vizualizující prostřednictvím map data o trestné činnosti, která zveřejňuje Policie ČR. Na mapě je možné zvolit adresu nebo obvodní oddělení a typ zjištěného trestného činu (tj. vražda, znásilnění, fyzický útok, loupež, vloupání do obydlí, vloupání do chat a chalup, krádež automobilů, krádež věcí z automobilů, krádež jízdních kol, výroba, držení a distribuce drog, řízení pod vlivem a všechny zbývající činy). Mapa dále zobrazuje index kriminality, způsobenou škodu a trestné činy celkem. Data je možné vizualizovat pro jednotlivé měsíce a roky (od roku 2013 do roku 2020).²²

Taktéž Ministerstvo vnitra a Policie ČR zveřejňují mapy kriminality (trestných činů a přestupků se zobrazením lokality) jako pilotní projekt od roku 2019 na webové adrese <https://kriminalita.policie.cz>. Projekt je provozován na třech úrovních: první je pro veřejnost (trestné činy a přestupky registrované policií); druhá je pro vybrané obce (měl by poskytovat informace pro výkon samosprávy, např. plánování činnosti obecní policie či rozvoj infrastruktury); třetí je pro práci policie (pro předvídaní kriminality – tato varianta je rozpracována pro interní použití v pilotních lokalitách).²³ Z verze provozované pro veřejnost je však patrné, že Policie ČR teprve získává zkušenosti s prací s těmito nástroji. Z důvodu ochrany osobních údajů podezřelých, pachatelů, poškozených a jejich sekundární viktimizace údaje nekorespondují s členěním obcí či s přirozeným výskytem kriminality v obci (je využíváno polygonů, které neodpovídají rizikovosti lokalit nebo výskytu rizikových míst); údaje o geografické poloze a data jsou zkruslena. Publikované informace jsou proto bohužel nepoužitelné.

Dalším pozoruhodným zdrojem dat je aplikace provozovaná pod názvem „jaktrestáme.cz“. Tento projekt provozovaný doktorandy z Právnické fakulty UK, CERGE-EI a datovým žurnalistou iRozhlasu umožňuje zobrazit výši trestu uloženého dle jednotlivých paragrafů a jejich odstavců, v jednotlivých letech, ve

²⁰ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 51 – 56.

²¹ Marešová, A. (2011) *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci. s 11.

²² Otevřená společnost (2021a) *Mapa kriminality*. [online], dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/o-aplikaci/#oAplikaciMapa>, cit. 10.01.2021

²³ Policie ČR (2021o) *Ministerstvo vnitra a Policie ČR zveřejňují mapy kriminality*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mapy-budoucnosti-prinesou-vetsi-bezpecnost-do-obci-a-mest.aspx>, publ. 1. 12 .2020, cit. 20.02.2021.

spojitosti se souběhem s jiným odsouzením podle pohlaví pachatelů a počtu předchozího odsouzení. Je tak možné zjistit celkový počet odsouzených, délku nepodmíněných trestů, délku podmíněných trestů, věk a pohlaví odsouzených. Cílem projektu je naplnit princip rovnosti před zákonem, tj. „S odlišnými zacházet odlišně a s podobnými podobně“.²⁴

Informace o kriminalitě lze najít i v údajích Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví a Českého statistického úřadu. Statistiky jsou však ovlivňovány řadou vlivů, jako jsou změny zákonných předpisů, aktuální společenská poptávka (zaměření se na vybraný druh kriminality), způsob vykazování kriminality a jeho změny, demografické vlivy, amnestie, umělá latence, prodlevy mezi spácháním trestného činu a jeho odhalením...

2.2 Kriminologie a příbuzné vědní obory

Kriminologie se člení na další odvětví, např. na viktimologii, která se zabývá oběťmi. V širším smyslu se jedná o oběti např. války, přírodních katastrof, nebo v užším slova smyslu o oběti trestných činů. Zkoumá typologii obětí, vztahy mezi obětí a pachatelem a ochranu obětí. Dalším odvětvím kriminologie je *penologie*, která se zabývá vězeňstvím, účinností ukládaných trestů či alternativními tresty.^{25, 26}

U laické veřejnosti dochází někdy k zaměňování termínu kriminologie s kriminalistikou. **Kriminalistika** se zabývá hledáním metod odhalování trestných činů, objasňováním jejich vzniku, analýzou stop atp. Kriminologie a kriminalistika se však vzájemně doplňují.²⁷ Kriminologie je empirickou vědou, která shromažďuje a analyzuje data, hledá v nich vzájemné souvislosti a vztahy pomocí forenzní matematiky a statistiky. Na základě výsledků těchto analýz lze ověřovat hypotézy či vytvářet modely kriminality. **Forenzní psychologie** se zabývá zkoumáním lidského chování, osobnosti a motivace pachatelů trestných činů či osobnosti obětí.

²⁴ Drápal, J. et al. (2021a) *Co nám aplikace může říci a co ne?* [online], dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here, cit. 10.01.2021.

²⁵ Dianiška, G. a Strémy, T. (2009) *Introduction to Criminology*. 1. vydání, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 89.

²⁶ Hendrych, I. (2010) *Vybrané kapitoly z penologie*. 1. vydání, Opava : Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, s. 21.

²⁷ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 72.

Dalším příbuzným oborem kriminologie je **forezní medicína**, která zkoumá příčiny násilné smrti či sebevražd, aby je rozlišila od přirozené smrti.^{28, 29}

2.3 Trestný čin

Trestné činy se v západoevropském právu zpravidla člení podle závažnosti na tři skupiny (tripartice), tj. na *zločiny, přečiny a přestupky*, nebo na dvě skupiny (bipartice), tj. na *zločiny a přečiny*.³⁰

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v § 13 odst. 1 uvádí „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Podle odst. 2 „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“³¹ Jde tedy o takové chování, jehož trestnost je zákonem předvídána a vykazuje znaky v zákoně uvedené, které naplňují skutkovou podstatu trestného činu. Nevýhodou nutnosti definování znaků trestného činu v zákoně je skutečnost, že společnost prochází neustálým vývojem. Pachatelé trestné činnosti jsou vynalézaví, k dispozici mají nové prostředky a média... Proto se objevují nové druhy trestných činů, které dříve neexistovaly, a zákon až s určitým zpožděním reaguje na jejich výskyt. Rovněž existují rozdíly mezi tím, co je a co není legální, mezi jednotlivými státy. Některé jednání je v určitých státech v souladu se zákonem, v jiných státech nikoliv. Podle času a fáze dokonání se u trestných činů klasifikují *tři vývojová stádia*: příprava, pokus a dokonáný trestný čin. **Tresty** mohou být ukládány jen na základě zákona a za jednání, které je za trestné v zákoně označeno.

Pachatelem trestného činu je osoba, která se tohoto činu dopustila. Za pachatele může být označena nejen osoba, která se trestného činu dopustila, ale i osoba, kterou orgány činné v trestním řízení nestíhají. **Kriminologické výzkumy** zaměřené na pachatele se často věnují jeho motivaci ke kriminálnímu jednání, osobní, rodinné a kriminální anamnéze, životnímu stylu, schopnosti adaptace

²⁸ Tomášek, J. (2010) *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. 1. vydání, Praha : Grada, s 51 – 59.

²⁹ Dianiška, G. a Strémy, T. (2009) *Introduction to Criminology*. 1. vydání, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 87.

³⁰ Solnař. V. et al. (2003) *Základy trestní odpovědnosti*. Praha : Orac, s. 50 – 52.

³¹ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v platném znění, [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>, cit. 10.01.2021.

a resocializace do společnosti či predikci jeho dalšího chování.³² **Osobnost a typologie pachatele, příčiny jeho jednání** jsou často popisovány podle biologických, psychologických a sociálních hledisek.

K označení pachatele, který se opakovaně dopouští trestné činnosti, slouží pojem **recidivista**. Za recidivu lze považovat situaci, kdy pachatel trestné činnosti je podruhé či vícekrát ve výkonu trestu. Jde o situaci, kdy pachatel byl za předchozí trestný čin již pravomocně odsouzen.³³

Oběť je osoba, která byla jednáním pachatele trestného činu ohrožena na zdraví, životě, majetku, svobodě, cti nebo na jiných právech. **Viktimologie** je věda zabývající se obětí trestného činu, její rolí v průběhu trestného činu, způsoby pomoci této oběti a zabránění její viktimizaci. **Viktimnost** vyjadřuje předpoklady stát se obětí trestného činu. Některé osoby mají tyto předpoklady vyšší, např. osoby fyzicky slabší, staré, hendikepované, chovající se určitým způsobem atd. **Viktimizace** je proces, kterým se potencionální oběť stane obětí skutečnou.³⁴ **Rizikovými vztahy** jsou vztahy rodinné, milenecké, sousedské, pracovní. Některé osoby mohou svým chováním pachatele trestného činu stimulovat nebo provokovat, např. lehkomyšlností, důvěřivostí, neopatrností, vyzývavým jednáním. **Způsobená újma** může být *primární* (fyzická, finanční, emocionální – u oběti vzniknou fobie, úzkosti, deprese, např. strach vykonávat povolání u pracovníků vyloupených pošt) nebo *sekundární* (např. způsobená orgány činnými v trestním řízení opakovaným vyslýcháním, nebo vydíráním a zastrašováním ze strany pachatele trestného činu, výčitkami ze strany rodiny, zveřejněním podrobností případu v médiích). Někdy je v literatuře uváděna i *terciální* viktimizace, kdy oběť má problém se znovu zařadit do společnosti.^{35, 36}

2.4 Členění kriminality

Typologické členění kriminality je v odborné literatuře různorodé podle použitých kritérií. Trestné činy se nejčastěji dělí na kriminalitu násilnou,

³² Scheinost, M. et al. (2010) *Kriminalita očima kriminologů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 85.

³³ Scheinost, M. et al. (2010) *Kriminalita očima kriminologů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 93.

³⁴ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 141 – 143.

³⁵ Musil, Z. et al. (2004) *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C.H. Beck, s. 69.

³⁶ Wallace, H. a Roberson, C. (2011) *Victimology : Legal, Psychological, and Social Perspectives*. 3. vydání, Boston : Prentice Hall, s. 15 – 18.

mravnostní, majetkovou a ostatní. Pod jinou kriminalitu se řadí hospodářská, organizovaná, zbývající a vojenské trestné činy.³⁷ Dále ji pak lze členit na kriminalitu žen, mládeže, cizinců atd. Trestné činy lze dělit podle způsobu provedení, motivace, pachatele... Ne vždy se však podaří všechna kritéria zjistit. Struktura kriminality na určitém území vypovídá o tom, z jakých hlavních druhů trestných činů se skládá, kdo jsou pachatelé těchto činů, tj. jakou mají věkovou strukturu, pohlaví, vzdělání či jaká je jejich profese.^{38, 39} Proto některé trestné činy lze zařadit do více skupin.

Skutečná kriminalita vyjadřuje skutečný stav kriminality, tj. všechny činy, které se udály bez ohledu na to, zda byly evidovány policií či nikoliv. **Nahlášená kriminalita** (obětí nebo svědky), která je evidována policií, je označována jako *registrovaná*. **Nenahlášená kriminalita** (ta, o které se orgány činné v trestním řízení nedozvěděly) je označována jako skrytá či *latentní*. Určit míru latentní kriminality je však velmi obtížné. K jejímu odhadu slouží kriminologické výzkumy, kdy pomocí dotazování respondentů je zjišťováno, zda respondenti v minulosti byli obětí trestného činu a pokud ano, proč ho neoznámili. Využít lze i self-reportů, ve kterých sami respondenti uvádí, zda se dopustili trestného činu nebo o spáchání trestného činu vědí z jiného zdroje. Nevýhodou těchto výzkumů je nižší vypovídací schopnost, respondenti totiž mají tendenci přehánět. Využít lze i zúčastněné pozorování, kdy se výzkumník infiltruje do určitého prostředí. V odborné literatuře se lze setkat i s termínem „**umělá latence**“, jenž označuje trestné činy nahlášené na policii, která je z určitých důvodů neregistruje.^{40, 41, 42} *Skutečná kriminalita* je tak součtem kriminality registrované a latentní. Odhaduje se, že latentní kriminalita je větší než kriminalita registrovaná. Možný vzestup či pokles registrované kriminality může být částečně vysvětlen schopností policie zjistit spáchání trestného činu a odhalit jejího pachatele.⁴³

³⁷ Neuman, J. (1998) *Základní kriminologické školy a směry*. 1. vydání, Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Studie, s. 9.

³⁸ Staňková, L. et al. (2015) *Násilná kriminalita*. Praha : Leges, s. 124.

³⁹ Válková, H. et al. (2012) *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, s. 132.

⁴⁰ Marešová, A. (2011) *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci. s. 11.

⁴¹ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 45.

⁴² Karmen, A. (2016) *Crime Victims. An Introduction to Victimology*. 9. vydání, Boston : Cengage Learning, s. 32.

⁴³ Kuchta et al. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C.H. Beck, s. 129.

Podle výzkumů kontaktuje policii přibližně jen polovina obětí, přičemž neochota nahlásit trestné činy významně ovlivňuje statistiky kriminality, které pak neodráží reálný vývoj kriminality. Nejčastěji bývá hlášena krádež automobilů, motocyklů, vloupání do obydlí či do chaty.⁴⁴ Občané často nemají důvěru v to, že by policie pachatele trestných činů skutečně odhalila. Někdy jej také nenahlásí, protože čin neměl přímou oběť (např. čin proti životnímu prostředí), nebo se oběť sama podílela na trestném činu (úplatkářství), či dokonce oběť ani neví, že se stala obětí trestného činu.⁴⁵ Někdy je i ze strany policie aplikována tzv. fáze „rozchození“, kdy je oznamovateli vysvětleno, že nemá cenu trestný čin oznamovat, neboť bude pravděpodobně odložen. Oznamovatel pak odchází („je rozchozen“) bez sepsání záznamu o spáchání trestného činu.

Při členění kriminality se vychází ze statistik registrované kriminality Policie ČR (dále jen „PČR“), vedených v „**Evidenčně statistickém systému kriminality**“ (dále jen „ESSK“). Zde je kriminalita členěna podle teritoriálního členění obvodů PČR a podle takticko-statistické klasifikace trestné činnosti. *Takticko-statistická klasifikace* je evidována pomocí třímístného kódu označujícího jednotlivé trestné činy, které jsou rozděleny podle právní kvalifikace trestného činu, nikoliv podle stylu spáchání. Ve vlastní práci je pak využito dělení trestné činnosti podle statistických údajů Ministerstva vnitra – Policejního prezidia ČR (policejní statistiky). Pro označení druhů trestných činů se používá „takticko-statistická kvalifikace“, která se může v některých případech odlišovat od trestního zákona. Statistiky evidují místo spáchání zločinu, procento objasnění, počet pachatelů, vliv alkoholu nebo drog, použití zbraně, výši škody. Tyto statistiky však vykazují i skutky, u kterých se později může ukázat, že se nejedná o trestný čin.^{46, 47, 48} Někdy z důvodu vykazování jsou spolu související trestné činy vykazány samostatně a až později jsou spojeny v jeden.

⁴⁴ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 79.

⁴⁵ Válková, H. et al. (2012) *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, s. 138.

⁴⁶ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 84.

⁴⁷ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 47.

⁴⁸ Holomek, J. (2013) *Viktimológia*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 39.

2.4.1 Násilná kriminalita

Jedná se o závažnou skupinu kriminality, neboť násilná kriminalita útočí na základní hodnoty člověka jako je zdraví, život, lidská důstojnost, svoboda rozhodování. Vysoká míra této kriminality vede ke strachu obyvatel, proto její potírání může být vnímáno jako významný ukazatel úspěšnosti státu při regulaci kriminality. Společnost věnuje tomuto druhu kriminality velkou pozornost, což je patrné z vysoké míry objasněnosti.⁴⁹

Společensky palčivým problémem je domácí násilí (zahrnuje všechny druhy fyzického, sexuálního a psychického násilí), které se vyskytuje v partnerských a rodinných vztazích. Tato kriminalita je často skryta, neboť je v soukromí, utajená před okolím. Převládá domácí násilí páchané muži na ženách. Obětí domácího násilí mohou ovšem být i muži nebo senioři. Tuto problematiku od roku 2008 pomohlo částečně řešit oprávnění Policie ČR vykázat pachatele domácího násilí ze společného obydlí a zakázat mu do něj vstup.⁵⁰

Podle zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, § 119 „*Trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem.*“⁵¹ Doktrinální výklad však vykládá násilí jako „použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného či očekávaného odporu“.⁵²

Podle takticko-statistické klasifikace trestní činnosti PČR je násilná kriminalita označována kódem s počáteční číslicí 1 a patří pod ni všechny druhy vražd, zabití, usmrcení z nedbalosti, usmrcení lidského plodu, dále loupeže, únosy, úmyslné ublížení na zdraví, rvačky, omezování osobní svobody atd.

Podle provedených výzkumů násilná kriminalita jak odhadovaná, tak i pozorovaná, pozitivně korelovala s chudobou a podílem Afroameričanů v dané společnosti. Tato kriminalita má navíc negativní vliv na předčasně porody u žen.⁵³ Z výsledků výzkumu lze usuzovat, že násilná kriminalita se pojí s chudobou, určitými etniky či společenskými skupinami (jako jsou např. lidé žijící ve

⁴⁹ Svatoš, R. (2009) *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií. s. 51.

⁵⁰ Ševčík, D. et al. (2011) *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. 1. vydání, Praha : Portál, s. 22.

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v platném znění, [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>, cit. 01.01.2021.

⁵² Staňková, L. et al. (2015) *Násilná kriminalita*. Praha : Leges, s. 75.

⁵³ Gobaud, A. N. et al. (2021) *Measuring small-area violent crime: a comparison of observed versus model-estimated crime rates and preterm birth*. *Annals of Epidemiology*, svazek 55, s. 27 – 33.

vyloučených lokalitách) a negativně ovlivňuje zdravotní stav lidí v těchto lokalitách žijících. To dokládá i výsledek jiného výzkumu, který potvrdil, že klesající násilná kriminalita je spojena se zvyšujícím se podílem osob s vysokými příjmy a vysokoškolsky vzdělanými domácnostmi.⁵⁴

Podle výzkumu provedeného v Dánsku na populaci 1 182 749 jedinců došli autoři studie k závěru, že bezdomovci jsou zvýšeně ohroženou skupinou z důvodu vyššího rizika jejich viktimizace. Stávají se obětí jak násilné trestné činnosti, tak i častých útoků. Proto se doporučuje zavádět pro bezdomovce programy (přístřeší, zdravotní služby, pomoc při odvykání od návykových látek...), které by riziko útoků na ně snížily.⁵⁵

K pozoruhodnému závěru došli vědci, když popsali, že na kriminalitu mají vliv i některé dosud neprozkoumané faktory. Násilná kriminalita a zejména domácí násilí bývá vyšší ve dnech, kdy je v ovzduší vyšší koncentrace pylů. Naopak tento vliv se neprojevuje u majetkové kriminality, u které je nutné mnohem větší plánování, tudíž není tak citlivá na změny nálady.⁵⁶

2.4.2 Mravnostní kriminalita

Do skupiny mravnostní kriminality jsou zahrnuty trestné činy spojené se sexuálně netolerovaným chováním a kriminalita spojená s prostitucí. *Sexuální kriminalita* spočívá v ukájení sexuálního pudu ve společensky netolerované formě, proti vůli jiné osoby, s nerespektováním věku, znásilněním, pohlavním zneužíváním, sexuálním obtěžováním. Sexuálně motivované vraždy patří do násilné kriminality.⁵⁷ Kriminalita spojená s prostitucí je spojena s jevy na ni navázanými, jako je kuplířství, obchodování s lidmi, či ohrožení pohlavní nemocí atp. Často je doprovázena kriminalitou násilnou a majetkovou, která bývá páchaná organizovanou formou.⁵⁸ Mravnostní kriminalita má vysokou míru objasněnosti, avšak zároveň má vysokou latenci, a to z důvodu studu před rodinou, přáteli, obav z pachatele či výslechu.⁵⁹ Na základě analýzy trestné činnosti páchané ve 20 parcích

⁵⁴ Ellen, I., G. et al. (2019) *Has falling crime invited gentrification?* Journal of Housing Economy, Svazek 46.

⁵⁵ Nilson, S., F. et al. (2020) *Homelessness and police-recorded crime victimisation: a nationwide, register-based cohort study.* The Lancet Public Health, svazek 5, číslo 6, s. e333-e341.

⁵⁶ Chalfin, A. et al. (2019) *More sneezing, less crime? Health shocks and the market for offenses.* Journal of Health Economics, svazek 68.

⁵⁷ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, s. 47.

⁵⁸ Chmelík, J. (2003) *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vydání, Praha : Portál, s. 35.

⁵⁹ Vichlenda, M. a Veselý, J. (2004) *Základy kriminalistiky*. Ostrava : Ostravská univerzita, s. 45.

autoři dospěli k závěru, že trestná činnost bývá páchána v době nižšího využití parku a zejména v oblastech dětských hřišť, přičemž dívky jsou všeobecně mnohem více zasaženy kriminalitou než chlapci.⁶⁰

2.4.3 Majetková kriminalita

Majetková kriminalita vykazuje největší podíl na celkové kriminalitě. Jednání zde spočívá v útoku proti cizímu majetku. Nejčastějšími činy patřícími do této skupiny jsou zpronevěra, podvod, krádež atp. Krádeže PČR dělí na *prosté krádeže* (např. krádeže motorových vozidel, kapesní krádeže) a *krádeže vloupáním* (např. do obydlí, chat). Registrovaná majetková kriminalita tvoří nejpočetnější část všech druhů kriminality. Nejčastěji jsou registrovány prosté krádeže a krádeže vloupáním. Na majetkové trestné činnosti se podílí až polovina recidivistů a je zde i vyšší procento mladistvých pachatelů, než je tomu u jiných druhů kriminality. Při analýze skupiny 306 mladistvých pachatelů v Malajsií bylo zjištěno, že největší podíl tvořili pachatelé, kteří byli svobodní a nezaměstnaní.⁶¹ Nezaměstnanost je tedy jedním z faktorů, který má vliv na kriminalitu. To potvrzují i výsledky jiného výzkumu, kde vědci došli k závěru, že během hromadného propouštění ze zaměstnání došlo u propuštěných mužů ke zvýšení kriminality o 20 % zejména v oblasti majetkové trestné činnosti. Autoři se domnívají, že propuštění pracovníci si začali kompenzovat ušlý výdělek majetkovou trestnou činností. Ke zvýšení trestných činů došlo také v oblasti násilných činů a činů souvisejících s alkoholem a drogami.⁶² Podle jiného výzkumu vyšší majetková a násilná kriminalita v oblasti negativně ovlivňuje úspěch v podnikání či zavedení firmy v takovéto oblasti.⁶³

2.4.4 Hospodářská kriminalita

Tento druh kriminality spočívá v protiprávním ekonomickém jednání, jehož cílem je dosáhnout neoprávněného finančního nebo jiného prospěchu na úkor druhého ekonomického subjektu (jakým je fyzická osoba, právnická osoba, stát či jiná veřejnoprávní korporace). Směřuje proti hospodářskému řádu; jedná se

⁶⁰ Marquet, O. et al. (2019) *Short-term associations between objective crime, park-use, and park-based physical activity in low-income neighborhoods*. Preventive Medicine, Svazek 126.

⁶¹ Tharshini, N. K. et al. (2020) *Datasets of demographic profile and perpetrator experience in committing crime among young offenders in Malaysia*. Data in Brief, Svazek 31.

⁶² Rege, M. et al. (2019) *Job displacement and crime: Evidence from Norwegian register data*. Labour Economics, Svazek 61.

⁶³ Hipp, J. R. et al. (2019) *Fight or flight? Crime as a driving force in business failure and business mobility*. Social Science Research, Svazek 82, s. 164 – 180.

zejména o pašování, zpronevěru, pojistný, úvěrový nebo dotační podvod či úplatkářství atp. Takové jednání poškozují konkrétní osoby nebo široký okruh osob, ohrožuje sociální nebo ekonomickou stabilitu státu, způsobuje řádově vysoké škody a má vysokou latenci.

Dříve používaný pojem „*kriminalita bílých limečků*“ označující kriminalitu osob z vyšších sociálních vrstev, která je páchaná v rámci jejich profesních aktivit, je dnes často chápán jako kriminalita hospodářská páchaná při podnikání či výkonu veřejné správy.⁶⁴ S cílem omezit hospodářskou kriminalitu, jakož i praní špinavých peněz či financování terorismu, jsou stanoveny limity pro platby v hotovosti. Autoři provedené studie však poukazují na to, že omezování použití plateb v hotovosti není řešením dané problematiky. Jedinci nebo skupiny podílející se na trestné činnosti mohou použít kryptoměn, které jim poskytnou dostatečnou míru anonymity.⁶⁵

2.4.5 Ostatní kriminalita, zbývající kriminalita, vojenské a protiústavní činy

Podle PČR tuto skupinu lze rozdělit do několika kategorií. Do první skupiny „ostatní kriminalita“ patří skutky zahrnující výtržnictví, výtržnictví na sportovních akcích, nedovolené ozbrojování, sprejerství, podávání alkoholu dítěti atp. Do druhé skupiny „zbývající kriminalita“ patří skutky maření spravedlnosti, nadržování, dopravní nehody silniční nedbalostní, poškozování věřitele, šíření poplašné zprávy, týrání zvířat, zanedbávání povinné výživy atp. Do třetí skupiny „vojenské a protiústavní činy“ patří skutky, jakými jsou vojenské trestné činy, trestné činy proti ústavnímu zřízení a trestné činy válečné a proti míru.

2.4.6 Kybernetická kriminalita

Tento druh kriminality se dostává v poslední době do obecného povědomí díky útokům na nemocnice či státní instituce. Začala se rozšiřovat s rozvojem informačních a telekomunikačních technologií. *Úmluva Rady Evropy o kybernetické kriminalitě* sice definici přímo neobsahuje, ale členské státy zavazují k tomu, aby kriminalizovali jednání, které směřuje proti důvěryhodnosti, integritě a dostupnosti počítačových dat, činy související s počítači, s obsahem

⁶⁴ Zoubková, I. (2011) *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 217 s.

⁶⁵ Hendrickson, J., R. a Luther, W., J. (2021) *Cash, crime, and cryptocurrencies*. The Quarterly Review of Economics and Finance, In Press.

a porušením autorského práva.⁶⁶ Autoři odborné literatury tuto kriminalitu různě třídí (informační kriminalita, softwarová kriminalita atd.), obecně ji však lze označit pojmem kybernetická kriminalita. O kybernetickou kriminalitu se však nejedná, pokud jsou informační technologie použity jako nástroj k jiné trestné činnosti (např. majetkové).⁶⁷ Autoři studie upozorňují, že kybernetická kriminalita se rychle vyvíjí a v poslední době se taktéž přenáší do oblasti mobilních zařízení, např. chytrých mobilních telefonů, kdy jsou prostředním nich zneužívána uložená data nebo aplikace v nich nainstalované.⁶⁸

PČR člení kyberkriminalitu na podvodné jednání (podvodné e-shopy, inzeráty atp.) a hacking (narušování operačního systému či jiného softwaru, narušování hardwaru, narušování integrity dat či jejich pozměňování), blagging, mravnostní kriminalitu (jako je výroba nebo šíření dětské pornografie, ohrožování výchovy dítěte, navazování nedovolených kontaktů s dítětem), trestné činy proti autorskému právu, projevy násilí a „*hate crime*“ (zločiny z důvodu nenávisti proti rase, náboženství, sexuální orientaci atp.). Mezi násilné trestné činy lze zařadit vydírání, nebezpečné vyhrožování, stalking, šíření poplašné zprávy atd. Kybernetickou trestnou činnost eviduje PČR od roku 2011.

Kybernetická kriminalita je specifická tím, že už jen jednotlivé útoky se skládají z více trestných činů. Tyto útoky bývají však pouze z malé části odhaleny nebo nahlášený orgánům činným v trestním řízení. Za účelem provádění analýzy a lepšího odhalování kybernetické trestné činnosti byl vyvinut model, který umožňuje analyzovat kybernetické trestné činy ve vzájemných souvislostech pomocí klastrů, spřízněných entit, hran a uzlů. Vyhodnocení je prováděno na základě překrývajících se klastrů. Pomocí této analýzy lze zjistit různá sdružení a vztahy mezi trestnou činností.⁶⁹

Kybernetická kriminalita může být také prováděna pomocí automatických robotů, které napadají vybrané webové stránky. Tato kriminalita se velmi obtížně prokazuje; nejčastěji se používají logy přístupů. Za účelem snižování internetové kriminality páchané pomocí automatických robotů byl vyvinut čtyřfázový forenzní

⁶⁶ Sdělení č. 104/2013 Sb. m.s. Úmluva o počítačové kriminalitě, [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2013-104>, cit. 10.01.2021.

⁶⁷ Kolouch, J. (2016) *CyberCrime*. Praha : CZ.NIC, 528 s.

⁶⁸ Shree. R. et al. (2021) *A contiguous cyber crime investigation framework to deal with the cyber dependent-cum-cyber enabled crimes*. Materialstoday: Proceedings.

⁶⁹ Das, A. et al. (2021) *Generation of overlapping clusters constructing suitable graph for crime report analysis*. Future Generation Computer Systems, Svazek 118, s. 339 – 357.

rámec.⁷⁰ Lze však pochybovat o účinnosti tohoto rámce, neboť útoky pomocí automatických robotů bývají vedeny sofistikovaně prostřednictvím jiných serverů a používané postupy se neustále vyvíjejí a mění.

Internet a sociální sítě mohou být též zdrojem údajů o kriminalitě. Provedená analýza obsahu textů na Twitteru ukázala, že mnozí uživatelé zde zveřejňují příspěvky související s kriminalitou. Na základě analýzy těchto příspěvků pak lze získat informace, které si zaslouží pozornost policie.⁷¹

2.4.7 Návykové látky

Spojení návykových látek s páchanou trestnou činností není zanedbatelné. Návykové látky nejen ovlivňují pachatele trestného činu při jeho páchání (mnohý čin by člověk, který by nebyl pod vlivem návykové látky, neprovedl), ale rovněž jsou důvodem a motivací k páchání trestné činnosti (pro opatření finančních prostředků na nákup dalších návykových látek).⁷²

Návykové látky ovlivňují chování člověka – jeho psychiku, vnímání reality, sociální chování, ovládání těla atd. Přes 20 % vražd je spácháno pod vlivem alkoholu a přes 30 % z těchto pachatelů má v krvi více než 2 ‰ alkoholu. Přes 40 % z nich je pak ve stavu střední opilosti s 1,5 – 2 ‰ alkoholu v krvi.⁷³ Výzkum prováděný na Novém Zélandu potvrdil, že blízkost prodejny alkoholu je spojena se zvýšenou kriminalitou v okolí a s opilectvím.⁷⁴

Drogová kriminalita je kategorií, která má z hlediska prevence velký společenský význam, neboť se na ni často váží další druhy kriminality. Zahrnuje činy, jejichž cílem je nabídka drog (nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek), poptávka po drogách (šíření toxikomanie), trestné činy spáchané pod vlivem nealkoholových drog a činy zaměřené na získání drogy v souvislosti se závislostí. Ve světě jsou používány tři hlavní typy přístupů k regulaci drog, přičemž první spočívá v *absolutní represí* proti všem aspektům užívání drog. Druhý spočívá v *částečné prohibici drog* – spojuje léčení drogově

⁷⁰ Ur Rahman, R. a Tomar. D. S. (2020) *A new web forensic framework for bot crime investigation*. Forensic Science International: Digital Investigation, Svazek 33.

⁷¹ Lal, S. et al. (2020) *Analysis and Classification of Crime Tweets*. Procedia Computer Science, Svazek 168, ročník 2020, s. 1911 – 1919.

⁷² Nešpor, K. (2011) *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 4. vydání, Praha : Portál, s. 54.

⁷³ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 91.

⁷⁴ Hobbs, M. et al. (2020) *Close proximity to alcohol outlets is associated with increased crime and hazardous drinking: Pooled nationally representative data from New Zealand*. Health & Place, Svazek 65.

závislých lidí s represí proti produkci a obchodování s drogami. Třetí přístup je *pragmatický* a spojuje represí proti zločinnosti spojené s drogami a medicínský pohled na závislost.⁷⁵ Výsledky výzkumu dokládají, že legalizace „rekreačního“ použití marihuany vedla ke zvýšení násilné a majetkové trestné činnosti (jako je např. vloupání, krádež motorových vozidel).⁷⁶

Pozoruhodné je zjištění, které bylo prováděno na základě analýzy údajů z 25 velkých měst v USA s cílem zjistit, zda nástup pandemie COVID-19 měl vliv na kriminalitu. Došlo k všeobecnému okamžitému poklesu trestné činnosti související s drogami, jako jsou vloupání do bytu, krádeže a násilná trestná činnost. Zdá se, že objednávání i distribuce drog se přesunula do domácností. Ačkoliv ve velkých městech byl pozorován pokles kriminality o 35 %, k poklesu celkové hlášené kriminality však nedošlo. Výsledky naznačují, že došlo k přenosu trestné činnosti do míst s menším počtem obyvatel.⁷⁷ Jiná studie se zabývala u kohorty 501 účastníků vlivem užívání metamfetaminu na majetkové kriminalitě, na obchodování s drogami, podvodech a násilné kriminalitě. U sledovaných jedinců byly všechny sledované druhy kriminality významně vyšší v období, kdy užívali metamfetamin.⁷⁸

2.4.8 Kriminalita mládeže

Děti a mladiství se sice dopouštějí omezeného okruhu trestné činnosti, zejména majetkové, představují v tomto okruhu i přesto nezanedbatelnou část pachatelů. Útoky proti životu, zdraví, svobodě i lidské důstojnosti mají tendenci být prováděny se zvyšující se brutalitou. Vysokou společenskou nebezpečnost lze spatřovat u trestné činnosti, kterou mládež páchá ve skupinách ve velkých městech. Věková hranice pachatelů z řad mládeže má tendenci se snižovat. Trestná činnost páchaná mládeží bývá nedostatečně naplánovaná, což přispívá k jejímu rychlejšímu objasnění. Hodnota odcizené věci bývá podstatně nižší, než je trestným činem způsobená škoda. Trestná činnost mladistvým taktéž slouží jako druh zábavy pro zaplnění volného času. Některé trestné činy jsou ovšem provedeny

⁷⁵ Zoubková, I. (2011) *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 55.

⁷⁶ Wu, G. Et al. (2020) *Impact of recreational marijuana legalization on crime: Evidence from Oregon*. Journal of Criminal Justice, Svazek 72.

⁷⁷ Abrams, D. S. (2021) *COVID and crime: An early empirical look*. Journal of Public Economics, Svazek 194.

⁷⁸ McKetin, R. et al. (2020) *The contribution of methamphetamine use to crime: Evidence from Australian longitudinal data*. Drug nad Alcohol Dependence. Svazek 216.

s nepochopitelnou brutalitou. Mladí pachatelé často žijí v pokřivené realitě, která je způsobena „virtuální realitou“ podávanou jim prostřednictvím masmédií, sociálních sítí a počítačových her.⁷⁹

Zajímavé poznatky přinesl výzkum mající za cíl zjistit, jaký vliv na výchovu dětí má skutečnost, zda žijí v prostředí, kde se v jejich okolí vyskytuje kriminalita. Srovnání bylo provedeno v USA v Clevelandu v Ohio. Výsledky výzkumu ukazují, že v oblastech s vyšší kriminalitou se osoby pečující o děti domnívají, že páchaná kriminalita ohrožuje negativně blaho jejich dětí. Tyto osoby pak více uváděly, že u dětí uplatňují restriktivní výchovu. Taková restriktivní výchova sice krátkodobě děti chrání, snižuje však současně kvalitu jejich života, neboť často spočívá v omezování styku s jinými dětmi z okolí.⁸⁰

2.4.9 Organizovaná kriminalita

Organizovaná kriminalita spočívá v soustavné a plánované trestné činnosti, která je páchána organizovanou skupinou, často hierarchicky řízenou. U rozvinutějších forem dochází k oddělení vůdců organizace od výkonu trestné činnosti. Mezi jednotlivými osobami existuje dělba činností s cílem dosažení vysokého zisku. Tato činnost může být internacionalizovaná včetně schopnosti proniknout do oficiálních společenských struktur. Organizovaná kriminalita může být také spojena s vydíráním podnikatelů a vybíráním poplatků za ochranu ze strany zločineckých gangů.⁸¹ Podle výsledků výzkumu, který se zabýval organizovanou trestnou činností *La Costa Nostra* v západní Sicílii, nejsou mafiánské syndikáty specializované z hlediska trestné činnosti a spíše vykazují silnou územní vazbu. Pokud se však malé pobočky stanou součástí syndikátu, pak mají tendenci se specializovat na několik aktivit.⁸² Dochází tak ke specializaci a organizaci práce řízené z „vyšších pater“, což zvyšuje míru nebezpečnosti.

Zajímavé výsledky přinesl jiný výzkum, který doložil, že během pandemie COVID-19 došlo v Mexiko City k poklesu konvenčního zločinu, oproti tomu u organizovaného zločinu (zejména v oblasti drogové kriminality) k žádnému

⁷⁹ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 377 – 400.

⁸⁰ Jaspersen, B., V. et al. (2021) *The influence of neighborhood violent crime on child-rearing: Integrating neighborhood ecologies and stratified reproduction approaches*. Social Science & Medicine, svazek 272.

⁸¹ Zoubková, I. (2011) *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 151 s.

⁸² Tumminello, M. et al. (2020) *Anagraphical relationships and crime specialization within Cosa Nostra*. Social Networks, Svazek 64, s. 29 – 41.

poklesu nedošlo.⁸³ To ukazuje na možné nebezpečí v oblasti národní bezpečnosti, které organizovaný zločin přináší, neboť obdobné výsledky byly zjištěny i v jiných státech. Někdy však může být organizovaný zločin tolerován i ze strany státu, když pro stát mohou plynout výhody např. z tolerování zaměstnávání nelegálních pracovníků v těch oblastech ekonomiky, kde o práci domácí zaměstnanci neprojevují zájem. Tato tolerance může být podpořena i klientelismem a vztahy s politiky. Autoři studie došli k závěru, že zde negativní účinky převažují nad těmi rádooby pozitivními.⁸⁴

2.5 Příčiny kriminality

Za příčiny kriminality, respektive těchto negativních sociálních jevů, se označují takové okolnosti, které s určitou pravděpodobností vyvolají nové jevy a procesy jako následek svého působení. Příčinou kriminality tak jsou takové jevy, které mohou v konkrétním případě vyvolat pohnutku nebo motivaci spáchat trestný čin, případně vyvolají nezodpovědnost u nedbalostních deliktů. Podmínky kriminality lze spatřovat v situaci (okolnostech), které usnadňují její působení.⁸⁵

První kriminologové chtěli vysvětlit *příčiny vzniku kriminality*. Pokoušeli se tak učinit prostřednictvím univerzálních faktorů, jako jsou dědičnost, stavba těla, míra inteligence atp. Později se došlo k závěru, že pro vysvětlení příčin vzniku kriminality jediný nebo více takovýchto faktorů jednoznačně stačit nebude a vždy půjde o určitou míru pravděpodobnosti. V literatuře se lze setkat i se třemi skupinami předpokladů k tomu, aby se člověk stal obětí trestného činu. První je *sociální* – existují skupiny profesí, které se stávají častěji obětí trestné činnosti, jako jsou např. policisté, taxikáři, strážci, prodavači, hlídači, poštovní doručovatelé, průvodčí, obsluha čerpací stanice apod. Druhou je *osobnostní* – ovlivňují ji psychické vlastnosti oběti, např. lehkomyšlnost, agresivita, dobrodružnost (stopaři), jakož i věk, kdy mladí nebo staří lidé jsou hojněji obětí přepadení či krádeže. Zařadit sem lze i poruchy vrozené či získané během života, sexuální deviace, duševní poruchy, závažný deficit intelektu, emocí a citů atd. Třetí je *behaviorální*

⁸³ Balmori de la Miyar, J. R. et al. (2020) *Druglords don't stay at home: COVID-19 pandemic and crime patterns in Mexico City*. Journal of Criminal Justice, Svazek 72.

⁸⁴ Beqiraj, E. et al. (2020) *Policy tolerance of economic crime? An empirical analysis of the effect of counterfeiting on Italian trade*. European Journal of Political Economy. Svazek 65.

⁸⁵ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 14 – 16.

– spočívá v rizikovém chování, např. vyzývavém oblékání, navštěvování rizikových lokalit, neopatrnosti či provokaci (vychloubání se bohatstvím) atd.⁸⁶

Obecně je známo, že s kriminalitou souvisí nezaměstnanost, závislost na alkoholu atd. To potvrzují výsledky výzkumu, které dokládají, že míra nezaměstnanosti pozitivně koreluje se znásilněním, únosem a ozbrojenou loupeží.⁸⁷ V případě nezaměstnanosti či závislosti na alkoholu existuje pouze větší pravděpodobnost, že taková osoba trestný čin spáchá, nikoliv však jistota. Například nelze tvrdit, že nezaměstnaný spáchá trestný čin a naopak, že zaměstnaný člověk trestný čin nespáchá. Proto vznikly různé kriminologické školy, které se snaží na základě kriminologických teorií zmapovat a vysvětlit příčiny páchaní trestných činů. Tyto teorie se dělí na biologické, psychologické, sociologické kriminologické teorie a multifaktorové kriminologické koncepce.^{88, 89}

Vzestup kriminality bývá též častým průvodním jevem významných společenských změn. Nižší kriminalita před rokem 1989 souvisela s omezením svobody člověka. Po roce 1989 pak došlo k nárůstu kriminality např. z důvodu amnestií prezidenta, kvůli změnám v hodnotovém systému, změnám v legislativě, snížení kriminální citlivosti občanů, otevření se světu atd.⁹⁰

2.5.1 Biologické kriminologické teorie

Vězeňský lékař C. Lambroso zjišťoval u vězňů společné tělesné anomálie, na základě kterých vytvořil svoji koncepci známého typu „rozeného zločince“. Zločinci se tak měli od ostatní populace lišit fyzickými a psychickými anomáliemi. Rizikové faktory byly postupně spojovány s fyziognomií (např. rysy obličeje), frenologií (tvarem lebky)... Kretschmer rovněž předpokládal souvislost mezi stavbou těla, duševními projevy a druhem kriminality. Stanovil čtyři typy mužů: *astenik*, *pyknik*, *atletik* a *dysplastický typ*. Některé z těchto faktorů jsou dosud zkoumány, jiné byly zavrženy. Naopak Sheldon stanovil tři tělesné typy: *ektomorf*, *endomorf* a *mezomorf*. Došel k závěru, že nejvíce trestných činů páchají muži mezomorfního typu a nejméně ektomorfního typu. Dále pak specifikoval *zločiny*

⁸⁶ Čírtková, L. (2004) *Forenzní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 113 – 119.

⁸⁷ Adeyemi, R., A. et al. (2020) *Demography and Crime: A Spatial analysis of geographical patterns and risk factors of Crimes in Nigeria*. Spatial Statistic, svazek 41.

⁸⁸ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 215 s.

⁸⁹ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 105 – 109.

⁹⁰ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 67 – 68.

„z vášně“ a později ještě doplnil i faktory ovlivňující kriminalitu (alkoholismus, bídu, zvýšení cen atd.), čímž však popřel svoji původní čistě biologickou teorii.^{91, 92}

Později vznikla i tzv. studie genealogická, která zkoumala dědičnost šesti generací *rozrodu* vojáka. Zjistilo se, že se nedědí sklon ke kriminalitě, ale slabomyslnost, která souvisela se vznikem zločinnosti u zkoumaných jedinců. Výsledky však nelze považovat za průkazné, neboť nebyl zohledněn faktor životních podmínek.⁹³

Jiná teorie se zabývala zkoumáním genetického základu u jednovaječných a dvojevaječných dvojčat. Jednovaječná dvojčata mají stejný genetický základ, proto by u nich měl být shodný sklon k páchání trestných činů, jinak než u dvojevaječných dvojčat. Výsledky studie tuto teorii potvrzovaly, což však nelze považovat za nezvratný důkaz, neboť na jedince působí i faktor prostředí, ve kterém vyrůstají.⁹⁴

Mimoto se objevovaly teorie zabývající se vlivem biologického a adoptivního otce na kriminalitu dítěte. Další pak existencí „chromozómu vrahů“ či vlivem činnosti žláz s vnitřní sekrecí.⁹⁵

Jako biologický faktor lze brát pohlaví pachatelů, kdy kriminalita žen mezi pachateli trestných činů je nižší, např. v ČR činí cca 1 : 10 a ve světě se tento podíl pohybuje v rozmezí 1 : 4 až 1 : 15. Menší podíl žen je identifikován u násilné kriminality, u majetkové a hospodářské kriminality, jakožto i u více závažné trestné činnosti, kde je způsobena větší škoda. Příčina bývá vykládána jako menší sklon žen ke kriminalitě nebo to, že ženy bývají ze strany trestněprávních orgánů méně kriminalizovány.⁹⁶ Podle údajů vězeňské služby k 31. 12. 2019 (novější údaje v době psaní této práce nebyly k dispozici) činil v ČR podíl odsouzených žen jen 8,33 % a podíl mužů 91,67 %, tj. poměr odsouzených žen a mužů byl 1 : 11.⁹⁷

Výsledky provedené studie, která analyzovala prostorové rozložení kriminality u čtyř trestných činů (ozbrojené loupeže, krádeže, znásilnění a únosy) ve vztahu k vybraným proměnným (míra nezaměstnanosti, hustota obyvatel, index vzdělání,

⁹¹ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 77.

⁹² Zoubková, I. (2011) *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 45.

⁹³ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 38.

⁹⁴ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 215 s.

⁹⁵ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 76 – 110.

⁹⁶ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 18 – 26.

⁹⁷ Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2021) *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019*. [online], dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statisticka-rocenka-Vezenske-sluzby-CR-2019-ro-C4%8Denka-V%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A9-sluzby-C5%BEby-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-za-rok-2019.pdf>, PDF dokument, s. 115.

HDP, procento mužů v populaci, věk 18 – 35 let a policejní struktura), poukázaly na to, že HDP a procento mužů v populaci vykazují pozitivní korelaci se všemi trestnými činy.⁹⁸ Toto potvrzuje výše uvedený závěr, že muži mají vyšší sklon ke kriminalitě. Dále se potvrzuje skutečnost, že míra kriminality (ochota páchat trestnou činnost) se zvyšuje se snižující ekonomickou úrovní (HDP), kdy lidé jsou nuceni obstarávat si živobytí i trestnou činností. Jiný výzkum došel k závěru, že muži bez životního partnera nebo bez dětí (nikoliv otcové) jsou více náchylní k páčání násilné trestné činnosti. Také sdružení více mužů pozitivně koreluje s páčáním násilné trestné činnosti vůči jiným mužům, ale pro násilí páchané vůči ženám je bezvýznamné.⁹⁹ Výše uvedené zjištění platí obdobně i pro ČR, kdy dle rodinného stavu k 31. 12. 2019 podíl všech odsouzených sestával z 54,27 % svobodných mužů, 13,50 % rozvedených mužů, 11,82 % svobodných druhů a jen 7,85 ženatých osob. Podíl žen se zde projevil takto: 3,95 % svobodné, 1,27 % svobodné družky, 1,43 % rozvedené a 1,03 % vdané. Je tedy zřejmé, že mezi odsouzenými převažují svobodní či rozvedení jedinci. Sociální vazby tedy zjevně mají vliv na kriminalitu.¹⁰⁰

Zajímavý výsledek přinesl výzkum vztahu mezi úrovní kriminality a výskytem diabetu, který popsal, že v regionech s vyšším podílem kriminality žije i více obyvatel s diabetem druhého typu, a to bez ohledu na faktory jako je rasové rozdělení, úroveň příjmů či nepravidelnost stravování.¹⁰¹ Kriminalita má zde negativní vliv na veřejné zdraví. Negativní vliv kriminality na zdraví obyvatel prokázaly rovněž i výsledky jiných výzkumů.¹⁰²

2.5.2 Psychologické kriminologické teorie

Psychologové za klíčový faktor kriminality považují psychické pohodlí lidí páčajících trestnou činnost. Na základě psychoanalýzy Freuda vznikla teorie

⁹⁸ Adeyemi, R., A. et al. (2020) *Demography and Crime: A Spatial analysis of geographical patterns and risk factors of Crimes in Nigeria*. Spatial Statistic, svazek 41.

⁹⁹ Filser, A. et al. (2020) *Are skewed sex ratios associated with violent crime? A longitudinal analysis using Swedish register data*. Evolution and Human Behavior, In press.

¹⁰⁰ Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2021) *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019*. [online], dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statisticka-rocenka-V%C4%8Denka-V%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A9-sl%C5%BEby-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-za-rok-2019.pdf>, PDF dokument, s. 115.

¹⁰¹ McKenzie, H. et al. (2020) *Relationship between county-level crime and diabetes: Mediating effect of physical inactivity*. Preventive Medicine Reports, Svazek 20.

¹⁰² Srov. Baranyi, G. Et al. (2020) *Neighborhood Crime and Psychotropic Medications: A Longitudinal Data Linkage Study of 130,000 Scottish Adults*. American Journal of Preventive Medicine. Svazek 58, číslo 5, s. 638 – 647.

zabývající se procesem socializace jedinců a rozvinutím superega jedince. Bowly se zabýval teorií vazby, podle které během prvních let života dítěte je rozhodující pocit bezpečí poskytovaný skrze matku. Tato teorie však byla později vyvrácena.¹⁰³

S počátkem testování IQ u lidí páchajících trestnou činností se došlo k závěru, že velká část jedinců v této populaci je inteligenčně zaostalá, což vedlo k úsudku, že tato zaostalost je spojená s kriminalitou. I tyto teorie byly později zpochybněny, neboť do věznic se sice spíše dostávají pachatelé myšlenkově prostší a chudší, ovšem zejména ti, kteří nemají finanční prostředky na dobré obhájce, naopak pachatelů z vyšších vrstev zde nalezneme méně.¹⁰⁴ Podle nejvyššího dosaženého vzdělání v ČR k 31. 12. 2019 činil podíl odsouzených se základním vzděláním 45,77 %, vyučených bez maturity 35,48 % a odsouzených se zvláštní školou 2,25 %. Naproti tomu podíl odsouzených s bakalářským vzděláním zahrnoval jen 0,39 %, s magisterským vzděláním 0,38 %, inženýrským 0,73 % a doktorským 0,19 %.¹⁰⁵ Úroveň dosaženého vzdělání je tak predispozicí k tomu, s jakou pravděpodobností se daná osoba může dostat do rozporu se zákonem. Proto je ve věznicích věnována velká pozornost vzdělávacím programům pro odsouzené.

V návaznosti na teorii Pavlova o podmíněných reflexech a učení založil Eysenck *teorii rozdílného podmiňování reflexů*, která vychází z toho, že jedinec si osvojí na základě zkušeností určité sociální chování. Jedná se o strachovou reakci, kterou jedinec získá v dětství v důsledku trestů. Eysenck tvrdil, že nastavení osobnosti a antisociální chování jednotlivých lidí je spojeno s mírou extravertze (zejména u mladých), mírou neurotismu (platí u dospělých) a psychoticismem. Vhodné socializační působení pak může hendikep vyrovnat. Osoby extrovertní a neurotické se socializují hůře než osoby introvertní a stabilní. Naopak Jeffery došel k závěru, že sociálnímu chování se jedinci učí napodobováním. Takové chování není naučeno trvale, ale musí být pravidelně posilováno pomocí sociálních situací.¹⁰⁶

Výzkum sledující souvislost mezi duševním zdravím, kriminalitou a násilím se často spoléhá na populace, které jsou vystaveny vysokému riziku násilného

¹⁰³ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 36.

¹⁰⁴ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 151.

¹⁰⁵ Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2021) *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019*. [online], dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statisticka-rocenka-V%C4%8Denka-V%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A9-slu%C5%BEby-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-za-rok-2019.pdf>, PDF dokument, s. 116.

¹⁰⁶ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 97.

a kriminálního chování, jako jsou vězni a psychiatrickí pacienti. V důsledku tohoto zkuslení výběru je vztah mezi duševním zdravím, kriminálním a násilným chováním výrazně nadhodnocen, přičemž narušené duševní zdraví je nesprávně spojeno s násilným a kriminálním chováním. Výsledky provedené studie odhalily, že neexistuje statisticky významný rozdíl, pokud jde o násilí a kriminalitu, mezi osobami s diagnózou narušeného duševního zdraví a osobami bez duševních poruch. Studie navíc nezjistila statisticky významnou souvislost mezi konkrétními poruchami duševního zdraví a konkrétními trestnými činy.¹⁰⁷ Z uvedeného je zřejmé, že vliv duševních poruch na páchaní trestné činnosti je přeceňován, zejména proto, že výzkumy jsou prováděny zpětně až na jedincích, kteří se trestné činnosti již dopustili.

2.5.3 Sociologické kriminologické teorie

Sociologické teorie vidí hlavní roli zločinnosti v prostředí, ve kterém se pachatel pohybuje. Příkladem může být výzkum, který uvádí, že po více než 150 letech od ukončení otroctví je zaznamenáván v oblastech, kde otrokářství bylo více rozšířeno, vyšší podíl trestných činů z nenávisti vůči černochům, Židům a LGBT populaci. Příčina tohoto jevu se odůvodňuje přetrváváním kulturních norem a rasových postojů.¹⁰⁸

Sociologická teorie se zaměřuje na souhrn jednání společensky škodlivých, asociálních či sociálně patologických. Pachatel se narodí s určitými vlastnostmi a předpoklady, jejich rozvoj a impulz k páchaní trestné činnosti však vychází z prostředí, ve kterém se pohybuje. Durkheimova teorie bezzákonnosti vidí kriminalitu coby produkt společnosti. Pokud tato kriminalita překročí určitou mez, může se společnost proti pachateli spojit a chránit hodnoty, které jsou pro ni důležité. Prudký rozvoj společnosti vede ke stavu, kdy normy a pravidla, která doposud platila, již nestačí regulovat chod společnosti a vzniká stav anomie. Merton tvrdil, že ve společnosti chybí soulad mezi uznávanými cíli a prostředky dovolenými k jejich dosažení. Proto se někteří jedinci snaží dosáhnout legálních cílů pomocí nelegálních prostředků. Na napětí ve společnosti je možné reagovat inovací, vzpourou, únikem ritualismem a konformitou, přičemž první tři způsoby

¹⁰⁷ Halle, C. et al. (2020) *The link between mental health, crime and violence*. New Ideas in Psychology, Svazek 58.

¹⁰⁸ Gunadi, C. (2019) *The legacy of slavery on hate crime in the United States*. Research in Economics, Svazek 73, číslo 4, s. 339 – 344.

reagování nesou kriminogenní potenciál.¹⁰⁹ Sutherland na základě analýzy životních příběhů profesionálních pachatelů dospěl k závěru, že kriminální chování je naučené v rámci blízkých sociálních vztahů. Dále na základě analýzy porušování zákona u velkých korporací zjistil, že skuteční pachatelé trestné činnosti často nebyli usvědčenými pachateli, čímž odkryl problém legálního a sociologického pojetí kriminality, viz pojem tzv. *kriminality bílých limečků*.¹¹⁰

Teorie diferencovaného sdružování uvádí, že jedinec se kriminalitě učí. Jedná podle toho, jakému chování se naučil. Kriminálnímu chování se tak naučí v kriminální společnosti, ve které se nachází. V teorii diferencované identifikace však záleží na tom, zda se jedinec identifikuje s chováním určité skupiny, nebo nikoliv. Na základě těchto teorií byla stanovena teorie kriminální subkultury, která zkoumala gangy mládeže ve městech.¹¹¹ K obdobným závěrům došla i *teorie přenosu kultury*, která na základě pozorování zjistila, že v určitých oblastech města zůstávala kriminalita stejná bez ohledu na změny v etnickém složení obyvatelstva. Došla tak k závěru, že delikvence je sociálně naučeným chováním, které se přenáší z jedné generace mladých na druhou kulturu, která byla svými hodnotami nebo chováním v dané oblasti charakteristická.¹¹²

Teorie odlišných příležitostí vidí důvody vzniku trestné činnosti jedince v rozdílném přístupu delikventa k možnostem naučit se trestné činnosti, např. možnosti naučit se podvodných praktik od svých vrstevníků nebo jiných osob, se kterými se stýká. Obecná teorie zločinu vidí příčinu vzniku zločinnosti v charakteru jedince, který se vyvíjí již od dětství. Podle ní se stávají nejčastěji pachateli impulzivní jedinci, kteří se neumějí ovládat (postrádají sebekontrolu) a mají rádi vyšší riziko.¹¹³ *Teorie subkultury násilí* tvrdí, že systém hodnot některých subkultur vyžaduje nebo v některých situacích očekává násilí (např. téma *cti žen*). *Teorie neformální kontroly* došla k závěru na základě pozorování dráhy mladistvých delikventů, že pokud fungovala dobrá sociální kontrola (zakotvení v partnerském vztahu, zaměstnání), změnilo to jejich dosavadní kriminální dráhu v konvenční.

¹⁰⁹ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 211.

¹¹⁰ Čírtková, L. (2004) *Forenzní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 135 – 144.

¹¹¹ Chromý, J. (2010) *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, s. 77.

¹¹² Moulisová, M. (2010) *Kriminalita etnických menšin a cizinců*. 1. vydání, Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, s. 25.

¹¹³ Černíková, V. et al. (2002) *Prekriminalita dětí a kriminalita mladistvých, kterým byla uložena ochranná opatření: (trestně právní, sociálně psychologické, pedagogické a léčebné aspekty)*. 1. vydání, Praha . Policejní akademie České republiky, s. 35.

Etiketizační teorie vidí důvod vzniku kriminality v tvorbě zákonů státem. Kriminalita sama o sobě neexistuje a delikventem se jedinci stávají až na základě zákona, ve kterém zase jiní jedinci označí jejich chování za protizákonné. Následně reakce druhých, kteří je takto označí a schematicky na ně nahlíží, vede k tomu, že se tito lidé posléze chovají v souladu s touto nálepkou.^{114, 115}

2.5.4 Multifaktorové kriminologické koncepce

Tyto teorie spatřují důvody vzniku ve více faktorech, které mají různý původ a příčiny vzniku. Při formulování těchto teorií se využívá výsledků různých empirických výzkumů. Kriminalita může mít příčiny ekonomické, somatické, psychologické, sociální atd. Delikventi tak kupř. mohli mít horší vztahy v rodině s rodiči a sourozenci, s vrstevníky ve škole či tam, kde se s nimi potkávali.¹¹⁶

2.6 Prevence kriminality

Prevence kriminality je souborem různých aktivit mimotrestního charakteru, orientované na odstranění či zeslabení kriminologických faktorů s cílem zastavit nárůst kriminality nebo dosáhnout jejího zmenšení.¹¹⁷ Podle výsledků výzkumu je zajištění bezpečí a ochrana před kriminalitou důležitým faktorem pro pocit životní spokojenosti a štěstí.¹¹⁸ Kontrola kriminality zahrnuje činnosti spočívající v plnění úkolů státu při ochraně společnosti před kriminalitou, jejichž cílem je dosažení společensky konformního chování v oblastech regulované normami trestního práva.¹¹⁹ Prevence kriminality oproti použití trestního práva je účinnější a méně nákladná, neboť se místo na důsledky zaměřuje na kriminogenní faktory.¹²⁰

Prevence kriminality spočívá ve vyvíjení aktivit směřujících ke kontrole i ke snížení strachu z ní. Pro společnost a ochranu jedinců dané společnosti je důležité předcházet vzniku kriminality, případně její výskyt regulovat. Výskyt kriminality

¹¹⁴ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 215 s.

¹¹⁵ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 32 – 36.

¹¹⁶ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 117 – 127.

¹¹⁷ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 172.

¹¹⁸ Krulichová, E. (2021) *Changes in crime-related factors and subjective well-being over time and their mutual relationship*. International Journal of Law, Crime and Justice, Svazek 65.

¹¹⁹ Kuchta et al. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C.H. Beck, s. 184.

¹²⁰ Zapletal, J. et al. (2005) *Prevence kriminality*. 2. přepracované vydání. Praha : Vydavatelství Policejní akademie ČR s. 7.

lze regulovat pomocí preventivní strategie nebo represivní strategie.¹²¹ Toto dělení na funkci preventivní a represivní podle názorů některých autorů není správné, neboť jmenované funkce nelze od sebe oddělit, když preventivní působení je spojeno i s represivním a naopak.¹²² Prevence kriminality je zaměřena jak na skutečné i potencionální pachatele, tak i na skutečné a potencionální oběti trestných činů. Pro prevenci kriminality je důležité včas nalézat rizikové faktory a hledat účinná opatření k jejich eliminaci.¹²³

2.6.1 Represivní strategie

Represivní strategie, jak již lze odvozovat z jejího názvu, je zaměřena na potírání kriminality pomocí trestů. Tyto tresty působí jak represivně, tak i preventivně, neboť jsou odstrašením pro jiné jedince – do společnosti je vyslán signál, že páchaní trestné činnosti je trestáno a nevyplácí se. Účelem trestního práva je zabezpečit stabilitu ve společnosti, stabilitu společenských vztahů.¹²⁴ Trestní právo má funkci ochrannou – spočívající v ochraně společnosti před kriminalitou, preventivní – spočívající v předcházení a zamezování trestné činnosti, represivní – spočívající v individuální ochraně chráněných zájmů a regulativní – spočívající v přesném vyjmenování zákonných podmínek trestní odpovědnosti i beztrestnosti, zakotvení podmínek ukládání trestů, stanovení působnosti trestních zákonů atp.¹²⁵ Důležitý je však požadavek, aby trestání – represe byt' s preventivním zaměřením, bylo omezeno jen na nezbytnou míru. Důležité je předcházet trestným činům a zamezovat vzniku škody.¹²⁶

Konkvencistická a ulitaristická teorie se zabývají otázkami, jak stanovit trest, aby delikvent své jednání již neopakoval. Retributivní teorie se zabývá otázkou, jak spravedlivě určit trest. Obě uvedené otázky jsou stále aktuální, neboť některé udílené tresty (zejména odnětí svobody) odčerpávají část pracovní síly z trhu. Dále pak představují náklad pro společnost, neboť u části delikventů se nedaří státu

¹²¹ Večerka, K. et al. (1997) *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha : Themis, s. 146.

¹²² Šámal, P. et al (2009) *Trestní zákoník*. 1. vydání, Praha : C.H. Beck, s. 8.

¹²³ Scheinost, M. et al. (2010) *Kriminalita očima kriminologů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 34.

¹²⁴ Chmelík, J. et al. (2016) *Trestní právo hmotné : obecná část*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. s. 16.

¹²⁵ Jelínek, J. et al. (2017) *Trestní právo hmotné : obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání, Praha : Legis, s. 24 – 26.

¹²⁶ Solnař, V. et al. (2009) *Systém českého trestního práva*. 1. vydání, Praha: Novatrix, s. 35.

vymoci náklady spojené s výkonem trestu.^{127, 128} K zajímavému poznatku došli vědci při analýze ukládání trestů za sexuální trestné činy. Pokud obžalovaní byli přiděleni k senátu, kterému předsedal soudce stejného pohlaví, pak dostávali poměrně přísnější tresty.¹²⁹ Z uvedeného je zřejmé, že ukládání trestů může být ovlivněno nejen objektivními faktory.

Tresty využívají ke svému působení tři principů, kterými jsou: odstrašení, zneschopnění a náprava. *Odstrašení* má delikventa odstrašit od páčání dalších trestných činů a je-li toto potrestání známo jiným jedincům, pak odstrašuje i je. Jedná se o individuální a generální prevenci. Tyto předpoklady jsou však individuální, neboť bez ohledu na hrozící trest jsou někteří jedinci ochotni i nadále páchat trestnou činnost. Na základě výzkumů bylo dokázáno, že jedinci žijící v bezproblémových komunitách a mající stálé zaměstnání se za svoje potrestání stydí a vyhýbají se páčání další trestné činnosti. Jedinci z problémových sociálních skupin a bez stálého zaměstnání se po propuštění chovají často ještě agresivněji než dříve. Zde odstrašující efekt selhává, proto je nutné přistoupit k zpřísnování dalších ukládaných trestů. Generální prevence má působit odstrašivě na celou společnost již samotnou existencí trestů. Podle výzkumu existuje pozitivní korelace mezi délkou trestu a strachem z páčání trestné činnosti.¹³⁰

U některých skupin trestů však toto nefunguje, neboť ve společnosti není povědomí o výši skutečných trestů za tyto činy. Pachatele spíše od páčání trestných činů odradí neodvratitelnost potrestání než výše trestu, tj. to, že pachatel bude chycen a potrestán, než to, jaká výše trestu mu hrozí.¹³¹

Jak uvádí autoři aplikace „Jak trestáme.cz“, ani přísnější tresty neodradí pachatele od konání trestné činnosti; zvítězí zde krátkodobý pocit uspokojení nad dlouhodobou snahou o bezúhonné jednání. Trestná činnost poskytuje okamžité zisky. Trest ale často následuje až po delší době, proto negativní následky trestu jsou pro pachatele vzdálené, abstraktní. Při rozhodování pachatele, zda spáchá trestný čin, ho ovlivňuje jeho přesvědčení o pravděpodobnosti vlastního dopadení

¹²⁷ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 159 – 163.

¹²⁸ Hoferková, S. (2014) *Úvod do kriminologie*. Univerzita Hradec Králové, [online], dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/studijni_opory/socialni_patologie_a_prevence/uvod-do-kriminologie.pdf.

¹²⁹ Bielen, S. a Grajzl, P. (2020) *Gender-based judicial ingroup bias in sex crime sentencing: Evidence from Belgium*. International Journal of Law, Crime and Justice, Svazek 62.

¹³⁰ Piroozfar, P at al. (2019) *Crime prevention in urban spaces through environmental design: A critical UK perspective*. Cities, Svazek 95.

¹³¹ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 215 s.

a potrestání. Ani zavedení opravdu přísných trestů pachatele neodradí. Příkladem je přístup „three strikes and you’re out“ (tři pokusy a jdeš z kola ven), u nás známý rovněž coby „dvakrát a dost“, kdy pachateli je po spáchání tří závažných trestných činů udělen trest dlouhodobého odnětí svobody nebo doživotí. Ani takto přísné tresty neodradí pachatele od spáchání třetího (rozhodného) trestného činu, navíc nedojde ani k výraznému snížení kriminality díky uvěznění pachatele.¹³² Podle dat Vězeňské služby ČR bylo k 31. 12. 2019 ve výkonu trestu 36,32 % pachatelů poprvé, 21,55 % podruhé a 13,06 % potřetí. Z uvedeného je zřejmé, že 29,07 % odsouzených bylo ve výkonu trestu více než třikrát.¹³³ Inspirativní rozbor individualizace trestů v ČR přináší článek Drápala.¹³⁴ Výše uvedené závěry potvrzuje i výzkum provedený v Itálii, kde bylo zkoumáno, zda u vybraných druhů kriminality pravděpodobnost stanutí před soudem, pravděpodobnost úspěšného identifikování pachatele a pravděpodobnost odsouzení pachatele za trestný čin má vliv coby odstrašující faktor v rámci prevence kriminality. Výsledky pak konstatují, že u některých druhů kriminality (zejména je-li spojena s organizovaným zločinem) úsilí v oblasti vymáhání práva negativně souvisí s růstem kriminality.¹³⁵ To potvrzuje i další výzkum, který též dospěl k závěru, že u některých trestných činů je použití přísných trestů a použití síly neúčinné.¹³⁶

Je tedy zřejmé, že některé skupiny obyvatel ve spojení s organizovaným zločinem neodradí od kriminálních aktivit ani zvýšená prevence. Rovněž to dokládá i další výzkum, který se pokoušel zjistit, zda je možné nahradit činnost „výdajově drahé“ policie prostřednictvím „výdajově levnějších“ hlídek soukromých bezpečnostních agentur. Neozbrojení pracovníci bezpečnostních agentur, kteří viditelně nápadně hlídají v okolí, mají vliv na snížení kriminality zejména díky včasnému informování policie. Jejich efektivita však posléze rychle vyprchá díky tomu, že tito pracovníci nejsou oprávněni pachatele trestné činnosti přímo

¹³² Drápal, J. et al. (2021b) *O ukládání trestů v ČR*. [online], dostupné z: https://jaktrestame.cz/#oukladani_here, cit. 10.01.2021

¹³³ Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2021) *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019*. [online], dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statisticka%20rocnka-2019.pdf>, PDF dokument, s. 117.

¹³⁴ srov. Drápal, J. (2018) *Individualizace trestů v České republice: Jak určujeme tresty a co o tom víme?* Státní zastupitelství č. 1, ročník 2018, dostupné též [online], dostupné z: <https://jaktrestame.cz/drapal%20individualizace%20SZ%201%202018.pdf>, PDF dokument, cit. 10.01.2021

¹³⁵ Canepa, A. a Drogo, R. (2020) *Wildfire crime, apprehension and social vulnerability in Italy*. Forest Polici and Economics. Svazek 122.

¹³⁶ Srov. Wilson, L. a Boratto, R. (2020) *Conservation, wildlife crime, and tough-on-crime policies: Lessons from the criminological literature*. Biological Conservation, Svazek 251.

zadržet.¹³⁷ Je tedy zřejmé, že prevence kriminality, pokud není vybavena odpovídajícími výkonnými kompetencemi, bude neúčinná.

Výzkum zabývající se geografickým rozložením vloupání do domů došel k závěru, že pachatelé této trestné činnosti si místa páchaní vybírají stochasticky, přičemž jen malá část z nich cestuje na větší vzdálenost od svého bydliště. V případě vzdálenějších lokalit si cíleně vybírají atraktivní lokality, přítomnost policie ovšem má na tyto pachatele odstrašující účinek.¹³⁸

Jiný z výzkumů, který se zabýval vlivem komunitního monitorování kriminality v kontextu školní bezpečnosti, identifikoval, že v monitorovaných oblastech se kriminalita sice snížila o 17 %, ale došlo k jejímu přesunu do oblastí, kde monitorování nebylo prováděno.¹³⁹ Zvýšený dohled tak kriminalitu neřeší, neboť dochází k jejímu pouhému přesunu.

Zneschopnění pachatele, který je druhým z principů, představuje izolaci pachatele v podobě odnětí svobody. Tento způsob trestání je však finančně nákladný. Ve vězení musí jedinec navíc „zapadnout do kolektivu“ a osvojí si návyky inkriminovaného prostředí. Po propuštění pak má problém se zapojit do běžné společnosti. Dochází tak k *syndromu otáčivých dveří*, kdy se daný jedinec s velkou pravděpodobností brzy vrátí opět do vězení.

Princip nápravy spočívá v tom, že trest vede k polepšení pachatele a odrazení od páchaní trestné činnosti. Ne vždy k tomu musí vést trest odnětí svobody. Někdy k polepšení stačí i alternativní tresty, jako jsou obecně prospěšné práce.¹⁴⁰

2.6.2 Prevenční strategie

Prevence kriminality představuje široké spektrum aktivit, které je možné rozčlenit z různých hledisek. V názorech na prevenci kriminality panují značné rozdíly a existuje řada teorií. Teorie rutinních aktivit považuje za podmínky ke spáchání trestného činu existenci oběti, pachatele a místa. Pokud jedna z podmínek chybí, pak ke spáchání trestného činu nedojde. V soudobé kriminologii je prevence

¹³⁷ Fabbri, M. a Klick, J. (2020) *The ineffectiveness of 'observe and report' patrols on crime*. International Review of Law and Economics, Svazek 65.

¹³⁸ Cruz, E. et al. (2020) *Mathematical home burglary model with stochastic long crime trips and patrolling: Applied to Mexico City*. Applied Mathematics and Computation, Svazek 396.

¹³⁹ Gonzalez, R. a Komisarow, S. (2020) *Community monitoring and crime: Evidence from Chicago's Safe Passage Program*. Journal of Public Economics, Svazek 191.

¹⁴⁰ Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 215 s.

dělena podle obsahového zaměření na prevenci sociální, situační a viktimologickou.¹⁴¹

Viktimologická prevence se zaměřuje na potenciální i skutečnou oběť trestného činu. Jako hlavní nástroj používá informovanost a osvětu obyvatel. Představuje činnost osvětovou a poradenskou, např. poučuje, jak se mají lidé chovat, jak se vyhnout nebezpečným situacím nebo jak při nich reagovat. Do této prevence lze zahrnout i psychologické, výcvikové či sebeobrané kurzy.¹⁴²

Sociální prevence se zaměřuje na pachatele, kdy se na něho snaží působit v raném sociálním vývoji (působením na osobnost) prostřednictvím rodiny a ostatních blízkých osob, školství, volného času, zájmové a profesní přípravy. Funguje přes modifikaci nevhodného rodinného zázemí, proto se snaží pozitivně ovlivnit procesy v rodině, ve škole, v zaměstnání. Zásahy jsou nutné i v makrosociální vrstvě, jako např. cílená podpora vhodného způsobu trávení volného času, zdravý životní styl atd.¹⁴³ Specifickou skupinou pachatelů trestné činnosti jsou příslušníci etnických menšin a cizinci. Těmto skupinám je nutné věnovat zvláštní pozornost při prevenci, jsou totiž často díky komunikačním bariérám odděleni od většinové společnosti.¹⁴⁴ Podle výsledků výzkumu týkajícího se nedávné migrace uprchlíků do Německa došel autor k závěru, že u migrantů neexistoval příčinný dopad na kriminalitu s výjimkou přestupků specifických pro migraci. U uprchlíků se projevila kriminalita související s nenásilnými majetkovými trestnými činy a podvody.¹⁴⁵

Situační prevence se snaží pozměnit faktory tak, aby spáchání trestného činu bylo obtížnější. Cílem je tedy omezování příležitostí pro páchaní trestné činnosti zásahem do fyzického prostředí, které podmínky pro páchaní vytváří nebo usnadňuje.¹⁴⁶ Na jedné straně zvyšuje obtížnost spáchání trestného činu a na druhé straně zvyšuje pravděpodobnost odhalení pachatele.¹⁴⁷ Obtížnost lze dosáhnout zvýšením námahy, kterou musí pachatel překonat (např. mříže), nebo zvýšením rizika dopadení (např. kamerové systémy), případně snížením možného zisku

¹⁴¹ Kuchta et al. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C.H. Beck, s. 5.

¹⁴² Gřivna, T. et al. (2014) *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání, Praha : Wolters Kluwer, s. 132.

¹⁴³ Gřivna, T. et al. (2014) *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání, Praha : Wolters Kluwer, s. 126.

¹⁴⁴ Moulisová, M. (2010) *Kriminalita etnických menšin a cizinců*. 1. vydání, Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, s. 41.

¹⁴⁵ Dehos, F. T. (2021) *The Refugee Wave to Germany and Its Impact on Crime*. Regional Science and Urban Economics. In Press, Journal Pre-proof.

¹⁴⁶ Barilík, I., N. (2015) *Environmentální kriminologie : Prostředí a jeho role při páchaní kriminality*. Praha : Leges, s. 146.

¹⁴⁷ Holcr, K. et al. (2009) *Kriminologie*. Praha : Leges, s. 172.

z trestné činnosti (označování majetku). Někteří autoři tato opatření zahrnují do samostatné kategorie tzv. *technické prevence*, nikoliv do situační prevence.¹⁴⁸ Na základě kriminalistických a kriminologických poznatků je známo, že určitá místa, dny roku, měsíce nebo týdne či určitá doba jsou pro některé kriminální aktivity příhodné. Ochranou pak může být zvýšení dohledu nad lokalitou.¹⁴⁹

2.6.3 Kategorie prevence kriminality

Prevence kriminality zahrnuje široké spektrum činností, které je možné členit z různých hledisek. V současné době nejrozšířenější dělení prevence podle obsahového zaměření na sociální, situační a viktimologickou prevenci je popsáno v předchozí kapitole.

Podle okruhu adresátů lze prevenci kriminality rozdělit na primární, sekundární a terciální. *Primární prevence* spočívá v aktivitách směřujících vůči veškerému obyvatelstvu (všem věkovým skupinám) a působí tak plošně. Zahrnuje oblasti sociální politiky, rozvoje regionů, zaměstnanosti atd. Jedná se o nepřímou strategii prevence kriminality.¹⁵⁰

Sekundární prevence je zaměřena na vybrané rizikové skupiny a jedince, u kterých je díky životní situaci zvýšená pravděpodobnost, že trestnou činnost budou páchat, nebo naopak se stanou obětí trestného činu. Může jít o osoby závislé na alkoholu, drogách nebo gamblerství. Jde o přímou strategii prevence kriminality orientovanou na rizikové jedince nebo skupiny, ať v postavení pachatele či oběti trestné činnosti.¹⁵¹

Terciální prevence se zaměřuje na předcházení recidivě kriminality a viktimologické recidivě u oběti. Proto je zaměřena na jedince nebo osoby, které se v minulosti staly obětí trestného činu, nebo naopak trestnou činnost páchaly. Předmětem jejího zájmu jsou i okolnosti, které vedou jedince k trestné činnosti. Jde o přímou strategii prevence kriminality mající za cíl pro dotyčnou osobu najít pracovní uplatnění, bydlení a znovu ji začlenit do společnosti.^{152, 153}

¹⁴⁸ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 117 – 127.

¹⁴⁹ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 160.

¹⁵⁰ Večerka, K. et al. (1997) *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha : Themis, s. 173.

¹⁵¹ Večerka, K. et al. (1997) *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha : Themis, s. 169.

¹⁵² Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 170 – 200.

¹⁵³ Kuchta et al. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C.H. Beck, s. 7.

2.7 Kontrola kriminality

Jednou z možností kontroly kriminality je využití trestní represe, která představuje donucení činností státu spočívající v ukládání trestněprávních sankcí. Na trestní represi se podílejí orgány činné v trestním řízení, kdy Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“) je zaměřena na odhalování, vyšetřování a objasnění kriminality. Státní zastupitelství se podílí na této činnosti v rámci přípravného řízení. Soudy se na něm podílí při projednávání a rozhodování o vině a trestu. Mimo orgánů činných v trestním řízení se na trestní represi v rámci výkonu uložených trestů a ochranných opatření podílí Probační a mediační služba ČR. Při výkonu nepodmíněných trestů svobody je zapojena Vězeňská služba.¹⁵⁴

V současné době existují dva hlavní přístupy k zacházení s pachateli: retributivní a restorativní. *Retributivní spravedlnost* je spravedlností, kde je trest považován za důsledek nezákonného jednání, např. zločin. Tento typ spravedlnosti však má své meze, neboť naráží na přetíženost soudů, omezenou kapacitu a počet věznic, přeplnění věznic, náklady na jejich provoz atd. *Restorativní spravedlnost* je zaměřena na méně závažné trestné činy, kdy pachatelům je umožněno se podílet na řešení jejich jednání, např. prostřednictvím odklonů v trestním řízení či alternativními tresty.¹⁵⁵

Zajímavým názorem se jeví, že spravedlnost především závisí na povaze zákonného a spravedlivého procesu, s cílem postavit údajného pachatele před soud.¹⁵⁶ Autor zde nevidí primární význam v definicích a vymezení zločinu, ale zákonnosti a spravedlnosti procesu udílení trestu. Na ústavně souladný postup při trestání pachatele a tím zabezpečení principu práva poukazují i jiní autoři.¹⁵⁷

Podstatný je však způsob uplatnění práva a aplikace trestů. Příkladem může být Solnař, který tvrdil, že absolutní teorie buržoazní nauky ani jejich obdoby nemají v socialistické nauce nejmenší oprávnění. Protože trest, kterým by nebylo dosaženo alespoň nějakého prospěchu pro socialistickou společnost, by se přičil základním rysům socialistického práva...¹⁵⁸ Realita uplatnění „socialistického práva“ v praxi však byla od proklamací jeho účelu rozdílná.

¹⁵⁴ Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, s. 203 – 204.

¹⁵⁵ Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex, s. 64 – 69.

¹⁵⁶ Šámal, P. (1999) *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. 1. vydání, Praha : CODEX Bohemia, s. 28 – 29.

¹⁵⁷ Srov. Fryšták, M. et al. (2009) *Trestní právo procesní*. KEY Ostrava : Publishing, s. 9.

¹⁵⁸ Solnař, V. (1979) *Tresty a ochranná opatření*. Praha : Academia. S. 21 – 22.

Probační a mediační služba ČR je zřízena podle zákona č. 257/2000 Sb., přičemž odborné probační a mediační činnosti vykonávají probační úředníci prostřednictvím středisek, která působí v místech okresních obvodních a městských soudů. Jedná se o agendu mediační činnosti, probační činnosti, obecně prospěšné práce, podmíněné propuštění s dohledem, domácí vězení a agendu mladistvých.¹⁵⁹

¹⁵⁹ Zoubková, I. (2011) *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 251 s.

3 Metodika práce

Ke zpracování této diplomové práce je využito dostupných informací týkajících se řešené problematiky získaných z primárních zdrojů (jako jsou např. statistiky, právní předpisy, odborné články, publikace institucí a organizací) a rovněž ze sekundárních zdrojů (kterými jsou např. knihy, časopisy, odborné články, statistické přehledy, veřejně dostupné databáze či různé internetové zdroje) zabývajících se kriminalitou a jevy s ní spojenými. Shromážděné údaje jsou využity k popisu jevu kriminality, jejího členění a poznatků o tomto jevu publikovaných.

3.1 Obecné metody použité v práci

- Abstrakce – metoda poznávací, jež odnímá odlišnosti a zvláštnosti, zjišťuje obecné a podstatné znaky a vztahy.
- Analýza – metoda rozboru celku na základní (dílčí) části s cílem identifikování podstatných vlastností dílčích částí, včetně poznání jejich zákonitostí.
- Dedukce – metoda usuzování, kdy se z obecných přijatých výroků odvozují nové jednotlivé závěry, tvrzení nebo důsledky.
- Deskripce – metoda popisu získaných dat.
- Indukce – metoda vyvozování obecných závěrů z dílčích poznatků.
- Komparace – metoda srovnávací / porovnávací; zkoumá shody, podobnosti a odlišnosti.
- Syntéza – metoda systémového souhrnu / spojení elementárních částí do jednoho celku.

Ze studia právních předpisů a odborné literatury vychází vymezení některých pojmů relevantních pro zvolené téma, jako jsou např. kriminologie, kriminalita, trestný čin, pachatel trestného činu, oběť trestného činu, objasněnost kriminality, příčiny kriminality, prevence kriminality, viktimizace, viktimnost atd. Taktéž je využito deskriptivní metody k popisu pojmů a procesů souvisejících s kriminalitou i jevy s ní spojenými. V práci jsou uváděny objektivní informace podložené fakty a rovněž je v omezené míře používáno hodnotových soudů. V praktické části je využito metody komparace, tj. srovnání dat získaných z veřejně dostupných zdrojů. Problematika kriminality je svými jevy i tematikou značně rozsáhlá, proto se zde provedená analýza zaměřuje pouze na některé jevy s ní spojené. Vybraným

regionem pro provedení analýzy datových řad je hlavní město Praha. Vzájemně jsou porovnávána data kriminality v rámci celé ČR a v hlavním městě Praze.

3.2 Analýza časových řad

Pro hodnocení dat a analýzu trendů vývoje kriminality je využito deskriptivních statistických metod a postupů. Data jsou zobrazena v tabulkách. Dlouhodobou tendenci nebo periodicky se opakující vývoj změn v datové řadě lze vizuálně vyhodnotit pomocí jejího zobrazení v grafu. K vizualizaci analyzovaných dat je využito grafického zobrazení pomocí bodového a sloupcového grafu. Vývoj ukazatelů je zpracován pomocí statistických metod pro analýzu časových řad. K výpočtům je využito vhodných funkcí a doplňků k programu MS Office – Excel 2019.

Vstupní data byla získána ze zdrojů Českého statistického úřadu, Statistických přehledů kriminality Policie ČR a dalších subjektů. K analýze dat je využito elementárních charakteristik časových řad a indexní analýzy. Vysvětlení použitých metod lze najít v odborné literatuře^{160, 161, 162, 163, 164}, podle které je proveden následující popis použitých metod. V práci však např. dělení časových řad, složky časových řad, modely časových řad atp. uvedeny nebyly, neboť tyto informace lze dohledat ve výše zmiňované literatuře.

Elementární charakteristiky časových řad

Pro určení dynamiky sledovaného jevu a změn v čase je využito analýzy časových řad. Množina pozorování kvantitativní charakteristiky (ukazatel) je sledována pomocí proměnné „y“, která se mění ve funkční závislosti na čase „t“.

Rychlost změny hodnoty sledovaného ukazatele v závislosti na čase je analyzována pomocí absolutních a relativních charakteristik. Mezi absolutní charakteristiky patří absolutní difference. Relativní charakteristiky charakterizují postupnou rychlost změn hodnot v řadě; zde je využit koeficient růstu, tempo růstu a průměrný koeficient růstu.

¹⁶⁰ srov. Hindls, R. et al. (2007) *Statistika pro ekonomy*. 415 s.

¹⁶¹ srov. Arlt, J. a Arltová, M. (2009) *Ekonomické časové řady*. 290 s.

¹⁶² srov. Marek, L. (2007) *Statistika pro ekonomy : Aplikace*. 490 s.

¹⁶³ srov. Budíková, M. et al. (2010) *Průvodce základními statistickými metodami*. 270 s.

¹⁶⁴ srov. Řezánková, H. (2017) *Analýza dat z dotazníkových šetření*. 225 s.

I. Absolutní charakteristiky

Porovnávají hodnoty jednotlivých členů časových řad pomocí jejich rozdílů (diferenci).

Absolutní difference (přírůstky) – určují absolutní přírůstek nebo úbytek sledovaného ukazatele v daném období „ y_t “ oproti období „ y_{t-1} “ bezprostředně předcházejícímu. Ukazuje, jak velká je změna v určitém okamžiku v porovnání s okamžikem předchozím.

První absolutní difference – zobrazují absolutní přírůstek nebo úbytek sledovaného ukazatele oproti období bezprostředně předcházejícímu.

$$\Delta^{(1)}y_t = y_t - y_{t-1} \quad [-] \quad (1)$$

kde: $t = 2, 3, \dots, n$

$\Delta^{(1)}y_t$ – velikost změny proměnné v čase t

y_t – velikost proměnné v čase t

y_{t-1} – velikost proměnné v čase $t - 1$

II. Relativní charakteristiky

Jsou bezrozměrné veličiny ukazující relativní růst nebo pokles.

Koeficient růstu – vyjadřuje relativní postupnou rychlost změny v období „ y_t “ oproti období bezprostředně předcházejícímu „ y_{t-1} “.

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad [-] \quad (2)$$

kde: $t = 2, 3, \dots, n$

Tempo růstu – je hodnota koeficientu růstu vyjádřená v %, tj. o kolik procent se změnila hodnota sledovaného ukazatele vzhledem k předchozímu období.

$$k_{tr} = \frac{\Delta y_t}{y_{t-1}} = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} = \left(\frac{y_t}{y_{t-1}} - 1 \right) \cdot 100 \quad [\%] \quad (3)$$

kde: $t = 2, 3, \dots, n$

III. Vyrovnávání časových řad

Při analýze časových řad je důležité vystihnout jejich základní tendenci vývoje. K tomu lze využít grafického vyrovnávání (zobrazováním), mechanického vyrovnávání (metodou klouzavých průměrů) nebo analytického vyrovnávání (pomocí trendové funkce). Trendové funkce využívají metodu nejmenších čtverců

spočívající v tom, že křivka je proložena tak, aby součet druhých mocnin odchylek naměřených hodnot od přímky byl minimální. Vhodnost použití konkrétní funkce lze ověřit pomocí korelačního koeficientu a indexu determinace. V práci je využíváno trendových funkcí, které jsou kalkulovány automaticky programem MS Excel, z tohoto důvodu zde není algoritmus jejich kalkulace uveden.

Aritmetický průměr

Je jednou z charakteristik střední polohy dat.

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i \quad [-] \quad (4)$$

kde: x_i – jednotlivé hodnoty

n – počet hodnot

Index kriminality

Index kriminality přepočítává počet trestných činů na počet obyvatel (přepočtený na tisíc obyvatel). Počty obyvatel v jednotlivých územích jsou čerpány z dat ČSÚ, ačkoliv je známo, že zejména na sídlišťích žije vysoký počet lidí, kteří tam nejsou přihlášení k trvalému pobytu. Totéž platí pro Prahu.

Index kriminality (na jeden tisíc obyvatel)

$$I_k = \frac{P_{t\check{c}}}{P_o} \times 1\,000 \quad [-] \quad (12)$$

kde: $P_{t\check{c}}$ – počet trestných činů ve zvoleném období

P_o – počet obyvatel na vymezeném území

Pearsonův korelační koeficient

Měří sílu závislosti mezi dvěma veličinami a pomáhá tak vysvětlit, jak silná závislost je mezi výsledky dvou datových sad. Pro jeho výpočet je využito zabudované funkce MS Excelu, proto způsob jeho výpočtu zde není uváděn. Dále v textu je označován jen jako „korelační koeficient“.

3.3 Datové řady

Vývoj kriminality na území Prahy je analyzován jako celek bez rozlišení jednotlivých městských částí či obvodních oddělení policie, neboť autorovi se nepodařilo získat tato podrobnější data. Podrobnější data by pochopitelně byla pro

analýzu vhodnější, neboť s jejich pomocí by bylo možné lépe zmapovat jednotlivé druhy kriminality vyskytující se v jednotlivých městských částech či jejich částech a typech zástavby. Obecně je známo, že se například liší zastoupení výskytu jednotlivých druhů trestné činnosti páchané v centru a na sídlištích. Podrobnější údaje však bohužel Policie ČR bez použití zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím¹⁶⁵ s odkazem na ochranu obětí trestné činnosti odmítla dobrovolně poskytnout.

V práci jsou tak využívána data z Policejních statistik v rozmezí let 2010 až 2020. Volba počátku analyzované datové řady souvisí s počátkem účinnosti od 1. 1. 2010 zákona č. 40/2000 Sb. trestního zákoníku, který zavedl dělení trestných činů na přečiny a zločiny. Vzhledem ke změně struktury a kvalifikace některých trestných činů by při zahrnutí dat kriminality před 1. 1. 2010 nebyla zajištěna jejich vzájemná kompatibilita, což by mohlo negativně ovlivnit vypovídací schopnost dat. Dále došlo dnem 1. ledna 2010 k přerozdělení krajských ředitelství policie z osmi na čtrnáct krajů. Nové územní uspořádání krajských ředitelství policie je shodné s územním dělením České republiky na VÚSC.

Použité datové řady obsahují pouze zjištěné trestné činy, tedy skutky, o kterých se Policie ČR dozvěděla. Latence trestné činnosti, tj. podíl trestných činů, o kterých se policie nedozvěděla, záleží na typu trestné činnosti (podle odhadů se může jednat o jednotky procent až 80 – 90 % u mravnostních skutků).¹⁶⁶

Latenci kriminality lze dovozovat např. z evidence Vězeňské služby ČR k 31. 12. 2019, kdy vykonávané tresty odnětí svobody byly nejčastěji za krádež: 7 914 trestů, maření úředního rozhodnutí: 2 987 trestů, porušování domovní svobody: 2 665 trestů, loupež: 2 108 trestů, neoprávněné držení platební karty: 1 888 trestů, výtržnictví: 1 599 trestů, podvod: 1 545 trestů, zanedbání povinné výživy: 1 514 trestů, či za vraždu: 1 035 trestů. Naopak nejméně často vykonávané tresty byly za přijetí úplatku: 2 tresty, zabití: 3 tresty, týrání zvířat: 8 trestů, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob: 9 trestů, zneužití pravomoci úřední osoby: 10 trestů, podplácení: 21 trestů, šíření pornografie: 26 trestů a sexuální nátlak: 29 trestů.¹⁶⁷ Uvedená četnost však neodpovídá výskytu těchto

¹⁶⁵ srov. Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

¹⁶⁶ Otevřená společnost (2021b) *O projektu*. [online], dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/o-aplikaci/#oAplikaciData>, cit. 10.01.2021

¹⁶⁷ Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2021) *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019*. [online], dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statisticka-rocenka-V%C4%8Denka-V%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A9-A9-slu%C5%BEby-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-za-rok-2019.pdf>, PDF dokument, s. 121.

jevů ve společnosti. Proto data nezobrazují přesný, ale jen přibližný stav kriminality.

Data publikovaná Policií ČR jsou založena na meziročním srovnávání, tj. každý kalendářní rok začínají na nulových hodnotách k 1. 1. daného roku a postupně se v jednotlivých měsících kumulují až do 31. 12., ale zároveň mohou být zpětně odečítána v případě změn u právní kvalifikace. V prosinci je tabulka uzavřena a následně již zpětné korekce neprobíhají. Z uvedeného důvodu data z policejních statistik nejsou přesná, neboť se od začátku do konce roku upřesňují a na konci roku (prosincová data) se již nekorigují. Data tak mohou sloužit k porovnávání meziročních údajů. Nejsou však vhodná pro meziměsíční porovnání, neboť ani při odečtení hodnot dvou po sobě následujících měsíců nelze získat údaje za kalendářní měsíc. Nejedná se totiž o stejné množiny skutků, protože v průběhu řízení dochází k překvalifikaci i dalším změnám. V některých případech by tak po odečtu mohlo být výsledkem i záporné číslo. Z uvedeného důvodu je v práci provedeno porovnání stavu k 31. 12. každého roku a není prováděna analýza dat podle jednotlivých měsíců.

Nejmenší časovou jednotkou, kterou lze použít, je jeden měsíc, neboť se data publikují souhrnně za celý měsíc. Nejmenší územní jednotkou je obvodní oddělení policie. Registrovaným skutkem je trestný čin, kde ve sledovaném období bylo zahájeno trestní řízení. Přímým objasněným skutkem je registrovaný skutek, u kterého byl zjištěn alespoň jeden pachatel a zároveň je tento skutek ve sledovaném období ukončen. Dodatečně objasněným skutkem je skutek, u kterého byl zjištěn alespoň jeden pachatel, zároveň je skutek ukončen v tomto sledovaném období, ale trestní řízení bylo zahájeno už před začátkem sledovaného období, tj. před 1. 1. daného roku. Objasněnost vyjadřuje podíl registrovaných skutků a pouze přímo objasněných skutků. Při přičtení dodatečně objasněných skutků by mohla objasněnost přesáhnout 100 %, což by bylo absurdní.¹⁶⁸

Policie ČR v roce 2016 změnila způsob sběru dat a jejich evidence v Evidenčně statistickém systému kriminality (dále jen „ESSK“). Pro správnou interpretaci je nutné data normalizovat. Základní jednotkou je skutek, kterým se rozumí jednání osoby nezletilé, mladistvé nebo dospělé, který vykazuje znaky trestného činu, provinění nebo činu jinak trestného podle právních předpisů. ESSK člení trestnou

¹⁶⁸ Policie ČR (2021c) *Statistické přehledy kriminality za rok 2010: Krátké vysvětlení ke statistikám na internetu*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/statistiky-nove-cleneni-2010-00-kratke-vysvetleni-ke-statistikam-na-internetu.aspx>, DOC dokument, cit. 10.02.2021

činnost do takticko-statistických klasifikací (dále jen „TSK“), které však neodpovídá paragrafovému vymezení v trestním zákoníku. Vymezení jednotlivých paragrafů trestných činů, které jsou zahrnuté do jednotlivých číselných kódů TSK, je uvedeno v Příloze 1 této práce. Pod jeden číselný kód TSK tak mohou být zahrnuty činy spadající pod více paragrafů a naopak, čin vymezený v jednom paragrafu může být rozčleněn do více číselných kódů TSK. Toto členění je provedeno z důvodu kontinuity vykazování, neboť trestní zákoník i číselné označení paragrafů podléhá změnám. Skutky jsou počítány tak, že v případě jednočinného souběhu se jedná o jeden skutek. Při souběhu trestných činů se použije označení takovým skutkem, který má horní hranici odnětí svobody nejprísněji trestnou. V případě souběhu dvou trestných činů se stejnou horní hranicí se použije označení takovým trestným činem, v němž je obsažena podstata trestné činnosti pachatele. Výjimkou jsou případy, kdy je dána přednost technickému hledisku, např. u dopravní nehody je dána přednost TSK, pod níž je uvedena dopravní nehoda bez ohledu na trestně právní posouzení. Jako samostatný skutek není posuzováno účastenství na dokonaném trestném činu nebo pokusu o trestný čin. Coby jeden skutek se vykazují trestné činy hromadné a trvající. Jako samostatný skutek je vykazován každý útok opakovaného trestného činu. U vícečinného souběhu je vykazován každý skutek. Skutky jsou vykazovány podle místa, kde byly spáchány. Pokud se nepodaří místo spáchání zjistit, pak je vykazován tam, kde vyšel najevo.¹⁶⁹

Změna provedená Policií ČR v roce 2016 zahrnuje i změnu způsobu počítání věku pachatelů, kdy v minulosti byl počítán věk od data narození do doby sdělení (vznesení) obvinění, v současné době je přesněji počítán k datu spáchání trestné činnosti. To se projevilo lehkým posunem věku směrem k nižším věkovým kategoriím a tedy ke zdánlivému nárůstu trestné činnosti nižších věkových kategorií.¹⁷⁰

Pojem „registrovaný skutek“ označuje trestný čin, u kterého bylo zahájeno trestní řízení v předmětném období a je dosud neukončen nebo ukončen určitými způsoby.

Pojem „Objasněnost“ udává procentní podíl počtu objasněných skutků z počtu registrovaných skutků.

¹⁶⁹ Otevřená společnost (2021b) *O projektu*. [online], dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/o-aplikaci/#oAplikaciData>, cit. 10.01.2021.

¹⁷⁰ Policie ČR (2021p) *Statistika za rok 2020 : Statistické přehledy kriminality*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>, cit. 20.02.2021.

Členění jednotlivých druhů kriminality do skupin podle číselného kódu TSK a způsob sumarizace těchto druhů kriminality je patrný z následující Tab. 1. Jak je vidno, jednotlivé druhy kriminality jsou součtem různých skupin kriminality, které se v některých případech překrývají. Proto někdy při popisu struktury kriminality může vzniknout dojem, že součet jednotlivých druhů kriminality přesahuje 100 %. Je to však dáno tím, že některé skupiny kriminality jsou podmnožinou jiné skupiny kriminality. Toto je též patrné z jednotlivých skupin kódu TSK uvedených v tabulce.

Tab. 1 Struktura kriminality

Kód TSK	takticko statistická klasifikace	Násilná kriminalita	Majetková kriminalita	Obecná kriminalita	Celková kriminalita
100-106	vraždy	NNN		OOO	
100-199	násilná kriminalita	NNN		OOO	
200-299	mravnostní kriminalita			OOO	
300-399	krádeže vloupáním		MMM	OOO	
400-499	krádeže prosté		MMM	OOO	
500-599	ostatní majetková kriminalita		MMM	OOO	
300-599	majetková kriminalita		Suma MMM		
600-699	ostatní kriminalita			OOO	
100-699	obecná kriminalita			Suma OOO	CCC
700-799	zbývající kriminalita				CCC
800-899	hospodářská kriminalita				CCC
900-999	vojenské a protiústavní činy				CCC
100-999	CELKOVÁ KRIMINALITA				Suma CCC

Vlastní zpracování

4 Vlastní práce

V této části diplomové práce je uvedena základní charakteristika zkoumaného regionu. Dále jsou uvedeny výsledky analýzy časových datových řad kriminality.

Jak je již zmíněno v cíli práce, původním záměrem bylo provedení kvantitativního šetření prostřednictvím dotazníku. Pomocí připravených otázek a stanovených hypotéz chtěl autor zjistit, jaké jsou v populaci zkušenosti s kriminalitou, s jakými druhy kriminality se respondenti nejčastěji setkávají, které druhy kriminality vnímají jako nejvíce nebezpečné, které jim nejvíce vadí a naopak, které vnímají jako méně nebezpečné. dále pak bylo plánováno zjistit, jaké mají respondenti zkušenosti a názory na orgány činné v trestním řízení, jak vnímají justiční systém a zda považují udělované tresty za dostatečné.

Provedení šetření bylo naplánováno na říjen 2020, tj. na období, kdy již budou lidé zpět v práci z dovolené, studenti vysokých škol zpět ve školách atd. Toto načasování se však později ukázalo jako nezdařené. Z důvodu šíření viru COVID-19 a opatření s ním souvisejících bylo od provedení šetření prostřednictvím rozdávaní dotazníků v metru upuštěno. Autor se snažil provést alternativní šetření prostřednictvím webového formuláře umístěného na internetu. Zde se však klíčovým problémem stalo získání dostatku respondentů. Počet kompletně vyplněných dotazníků byl nízký. Struktura respondentů neodpovídala složení podle pohlaví, věku atd., které je zastoupeno ve společnosti. Takto získané výsledky by bohužel nebylo možné objektivně zobecnit na zbytek společnosti. Osobní kontakt s respondenty a vysvětlení účelu dotazování je nezbytně důležité pro přesvědčení a motivaci respondenta, aby se šetření zúčastnil.

Autor chtěl rovněž provést kvalitativní šetření prostřednictvím rozhovorů s orgány činnými v trestním řízení; pomocí polostrukturovaných rozhovorů zamýšlel zjistit jejich zkušenosti s vyšetřováním trestné činnosti a s jejími pachateli. Ani toto šetření se z důvodu pandemie COVID-19 nepodařilo zrealizovat. Bez osobního kontaktu je obtížné získat důvěru dotazovaných a obdržet neformální informace.

Z výše uvedených důvodů je v této práci provedena pouze analýza dat o vybraných druzích kriminality na území hlavního města Prahy a jejich srovnání s daty z ČR, ačkoliv původním záměrem bylo obohatit a zpestřit analýzu i o poznatky od respondentů.

4.1 Charakteristika zkoumaného regionu – hlavního města Prahy

Hlavní město Praha se rozkládá na ploše 496,21 km² (což je cca 0,6 % výměry celé ČR) a je tvořeno 112 katastrálními územími. Podle údajů k 30.09.2020 zde bydlelo 1 331 464 obyvatel, což je cca 12 % z počtu obyvatel státu. Odhaduje se však, že v Praze bydlí o cca 300 tisíc obyvatel více, ti zde ale nemají nahlášeno trvalé bydliště. Hustota osídlení je 2 608,8 obyvatel/km².^{171, 172} Praha je druhé nejlidnatější území ČR po Středočeském kraji.

Postavení Prahy je v rámci ČR specifické – je hlavním městem České republiky, proto je její postavení upraveno samostatným zákonem č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze, který v § 1 odst. 1 uvádí: „*Tento zákon upravuje postavení hlavního města Prahy jako hlavního města České republiky, kraje¹⁷³ a obce a dále postavení městských částí.*“¹⁷⁴.

Praha je tak v porovnání s ostatními obcemi¹⁷⁵ a vyššími územními samosprávnými celky¹⁷⁶ zároveň jak obcí (městem), tak i krajem. Praha je rovněž jedním ze tří krajů, které jsou současně z hlediska statistiky klasifikovány podle Klasifikace územních statistických jednotek CZ NUTS zároveň pro úroveň NUTS 2 (regiony soudržnosti) i NUTS 3 (kraje).¹⁷⁷

Praha je statutárním městem, přičemž pro výkon státní správy je členěna na 22 správních obvodů (viz Obr. 1); z hlediska samosprávného je členěna na 57 autonomních městských částí s vlastními volenými orgány. Městské části jsou heterogenní, některé mají charakter městského centra, jiné mají příměstský charakter. Značné rozdíly jsou i ve stupni urbanizace, hustotě zalidnění (Praha 4, 6,

¹⁷¹ Český statistický úřad (2021a) *Časová řada – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích : 1. část – Území, životní prostředí, obyvatelstvo, makroekonomické ukazatele*. [online], dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/Dlouhodoby_vyvoj_PHA_cast1.xlsx/f8b87346-21e2-43b7-94c6-9a2312b36357?version=1.21, XLSX dokument, cit. 15.02.2021.

¹⁷² Český statistický úřad (2021b) *Nejnovější údaje: Hl. m. Praha*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/1-xa>, cit. 15.02.2021.

¹⁷³ srov. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁷⁴ srov. zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁵ srov. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ srov. zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ Prahainfo.CZ (2021) *Členění Prahy*. [online], dostupné z:

<http://www.prahainfo.cz/encyklopedie/Vnitřní+členění>, cit. 10.02.2021.

8 a 10 překračuje 100 tisíc obyvatel, naopak Praha-Nedvězí a Praha-Královice mají méně než 500 obyvatel) a technické infrastrukturu.^{178, 179, 180}

Praha má těsné vztahy se Středočeským krajem, neboť je ovlivňována významnou dojížděnkou za prací, do škol, za nákupy, za kulturou, do zdravotnických zařízení atd.

Obr. 1 Správní obvody Prahy
Zdroj: Praha.CZ¹⁸¹

Policie ČR jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky byla zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Její postavení v současné době upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky¹⁸². Policie ČR je v Praze řízena Krajským ředitelstvím Policie hlavního města Prahy, pod které organizačně

¹⁷⁸ Business.info (2021) Charakteristika Hlavního města Prahy. [online], dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-hlavniho-mesta-prahy-7279.html>, publ. 29.12.2017, cit. 10.02.2021.

¹⁷⁹ Praha.CZ (2021) *Členění Prahy*. [online], dostupné z: <http://www.praha.cz/mesto-praha/cleneni-prahy>, cit. 10.02.2021.

¹⁸⁰ Český statistický úřad (2021c) *Charakteristika kraje*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11236/26845779/charakteristika.pdf/bfe5633c-95a5-4a8e-8e19-f3daf5dcf1d8?version=1.4>, PDF dokument, cit. 10.02.2021.

¹⁸¹ Praha.CZ (2021) *Členění Prahy*. [online], dostupné z: http://www.praha.cz/images/stories/o-praze/praha_mapacasti.gif, Obrázek ve formátu GIF, cit. 10.02.2021.

¹⁸² srov. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

spadají od 1. 1. 2004 čtyři vytvořené policejní obvody s obvodními ředitelstvími (viz Obr. 2) a to:¹⁸³

- Praha I (obvod Praha 1, Praha 6 a Praha 7)
- Praha II (obvod Praha 2 a Praha 5)
- Praha III (obvod Praha 3, Praha 8 a Praha 9)
- Praha IV (obvod Praha 4 a Praha 10)

V rámci obvodních ředitelství policie v Praze jsou zřízena místní oddělení policie.

Obr. 2 Mapa členění obvodních ředitelství v Praze
Zdroj: Policie ČR¹⁸⁴

V policejních statistikách jsou uváděna též data kriminality dle jednotlivých obvodních ředitelství. Vzhledem k tomu, že obvody Policie ČR v Praze, viz Obr. 2, se skládají ze značně heterogenních správních obvodů (městských částí), viz Obr. 1, tj. mají různý počet obyvatel, různou strukturu zástavby atd., jsou z tohoto důvodu obtížně navzájem porovnatelné.

¹⁸³ Policie ČR (2021a) *Organizační struktura Policie ČR*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/priloha-c-2-organizacni-schema-policie-cr-pdf.aspx>, PDF dokument, cit. 10.02.2021.

¹⁸⁴ Policie ČR (2021b) *Policie České republiky – KŘP hlavního města Prahy*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?physid=232770>, PNG dokument, cit. 10.02.2021.

4.2 Analýza registrované kriminality v souvislosti s vývojem vybraných ukazatelů v letech 2010 až 2020

V této části práce jsou uvedeny výsledky analýzy časových řad z období let 2010 až 2020 v souvislosti s některými faktory, které mohou mít vliv na výši kriminality. Míra kriminality není statickým jevem, ale v čase se vyvíjí jak z hlediska četnosti, tak i z hlediska své struktury. Nejvíce sledovaný parametr je rozsah kriminality, tj. počet spáchaných skutků. Snahou státní správy i politické reprezentace je, aby kriminalita v čase klesala. Sledovaná je též míra objasněnosti kriminality. Ta je často svázána s akcentem politické reprezentace na „boj“ proti některému druhu kriminality, např. proti korupci, hospodářské kriminalitě... Obecně je však velmi žádoucí, aby se veškerá kriminalita v čase snižovala.

4.2.1 Analýza vývoje počtu registrované kriminality

Registrovaná kriminalita

Počet skutků registrované kriminality vypovídá o stavu kriminality ve společnosti. Jak je uvedeno v rešeršní části, na tyto hodnoty má vliv jak ochota obětí tyto trestné činnosti činy hlásit, tak i schopnost orgánů činných v trestním řízení tyto činy odhalit. Z regresní křivky nebo rovnice lze pak odhadnout její vývoj v čase. Snahou je, aby měla klesající tendenci.

Jak je patrné z Tab. 2, vývoj registrované kriminality má v ČR i v Praze klesající tendenci; v obou případech průměrný koeficient růstu dosahoval hodnoty 0,94. Pokles kriminality v Praze kopíruje pokles kriminality v ČR a průměrně došlo k meziročnímu poklesu o 6 %. V roce 2011 došlo k nárůstu kriminality v ČR o 3 790 skutků (1,20 %) a v Praze o 94 skutků (0,12 %). Nárůst v ČR se nedá přičíst pouze jednomu druhu kriminality. V roce 2012 došlo opět k poklesu kriminality v ČR o 3,99 % a v Praze o 2,40 %.

Tab. 2 Celkový počet registrovaných trestných činů podle stavu k 31.12. sledovaného období v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	registrovaná kriminalita [činů]	koeficient růstu	registrovaná kriminalita [činů]	koeficient růstu
2010	313 387		74 028	
2011	317 177	1,01	74 122	1,00
2012	304 528	0,96	72 345	0,98
2013	325 366	1,07	82 005	1,13
2014	288 660	0,89	71 828	0,88
2015	247 628	0,86	64 095	0,89
2016	218 162	0,88	56 432	0,88
2017	202 303	0,93	50 726	0,90
2018	192 405	0,95	47 601	0,94
2019	199 221	1,04	49 863	1,05
2020	165 525	0,83	38 059	0,76
Průměr		0,94		0,94

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policie ČR^{185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195} (dále jen „Policejní statistika“)

¹⁸⁵ Policie ČR (2021d) *Statistické přehledy kriminality za rok 2010*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2010-do-31-12-2010.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁸⁶ Policie ČR (2021e) *Statistické přehledy kriminality za rok 2011*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2011-do-31-12-2011.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁸⁷ Policie ČR (2021f) *Statistické přehledy kriminality za rok 2012*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2012-do-31-12-2012.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁸⁸ Policie ČR (2021g) *Statistické přehledy kriminality za rok 2013*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2013-do-31-12-2013.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁸⁹ Policie ČR (2021h) *Statistické přehledy kriminality za rok 2014*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2014-do-31-12-2014.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁹⁰ Policie ČR (2021i) *Statistické přehledy kriminality za rok 2015*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/statistiky-od-01-01-2015-do-31-12-2015-zip.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁹¹ Policie ČR (2021j) *Statistické přehledy kriminality za rok 2016*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2016-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁹² Policie ČR (2021k) *Statistické přehledy kriminality za rok 2017*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2017-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁹³ Policie ČR (2021l) *Statistické přehledy kriminality za rok 2018*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2018-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁹⁴ Policie ČR (2021m) *Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2019-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

¹⁹⁵ Policie ČR (2021n) *Statistické přehledy kriminality za rok 2020*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2020-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

V roce 2013 došlo opětovně k nárůstu kriminality v ČR a v Praze o 6,84 % a 13,35 % (nárůst o 20 838 a 9 660 skutků), která se týkala násilné, mravnostní, majetkové, hospodářské i ostatní kriminality, přičemž nárůst kriminality v Praze oproti ČR byl téměř dvojnásobný. Svými důsledky se na něm podílela amnestie bývalého prezidenta Klause, kdy došlo k propuštění 6 456 vězňů, kteří v tomto roce způsobili 5 294 trestných činů.^{196, 197}

V roce 2014 došlo k poklesu kriminality v ČR o 36 706 skutků (11,28 %) a v Praze o 10 177 skutků (12,41 %). V roce 2015 pak došlo k dalšímu poklesu v ČR o 41 032 skutků (14,21 %) i v Praze o 7 733 skutků (10,77 %). Takto vysoký pokles ve dvou letech po sobě následujících není v ČR ani v Praze obvyklý. Byl spojen se stabilizací činnosti Policie ČR. Pokles pak pokračoval i v následujících letech 2016, 2017 a 2019.

Zastavení poklesu bylo pozorováno v roce 2019, kde došlo k meziročnímu nárůstu trestných činů v ČR o 6 816 skutků (3,54 %) a Praze o 2 262 skutků (4,75 %). V roce 2019 tak došlo k mírnému nárůstu registrovaných trestných činů, přičemž se jedná o první nárůst od roku 2013. Nárůst trestné činnosti byl zaznamenán u všech druhů trestné činnosti s výjimkou hospodářských trestných činů. V ČR byl zaznamenán vysoký nárůst o 23,3 % u vražd (143 činů), u ostatní kriminality o 11,3 % (20 125 činů) a zbývající kriminality o 10,4 % (28 628 činů).¹⁹⁸

V roce 2020 poklesla kriminalita v ČR o 33 696 skutků (16,91 %) a v Praze o 11 804 skutků (23,67 %). Pokles v roce 2020 lze přičíst mimořádným opatřením souvisejícím s omezením pohybu osob v souvislosti s pandemií COVID-19. Praha se za celé sledované období průměrně podílela 24,58 % na celkové kriminalitě evidované v ČR, a to ačkoliv v ní žije pouze cca 12,40 % obyvatel ČR.

¹⁹⁶ Ministerstvo vnitra ČR (2021b) *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2013.aspx>, 20.02.2021.

¹⁹⁷ Ministerstvo vnitra ČR (2021c) *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-2013-pdf.aspx>, PDF dokument, 20.02.2021.

¹⁹⁸ Ministerstvo vnitra ČR (2021d) *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2019*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-obvavp-2019-verze-2-5-prijate-rev-vvb-1.aspx>, PDF dokument, 20.02.2021.

Míra objasněnosti kriminality

Spolu s evidencí trestné činnosti je vzájemně posuzována i míra její objasněnosti, tedy úspěšnosti orgánů činných v trestním řízení při odhalování pachatelů trestné činnosti. Počet trestných činů a počet objasněných činů a míra objasněnosti trestných činů v jednotlivých letech jsou uvedeny v Tab. 3 a Tab. 4. Od roku 2010 má míra objasněnosti rostoucí trend, kdy průměrný koeficient růstu dosahuje v ČR i v Praze shodně hodnoty 1,2. Průměrná objasněnost za sledované období činí v ČR 43,62 % a v Praze jen 22,95 %, což je 52,61 % průměrné hodnoty v ČR. Praha patří v rámci ČR k regionu s nejnižší mírou objasněnosti, což je dáno vysokou hustotou osídlení obyvatelstva a tím i větší možností pachatelů být v tomto prostředí anonymní. V ČR pouze v roce 2019 došlo k meziročnímu poklesu objasněnosti kriminality o 1,45 %. V Praze v roce 2013 došlo k meziročnímu poklesu objasněnosti o 0,42 %, v roce 2016 o 0,19 %, v roce 2017 o 1,19 % a v roce 2019 o 3,04 %.

Tab. 3 Počet registrovaných a objasněných trestných činů v ČR a Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika			hlavní město Praha		
	registrovaná kriminalita [činů]	objasněno [činů]	objasněnost [%]	registrovaná kriminalita [činů]	objasněno [činů]	objasněnost [%]
2010	313 387	117 685	37,55	74 028	13 986	18,89
2011	317 177	122 238	38,54	74 122	15 584	21,02
2012	304 528	120 168	39,46	72 345	15 964	22,07
2013	325 366	129 185	39,70	82 005	17 754	21,65
2014	288 660	126 239	43,73	71 828	17 620	24,53
2015	247 628	112 141	45,29	64 095	16 227	25,32
2016	218 162	101 678	46,61	56 432	14 181	25,13
2017	202 303	94 890	46,90	50 726	11 780	23,22
2018	192 405	92 795	48,23	47 601	12 129	25,48
2019	199 221	93 202	46,78	49 863	11 191	22,44
2020	165 525	77 786	46,99	38 059	8 660	22,75
Průměr			43,62			22,96

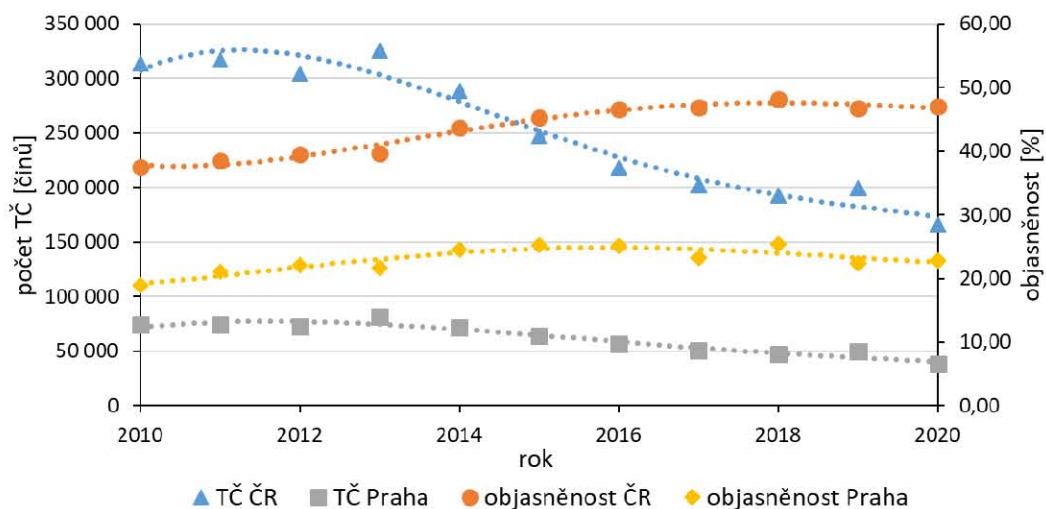
Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Tab. 4 Vývoj míry objasněnosti registrovaných trestných činů v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	míra objasněnosti [%]	koeficient růstu	míra objasněnosti [%]	koeficient růstu
2010	37,55		18,89	
2011	38,54	1,03	21,02	1,11
2012	39,46	1,02	22,07	1,05
2013	39,70	1,01	21,65	0,98
2014	43,73	1,10	24,53	1,13
2015	45,29	1,04	25,32	1,03
2016	46,61	1,03	25,13	0,99
2017	46,90	1,01	23,22	0,92
2018	48,23	1,03	25,48	1,10
2019	46,78	0,97	22,44	0,88
2020	46,99	1,00	22,75	1,01
Průměr		1,02		1,02

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Vývoj celkové kriminality a míry objasněnosti v ČR a v Praze v letech 2010 až 2020 je patrný z grafu na Obr. 3. Protože se jedná o nespojitě hodnoty (kumulativní stav k 31. 12. daného roku), jsou datové řady pro znázornění trendu proloženy regresní křivkou polynomu čtvrtého řádu. Jak je z těchto křivek patrné, pokles počtu trestných činů v ČR i v Praze má obdobný esovitý průběh. Průměrný meziroční pokles registrovaných trestných činů za sledované období činil 6 % v ČR i v Praze. Míra objasněnosti trestných činů průměrně meziročně rostla v ČR i v Praze o 2 %.

Obr. 3 Graf vývoje počtu registrovaných trestných činů a míry objasněnosti v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020
Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Hodnota korelačního koeficientu při porovnání výše kriminality v ČR a v Praze dosahuje 0,985. Mezi datovými řadami existuje velmi silná závislost. S poklesem kriminality v ČR docházelo i k poklesu kriminality v Praze, respektive vývoj kriminality v Praze odpovídá svým trendem vývoji v celé ČR. U míry objasněnosti kriminality v ČR a v Praze dosáhl korelační koeficient hodnoty 0,778, což znamená, že mezi těmito datovými řadami existuje jen silná závislost, tj. trend růstu objasněnosti v ČR a v Praze nebyl tak silný, jak tomu bývá u poklesu kriminality.

Mezi daty počtu trestných činů a mírou jejich objasněnosti v ČR dosáhl korelační koeficient hodnoty $-0,933$ (velmi silná závislost), tj. s poklesem počtu trestných činů docházelo k nárůstu jejich objasněnosti. V Praze mezi počtem trestných činů a mírou objasněnosti činil korelační koeficient $-0,439$ (střední závislost), což znamená, že s poklesem počtu trestných činů nedocházelo k intenzivnějšímu nárůstu objasněnosti. Nižší míra objasněnosti je v Praze dlouhodobým problémem. Nízká objasněnost může mít negativní vliv na ochotu občanů trestné činy ohlašovat i na jejich důvěru v Policii ČR. Přesto je z dat zaznamatelný rostoucí trend celkové objasněnosti trestné činnosti a zlepšování práce Policie ČR, kdy objasněnost v ČR se přibližuje hranici 50 %. Důležité je tedy analyzovat jednotlivé druhy kriminality a zjistit u nich důvod celkového nepříznivého vývoje.

Dlouhodobý příznivý vývoj ve snižování kriminality a růstu objasněnosti kriminality souvisí s poklesem majtkové kriminality a růstem její objasněnosti. To je způsobeno stabilizací společnosti díky kvalitnější právní regulací a lepší vymahatelností práva. Také pak i odezněním hospodářských zlovyků z doby „divoké privatizace“, hospodářským růstem a stabilizací ekonomiky. Neopomenutelný je fakt spočívající ve stabilizaci Policie ČR a jejím početním nárůstu.

Struktura kriminality v roce 2020

V ČR se nezletilí podíleli na objasněné trestné činnosti z 1,37 %, mladiství 2,34 % a 8,16 % skutků bylo spácháno cizinci. Pod vlivem bylo spácháno 19,53 % skutků, 13,38 % pod vlivem alkoholu. Z uvedeného je zřejmé, že omamné látky a alkohol jsou stále společenským problémem, který souvisí s kriminalitou. Opakovaně trestanými osobami bylo spácháno 47,83 % skutků, recidiva je tedy taktéž dlouhodobým společenským problémem. Z toho vyplývá, že významně

problematickými oblastmi kriminality v ČR jsou recidiva, alkohol a návykové látky.

Z hlediska způsobené škody v ČR byla na prvním místě hospodářská kriminalita se škodou vyčíslenou na 15 830 923 tis. Kč, což činí podíl 70,35 % na celkově způsobené škodě. Obecná kriminalita se zde podílela 23,84 % (škoda ve výši 5 365 023 tis. Kč), majetková kriminalita 19,31 % (škoda ve výši 17 575 tis. Kč) a zbývající kriminalita jen 5,80 % (škoda 1 304 957 tis. Kč).

Na objasněné kriminalitě v Praze se nezletilí podíleli 0,94 %, mladiství 1,16 % (což je cca o polovinu méně než v ČR) a cizinci 18,20 % (což je cca o 10 % více než v ČR). Vyšší podíl kriminality cizinců v Praze oproti ČR souvisí s jejich vyšším zastoupením v Praze. Pod vlivem bylo spácháno 16,65 % skutků a pod vlivem alkoholu 10,30 % skutků, přičemž obě hodnoty jsou o cca 3 % nižší, než je tomu v ČR. Opakovaně trestanými osobami bylo spácháno 40,53 % skutků, což je o cca 7 % méně, než je podíl v ČR. I přesto z toho lze usoudit, že i v Praze jsou z hlediska kriminality problémem recidiva, návykové látky a alkohol.

Z hlediska způsobené škody v Praze byla na prvním místě hospodářská kriminalita s výší 6 285 566 tis. Kč a podílem 78,91 %, což je podíl o cca 8 % vyšší než v ČR. Škoda způsobená obecnou kriminalitou činila 1 558 766 Kč (podíl ve výši 19,57 %), zde je tento podíl nižší o cca 4 % než v ČR. Škoda způsobená majetkovou kriminalitou činila 1 451 445 Kč (podíl 18,22 %), což činí rozdíl pouhého 1 % oproti podílu v ČR.

4.2.2 Analýza změn indexu kriminality

Skutečnost, že registrovaná kriminalita klesá, dokládají hodnoty indexu kriminality uvedené v Tab. 5. Hodnoty jsou přepočteny na 1 000 obyvatel. Průměrná hodnota indexu kriminality v ČR činí 23,90, v Praze pak 48,93, z čehož je patrné, že na jeden tisíc obyvatel v Praze průměrně připadá 2,04× více trestných činů. Index kriminality shodně v ČR i v Praze klesal, vyjma let 2011, 2013 a 2019. K největšímu meziročnímu poklesu došlo v ČR v roce 2015 o 3,94 % a v Praze v roce 2020 o 9,23 %. Index kriminality v roce 2020 oproti roku 2010 v ČR klesl o 51,92 % a v Praze o 48,49 %. Z uvedeného je zřejmé, že z dlouhodobého hlediska opravdu došlo k poklesu kriminality. Hodnoty z roku 2020 jsou ovlivněny opatřeními spojenými s pandemií COVID-19, která měla velký vliv na snížení kriminality.

Tab. 5 Vývoj indexu kriminality na 1 tis. obyvatel v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika			hlavní město Praha		
	počet obyvatel [osob]	registrovaná kriminalita [činů]	index kriminality	počet obyvatel [osob]	registrovaná kriminalita [činů]	index kriminality
2010	10 517 247	313 387	29,80	1 251 726	74 028	59,14
2011	10 496 672	317 177	30,22	1 237 943	74 122	59,88
2012	10 509 286	304 528	28,98	1 243 695	72 345	58,17
2013	10 510 719	325 366	30,96	1 244 762	82 005	65,88
2014	10 524 783	288 660	27,43	1 251 075	71 828	57,41
2015	10 542 942	247 628	23,49	1 262 507	64 095	50,77
2016	10 565 284	218 162	20,65	1 272 732	56 432	44,34
2017	10 589 526	202 303	19,10	1 286 554	50 726	39,43
2018	10 626 430	192 405	18,11	1 301 135	47 601	36,58
2019	10 669 324	199 221	18,67	1 315 311	49 863	37,91
2020	10 698 896	165 525	15,47	1 326 988	38 059	28,68
Průměr			23,90			48,93

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika, Český statistický úřad^{199, 200, 201, 202} (dále jen „Počet obyvatel“)

Vzhledem k dlouhodobému trendu poklesu kriminality, růstu objasněnosti i poklesu indexu kriminality se lze domnívat, že skutečně došlo k poklesu kriminality v ČR i v Praze, a nikoliv jen k pouhému „přelití“ kriminality registrované do oblasti latentní. To lze dovozovat i z výše způsobené škody, která podle Policejní statistiky v roce 2010 dosahovala hodnoty 24 103 861 tis. Kč a v roce 2020 činila 7 963 211 tis. Kč, došlo tak k poklesu o 66,96 %. Tento závěr podporuje zamítnutí hypotézy H 1.

¹⁹⁹ Český statistický úřad (2021d) *Časová řada – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích : 1. část - Území, životní prostředí, obyvatelstvo, makroekonomické ukazatele*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/casova-rada-dlouhodoby-vyvoj-kraje-ve-vybranych-ukazatelich>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²⁰⁰ Český statistický úřad (2021e) *Obyvatelstvo – roční časové řady : Tab. 1 Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785 - 2019, absolutní údaje 05.06.2020*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²⁰¹ Český statistický úřad (2021f) *Pohyb obyvatelstva v hl. m. Praze v 1. pololetí 2020*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/pohyb-obyvatelstva-v-hl-m-praze-v-1-pololeti-2020>, cit. 20.02.2021.

²⁰² Český statistický úřad (2021g) *Pohyb obyvatelstva – vybrané území*. [online], dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jspx?_af=1&page=vystup-objekt&pvo=DEM05&z=T&f=TABULKA&skupId=546&katalog=30845&pvo=DEM05&str=v9, cit. 20.02.2021.

4.2.3 Analýza vývoje počtu obyvatel

Jedním z možných faktorů, které mají vliv na vývoj kriminality, je počet lidí žijících na daném území. Obecně je známo, že v menších komunitách (např. na vesnicích), kde se lidé vzájemně znají, je kriminalita na nižší úrovni. Naopak ve větších sídelních celcích, které poskytují pachatelům větší anonymitu, bývá pácháno více trestných činů.

Tab. 6 Vývoj počtu obyvatel v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	počet obyvatel [osob]	koeficient růstu	počet obyvatel [osob]	koeficient růstu
2010	10 517 247		1 251 726	
2011	10 496 672	1,00	1 237 943	0,99
2012	10 509 286	1,00	1 243 695	1,00
2013	10 510 719	1,00	1 244 762	1,00
2014	10 524 783	1,00	1 251 075	1,01
2015	10 542 942	1,00	1 262 507	1,01
2016	10 565 284	1,00	1 272 732	1,01
2017	10 589 526	1,00	1 286 554	1,01
2018	10 626 430	1,00	1 301 135	1,01
2019	10 669 324	1,00	1 315 311	1,01
2020	10 698 896*	1,00	1 326 988**	1,01
Průměr		1,00		1,01

* předběžný údaj; ** stav za první pololetí
Vlastní zpracování; zdroj dat: Počet obyvatel

Jak je patrné z Tab. 6, na území ČR došlo k mírnému nárůstu počtu obyvatel, vzhledem k velikosti čísel je však tento nárůst nepatrný, proto koeficient růstu zaokrouhlený na dvě desetinná místa dosahoval stále hodnoty 1. K nejvyššímu nárůstu počtu obyvatel o 42 tis. došlo mezi roky 2018 a 2019. V Praze od roku 2014 až do roku 2020 koeficient růstu dosahuje hodnoty 1,01. Počet obyvatel každoročně konstantně narůstá, přičemž k největšímu přírůstku o 14,5 tis. došlo v roce 2018. Jak již bylo zmíněno výše, v Praze žije podle odhadů o cca 300 tis. obyvatel více, než jich je zde oficiálně přihlášeno k trvalému pobytu. Ve sledovaném období růst počtu obyvatel neměl vliv na zvyšování počtu registrované kriminality v ČR ani v Praze, hodnota korelačního koeficientu byla -0,918 a -0,950 (s růstem počtu obyvatel docházelo k poklesu kriminality). Tento pokles však lze spíše přičíst růstu ekonomiky a poklesu nezaměstnanosti. Faktem také je, že přírůstek počtu obyvatel

byl svým podílem na celkové výši počtu obyvatel nízký, což je patrné i z téměř nulové změny koeficientu růstu.

Závěr: Stanovená výzkumná hypotéza H1 předpokládala, že s růstem počtu obyvatel dochází k růstu registrované kriminality. Alternativní hypotéza A1 předpokládala, že změny v počtu obyvatel nemají vliv na výši kriminality. Na základě výsledků korelace se hypotéza H1 zamítá a přijímá se alternativní hypotéza A1. Hypotéza H1 se nepotvrdila, s růstem počtu obyvatel v ČR i v Praze nedocházelo ve sledovaném období k nárůstu počtu registrovaných trestných činů. Naopak došlo k poklesu registrované kriminality, proto hypotézu nelze potvrdit. Změny v počtu obyvatel ve sledovaném období nevyvolaly změny ve výši kriminality – tyto změny pravděpodobně nebyly dostatečně vysoké, aby změnu ve výši registrované kriminality vyvolaly. Rovněž se lze domnívat, že kriminalita není primárně spojena s počtem obyvatel, ale mohou na ni mít vliv další faktory, jako je úroveň právní regulace, životní úroveň obyvatelstva atp.

4.2.4 Analýza vývoje počtu cizinců

Faktorem, který může mít vliv na kriminalitu, je počet cizinců. Jak je patrné z Tab. 7, počet cizinců s trvalým pobytem na území ČR meziročně roste; největší přírůstek o 8 % byl dosažen v roce 2018. V Praze bylo nejvyššího meziročního přírůstku cizinců ve výši 8 % dosaženo v roce 2011 a 2019. I přes nepříznivou epidemiologickou situaci byl přírůstek cizinců v roce 2020 v ČR 7 % a v Praze 4 %. Je zřejmé, že ČR v roce 2020 opustili zejména cizinci, kteří zde neměli nahlášen trvalý pobyt. Za celé sledované období průměrný přírůstek cizinců činí shodně v ČR i Praze 4 %. Cizinci s trvalým pobytem v Praze se podílí 36,45 % na celkovém počtu cizinců žijících v ČR. Je to dáno tím, že v Praze sídlí řada zahraničních společností, nacházejí se zde vysoké školy, výzkumná pracoviště. Řada cizinců pracuje též ve službách a ve stavebnictví.

U složení cizinců žijících v Praze činili 33 % Ukrajinci, 13 % Rusové, 12 % Slováci, 7 % Vietnamci, 3 % Číňané a 32 % tvořili ostatní cizí státní příslušníci. Podíl mužů činil 56 % a žen 44 %. Podle jejich věkové struktury je přes 2 tisíce cizinců ve věkové kategorii 25 – 29 a 30 – 34 let, přes 1,5 tisíce cizinců ve věkové kategorii 35 – 39 a 40 – 44 let.²⁰³ Z uvedeného je zřejmé, že hlavní podíl cizinců s trvalým pobytem v ČR v Praze patří do produktivní věkové kategorie.

²⁰³ Český statistický úřad (2021i) *Cizinci: Přehledy – Hlavní město Praha*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/40002d9089>, cit. 20.02.2021.

Tab. 7 Vývoj počtu cizinců s trvalým pobytem v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	počet cizinců [osob]	koeficient růstu	počet cizinců [osob]	koeficient růstu
2010	424 291		148 447	
2011	434 153	1,02	160 783	1,08
2012	435 946	1,00	162 715	1,01
2013	439 189	1,01	161 006	0,99
2014	449 367	1,02	166 332	1,03
2015	464 670	1,03	171 408	1,03
2016	493 441	1,06	184 264	1,08
2017	524 142	1,06	195 068	1,06
2018	564 345	1,08	205 595	1,05
2019	593 366	1,05	210 483	1,02
2020	634 790	1,07	219 477	1,04
Průměr		1,04		1,04

Vlastní zpracování; zdroj dat: Český statistický úřad^{204, 205}, Ministerstvo vnitra ČR²⁰⁶

Struktura kriminality cizinců v roce 2020

Podle údajů Policejní statistiky²⁰⁷ v ČR cizinci spáchali 6 350 skutků, což činí podíl 8,16 % na celkové objasněné kriminalitě. Největší podíl ve výši 57,48 % zaujímala obecná kriminalita s 3 650 skutky. V rámci obecné kriminality zaujímala ostatní kriminalita podíl 38 % s 1 405 skutky. Na druhém místě se umístily prosté krádeže s podílem 23,56 % s 860 skutky. Na majetkové kriminalitě hned za prostými krádežemi (s podílem 61,25 % a 860 skutky), se umístila ostatní majetková kriminalita s podílem 22,5 % (316 skutky). Třetí místo v rámci obecné kriminality zaujímala násilná kriminalita s podílem 20,38 % s 744 skutky. Zbývající kriminalita se podílela 30,82 % (1 957 skutky) a hospodářská kriminalita 11,69 % (724 skutky) na celkové kriminalitě. Z hlediska četnosti jednotlivých

²⁰⁴ Český statistický úřad (2021h) *Data – počet cizinců : Cizinci v ČR podle regionu soudržnosti, kraje a okresu v letech 1996 - 2019 (stav k 31. 12.)*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/151070886/c01R05_2019.xlsx/7cfc4ab-4ebd-4afc-94f2-d513cae5e1a9?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²⁰⁵ Český statistický úřad (2021i) *Data – počet cizinců : Počet cizinců v ČR – předběžné čtvrtletní údaje; 2004/06 – 2020/12*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_202012.xlsx/549df48d-4195-4d65-a709-208d538af679?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²⁰⁶ Ministerstvo vnitra ČR (2021a) *Cizinci s povoleným pobytem : Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2020*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/12-2020-tab-internet-stav-k-31-12-2020.xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²⁰⁷ Policie ČR (2021n) *Statistické přehledy kriminality za rok 2020*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2020-12-prosinec-sest-01a.xlsx.aspxpx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

skutků se nejčastěji jednalo o ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství (1 115 skutků), maření výkonu úředního rozhodnutí (9 18 skutků), dopravní nehody silniční nedbalostní (512 skutků) a krádeže v jiných objektech (445 skutků). Nelze tedy říci, že by se struktura skutků páchanými cizinci výrazně lišila od kriminality páchané občany české národnosti.

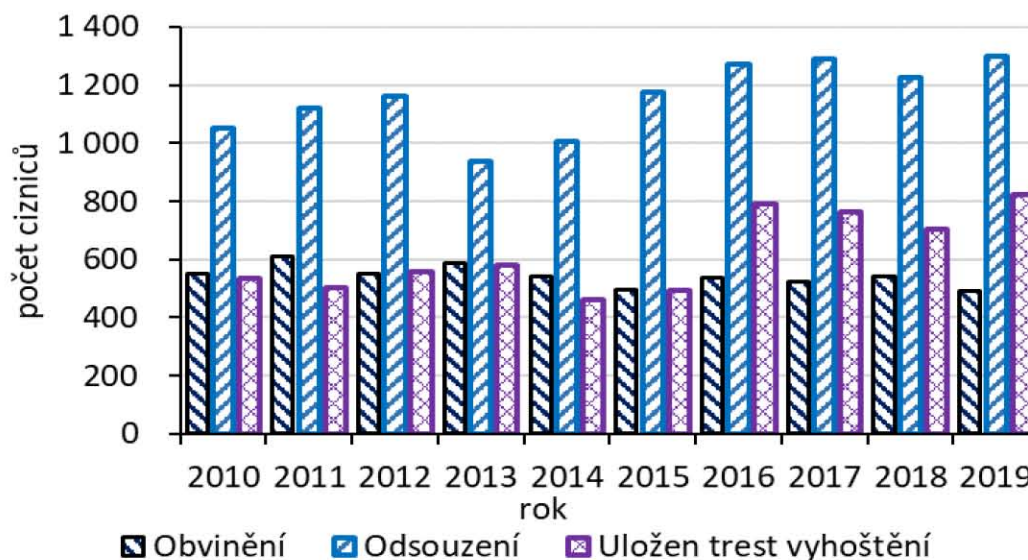
V Praze podíl cizinců na celkové objasněné kriminalitě činil 18,20 %, což je cca o 10 % více, než je tomu v ČR. Cizinci v Praze spáchali 1 576 skutků, přičemž obecná kriminalita se na ní podílela 62,31 % (982 skutků). Obecná kriminalita spáchaná cizinci je v Praze o cca 5 % vyšší, než je tomu v ČR. Na obecné kriminalitě se nejvíce podílela ostatní kriminalita ve výši 48,17 % (473 skutků). Obecná kriminalita je u cizinců v Praze o cca 11 % vyšší než v ČR. Následovaly krádeže prosté s 24,85 % (244 skutků) a násilná kriminalita s podílem 15,58 % (153 skutků). Násilná kriminalita je o cca 5 % nižší v Praze než v ČR. Na majetkové kriminalitě se krádeže prosté podílely 72,19 % a ostatní majetková kriminalita 19,53 %. Zbývající kriminalita se podílela 24,81 % (391 skutky – což je o cca 6 % méně než v ČR) a hospodářská kriminalita vykazovala podíl 12,21 % (202 skutky – což je přibližně na stejné úrovni jako v ČR) na celkové kriminalitě. Z hlediska jednotlivých skutků se cizinci v Praze nejčastěji dopouštěli maření výkonu úředního rozhodnutí (303 skutků), ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství (249 skutků) a krádeže v jiných objektech (109 skutků). Struktura těchto skutků je obdobná, jako tomu je v ČR.

Podíl trestné činnosti cizinců je v Praze vyšší, než je tomu v ČR, což je také dáno jejich vyšším počtem v Praze. Obecná kriminalita je u cizinců v Praze vyšší, a naopak podíl násilné kriminality je nižší.

Vývoj počtu obviněných, odsouzených a vyhoštěných cizinců

Vývoj počtu osob obviněných, odsouzených a s uloženým trestem vyhoštění je patrný z Obr. 4. Počet obviněných osob kolísá okolo průměrného počtu 543 osob, přičemž nejvyšší meziroční přírůstek za sledované období byl v roce 2011 o 62 osob. Naopak nejvyšší pokles byl v roce 2019 o 49 osob. Průměrný počet odsouzených za sledované období činí 1 154 osob, přičemž k největšímu nárůstu došlo v roce 2015 o 169 osob a k největšímu poklesu v roce 2013 o 227 osob. Průměrný podíl počtu odsouzených cizinců činí 0,66 % z celkového počtu cizinců. Nelze tedy říci, že by tento podíl byl významně vysoký. Průměrný počet osob s uloženým trestem vyhoštění za sledované období činil 621 osob. Největší

meziroční pokles byl v roce 2014 o 117 osob a nárůst v roce 2016 o 295 osob. Cizinci, kterým byl uložen trest vyhoštění, zaujímají průměrně podíl 0,35 % z celkového počtu cizinců žijících v ČR. Nelze dospět k závěru, že by tento podíl byl vysoký.

Obr. 4 Graf vývoje počtu cizinců obviněných, odsouzených a s uloženým trestem vyhoštění v Praze v letech 2010 – 2019

Vlastní zpracování; zdroj dat: Český statistický úřad^{208, 209}

Korelační koeficient mezi celkovým počtem registrovaných trestných činů a počtem cizinců s trvalým pobytem v ČR dosáhl hodnoty -0,914 a v Praze -0,953 (velmi silná závislost).

Korelační koeficient při porovnání počtu cizinců žijících v ČR a v Praze s počtem odsouzených cizinců dosáhl hodnoty 0,748 a 0,783. Dále při porovnání počtu cizinců žijících v ČR a v Praze s počty vyhoštěných cizinců dosáhl korelační koeficient hodnoty 0,827 a 0,832 (velmi silná závislost). Z uvedeného je zřejmé, že s rostoucím počtem cizinců v ČR i v Praze dochází k růstu počtu odsouzených a vyhoštěných cizinců.

²⁰⁸ Český statistický úřad (2021h) *Data – kriminalita cizinců* : Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích a chovanci v letech 1993 - 2019 (stav k 31. 12.). [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/39735205/c05R51_2019.xlsx/cebd9407-e3ef-40f9-9deb-96abaed45059?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²⁰⁹ Český statistický úřad (2021i) *Data – kriminalita cizinců* : Odsouzené osoby a uložené tresty vyhoštění v letech 1993 - 2019). [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/39434086/c05R52_2019.xlsx/0fda1a31-6a94-4229-8b58-03f61b634827?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

Závěr: Stanovená výzkumná hypotéza H2 předpokládá, že s růstem počtu cizinců dochází ke zvyšování kriminality. Alternativní hypotéza A2 předpokládá, že změna počtu cizinců nemá vliv na výši kriminality. Na základě výsledků korelace se hypotéza H2 zamítá a přijímá se alternativní hypotéza A2. H2 tak nelze potvrdit. Zvyšování počtu cizinců žijících v ČR nebo v Praze nemělo ve sledovaném období vliv na zvyšování celkové kriminality. Je to dáno podílem cizinců žijících na území ČR oproti počtu obyvatel žijících v ČR (5,93 %) a podílem počtu cizinců žijících na území Prahy oproti počtu obyvatel žijících v Praze (16,54 %). Změna kriminality u cizinců tak neměla ve sledovaném období podstatný vliv na snižující se trend celkové kriminality. Věková struktura cizinců žijících v ČR ukazuje, že se jedná o osoby v produktivním věku. Tito lidé mohou získat prostředky pro život prací, proto nemusí vyhledávat k jejich obstarání trestnou činnost.

Nelze však přehlédnout skutečnost, že s růstem počtu cizinců žijících v ČR nebo v Praze dochází k růstu počtu odsouzených a vyhoštěných cizinců, čemuž odpovídá hodnota korelačního koeficientu (0,748 a 0,827). Vývoj kriminality v ČR nebo v Praze měl negativní korelaci s počtem odsouzených a vyhoštěných cizinců (-0,891 a -0,803), tj. s poklesem celkově registrovaných trestných činů docházelo k nárůstu odsouzení a vyhoštění cizinců. Nezanedbatelný je podíl cizinců na některých druzích trestné činnosti (např. hospodářské kriminalitě), jak je nastíněno v kapitolách týkajících se rozboru jednotlivých druhů trestné činnosti. Tyto některé druhy trestné činnosti, kterou páchají cizinci, však nemají podstatný vliv na celkovou kriminalitu. S některými druhy trestné činnosti jsou ovšem následně spojeny odsuzující tresty či dokonce vyhoštění.

4.2.5 Analýza vývoje registrované míry nezaměstnanosti

Dalším faktorem, který může mít vliv na kriminalitu, je míra nezaměstnanosti. Jak je uvedeno v rešeršní části, nelze tvrdit, že nezaměstnaný rovná se pachatel trestné činnosti. Přesto však některé výzkumy prokázaly, že určité skupiny obyvatelstva si kompenzují při ztrátě zaměstnání výpadek svých příjmů trestnou činností.

Tab. 8 Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	míra nezaměstnanosti [%]	koeficient růstu	míra nezaměstnanosti [%]	koeficient růstu
2010	7,40		3,61	
2011	6,77	0,91	3,59	0,99
2012	7,37	1,09	4,16	1,16
2013	8,17	1,11	5,14	1,24
2014	7,46	0,91	5,03	0,98
2015	6,24	0,84	4,20	0,83
2016	5,19	0,83	3,35	0,80
2017	3,77	0,73	2,34	0,70
2018	3,07	0,81	1,93	0,82
2019	2,87	0,93	1,90	0,98
2020	4,02	1,40	3,51	1,85
Průměr		0,96		1,04

Vlastní zpracování; zdroj dat: Český statistický úřad²¹⁰

Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a Praze je patrný z Tab. 8. Ve sledovaném období v ČR meziročně míra nezaměstnanosti klesala průměrně o 4 %, naopak v Praze průměrně meziročně vzrostla o 4 %. Pouze v roce 2011 a 2012 došlo jak v ČR, tak v Praze k mírnému meziročnímu zvýšení nezaměstnanosti. K dalšímu meziročnímu zvýšení míry nezaměstnanosti došlo až v roce 2020, a to v ČR o 1,15 % a v Praze o 1,61 %, čemuž odpovídá koeficient růstu 1,40 a 1,85. V roce 2010 činila nezaměstnanost v ČR 7,40 % a svého maxima dosáhla v roce 2013 hodnotou 8,17 %. Následně pak klesala až do roku 2019, kdy dosáhla hodnoty 2,87 %. V roce 2020 vzrostla na 4,02 %, což souvisí s pandemií COVID-19 a s ní spojenými omezeními, která se dotkla zejména cestovního ruchu, pohostinství a dalších oblastí služeb. V Praze v roce 2010 činila míra nezaměstnanosti 3,61 % a svého vrcholu dosáhla v roce 2013 s hodnotou 5,14 %. Následně pak klesala až do roku 2019, kdy dosáhla hodnoty 1,90 % a v roce 2020 vzrostla na 3,51 %. Při porovnání obou datových řad je zřejmé, že míra nezaměstnanosti je v Praze o cca 50 % nižší, než je tomu v ČR. Praha je největším regionálním trhem práce v ČR, který poskytuje místa i pro lidi z jiných krajů. Do Prahy ve sledovaném období cca 118 tisíc lidí za práci dojíždělo. Vysokoškolské vzdělání má zde 45 %

²¹⁰ Český statistický úřad (2021j) *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích, 2005-2020*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/123502875/32018121_0508.xlsx/8bfff442-57a0-4598-a9a6-bb964aa17c73?version=1.1, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

zaměstnaných osob, zatímco v ČR je to jen 25 %.²¹¹ Výše uvedené údaje jsou jedním z důvodů nižší míry nezaměstnanosti v Praze oproti ČR.

Při porovnání datové řady počtu registrovaných trestných činů a míry nezaměstnanosti v ČR činí hodnota korelačního koeficientu 0,928, což je velmi silná závislost. V Praze hodnota korelačního koeficientu činí 0,729, což je silná závislost. Obecně tak lze konstatovat, že vývoj míry nezaměstnanosti má vliv na výši kriminality. S poklesem nezaměstnanosti dochází k poklesu kriminality a naopak. Toto zjištění potvrzují i výsledky jiných výzkumů uvedených v rešeršní části.^{212, 213}

Závěr: Stanovená výzkumná hypotéza H3 předpokládala, že s poklesem míry nezaměstnanosti dochází k poklesu kriminality. Alternativní hypotéza A3 předpokládá, že míra nezaměstnanosti nemá vliv na výši kriminality. Na základě výsledků korelace se hypotéza H3 potvrzuje a alternativní hypotéza A3 se zamítá. Hypotézu H3 lze potvrdit. S poklesem míry nezaměstnanosti docházelo ve sledovaném období k poklesu počtu registrovaných trestných činů. Při poklesu nezaměstnanosti klesá ochota lidí páchat trestnou činnost, neboť si mohou prostředky na živobytí zajistit prací.

4.2.6 Analýza vývoje průměrné hrubé mzdy

Další faktor, který může mít vliv na kriminalitu, je průměrná hrubá mzda. S růstem příjmů domácností by měla klesat ochota k páčání trestné činnosti. Jak je patrné z Tab. 9, průměrný koeficient meziročního růstu v ČR a v Praze činil 1,04 a 1,03. Mzdy tak meziročně o jednu setinu rychleji rostly v ČR než v Praze. Je to dáno tím, že v ČR byl nižší počáteční základ, proto růst vykazuje vyšší hodnoty. Průměrná hrubá mzda je stále v Praze o cca 10 tisíc Kč vyšší, než je tomu v ČR. V roce 2011 došlo v Praze k meziročnímu poklesu o 5 % a následně v roce 2013 o 1 %. V ČR v roce 2013 byl pokles průměrné hrubé mzdy nevýznamný a činil 0,01 %. Od roku 2013 pak průměrná hrubá mzda v ČR i v Praze rostla, což je spojeno s růstem hospodářství a HDP.

²¹¹ Český statistický úřad (2021k) *Statistická ročenka Hl. m. Prahy – 2020 : Charakteristika hl. m. Prahy*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020chez.pdf/842de4f1-5af7-4426-a881-c8fcf62a7eaa?version=1.1>, PDF dokument, cit. 20.02.2021.

²¹² srov. Rege, M. et al. (2019) *Job displacement and crime: Evidence from Norwegian register data*. Labour Economics, Svazek 61.

²¹³ srov. Tharshini, N. K. et al. (2020) *Datasets of demographic profile and perpetrator experience in committing crime among young offenders in Malaysia*. Data in Brief, Svazek 31.

Tab. 9 Vývoj průměrné roční hrubé mzdy v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	průměrná hrubá měsíční mzda [Kč]	koeficient růstu	průměrná hrubá měsíční mzda [Kč]	koeficient růstu
2010	23 864		36 124	
2011	24 455	1,02	34 403	0,95
2012	25 067	1,03	35 356	1,03
2013	25 035	1,00	35 155	0,99
2014	25 768	1,03	35 343	1,01
2015	26 591	1,03	36 371	1,03
2016	27 764	1,04	37 387	1,03
2017	29 638	1,07	39 782	1,06
2018	32 051	1,08	42 502	1,07
2019	34 111	1,06	45 928	1,08
2020	35 611*	1,04	46 675*	1,02
Průměr		1,04		1,03

* předběžný údaj

Vlastní zpracování; zdroj dat: Český statistický úřad^{214, 215, 216}

Růst se nezastavil ani v roce 2020, částečně díky vyplaceným odměnám zdravotníkům. V ČR a v Praze činila hodnota korelačního koeficientu -0,919 a -0,899, což je v obou případech velmi silná závislost. S růstem průměrné hrubé mzdy tak docházelo k poklesu kriminality. Tento výsledek potvrzuje zjištění jiného výzkumu zmíněného v rešeršní části, a sice že někteří lidé se mohou snažit snížení příjmu kompenzovat trestnou činností.²¹⁷

Závěr: Stanovená výzkumná hypotéza H4 předpokládá, že s růstem mezd dochází k poklesu kriminality. Alternativní hypotéza A4 předpokládá, že změny ve výši mzdy nemají vliv na výši kriminality. Na základě výsledků korelace se hypotéza H4 zamítá a přijímá se alternativní hypotéza A4. Hypotézu H4 lze potvrdit, s růstem hrubé mzdy docházelo ve sledovaném období k poklesu počtu registrovaných trestných činů. Růst mezd snižuje ochotu obyvatel páchat trestné činy.

²¹⁴ Český statistický úřad (2021i) *Mzdy, náklady práce – časové řady*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/122734632/pmzcr030821_1.xlsx/78c77f22-6b43-4a0d-8aaf-251518ea18e8?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²¹⁵ Český statistický úřad (2021m) *Mzdy, náklady práce*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/266810/25810362/PHA_mzdy.xlsx/13668ef7-d343-4fbf-ba6d-3782f9d6dae1?version=1.46, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²¹⁶ Český statistický úřad (2021n) *Delší časové řady – mzdy*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/24_prumerna_mzda.xlsx/5bca75e3-10f2-4de4-af79-bb4d258d50e2?version=1.11, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²¹⁷ srov. Rege, M. et al. (2019) *Job displacement and crime: Evidence from Norwegian register data*. Labour Economics, Svazek 61.

4.2.7 Analýza vývoje HDP

Další faktor, který může mít vliv na kriminalitu, je vývoj průměrného ročního tempa růstu HDP. Jedná se o makroekonomický ukazatel, který je spolu s mírou nezaměstnanosti, inflací a saldem platební bilance jedním z ukazatelů vývoje ekonomiky v magickém čtyřúhelníku. V ekonomii se používá nejčastěji v procentním vyjádření, jako přírůstek nebo úbytek oproti hodnotě předchozího roku. Zde je pro analýzu využito absolutních hodnot.

Tab. 10 Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a v Praze letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	HDP [mil. Kč]	koeficient růstu	HDP [mil. Kč]	koeficient růstu
2010	3 992 870		1 079 543	
2011	4 062 323	1,02	1 059 866	0,98
2012	4 088 912	1,01	1 067 786	1,01
2013	4 142 811	1,01	1 090 858	1,02
2014	4 345 766	1,05	1 140 701	1,05
2015	4 625 378	1,06	1 231 287	1,08
2016	4 796 873	1,04	1 285 249	1,04
2017	5 110 743	1,07	1 366 020	1,06
2018	5 409 665	1,06	1 479 057	1,08
2019	5 748 805	1,06	1 566 024	1,06
Průměr		1,04		1,04

* hodnoty HDP za rok 2020 v době psaní práce nebyly ještě k dispozici
Vlastní zpracování; zdroj dat: Český statistický úřad²¹⁸

Vývoj HDP je zobrazen v Tab. 10, ze které je patrné, že k jeho poklesu došlo pouze v Praze v roce 2011 (o 19,6 mil. Kč), v ostatních letech HDP v ČR i v Praze rostlo. Jak v ČR, tak v Praze dosahoval průměrný meziroční nárůst hodnoty 4 %. Ve vývoji růstu HDP mezi ČR a Prahou tak nejsou podstatné rozdíly, vyjma roku 2015 a 2018, kde HDP v Praze vzrostlo oproti ČR o 2 %. Korelační koeficient v ČR a v Praze dosáhl hodnoty -0,941 a -0,932 (velmi silná závislost), což lze

²¹⁸ Český statistický úřad (2021o) *HDP, národní účty : Hrubý domácí produkt v krajích ČR*. [online], dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&skupId=706&pvokc=&katalog=30832&pvno=NUC05-S1az4&z=T>, cit. 20.02.2021.

interpretovat tak, že s růstem HDP dochází k poklesu kriminality. Toto zjištění je opět podpořeno shodnými výsledky jiných prací.^{219, 220}

Závěr: Stanovená výzkumná hypotéza H5 předpokládá, že s růstem výše HDP dochází k poklesu kriminality. Alternativní hypotéza A5 předpokládá, že změny v počtu obyvatel nemají vliv na výši kriminality. Na základě výsledků korelace se hypotéza H5 potvrzuje a zamítá se alternativní hypotéza A5. Hypotézu H 5 lze potvrdit. Ve sledovaném období docházelo k růstu HDP a zároveň k poklesu počtu registrovaných trestných činů. Růst HDP a tím i společenského blahobytu vede ke snižování ochoty obyvatel páchat kriminalitu.

4.2.8 Analýza vývoje hustoty zalidnění

Dalším faktorem, který může mít vliv na kriminalitu, je hustota zalidnění. Tento ukazatel určuje, kolik lidí žije na jednom kilometru čtverečním. Obecně se uvádí předpoklad, že čím je vyšší koncentrace obyvatel žijících na vymezeném území, tím je vyšší pravděpodobnost výskytu trestné činnosti. Hodnoty zalidnění v Praze jsou převzaty z evidence ČSÚ, hodnoty zalidnění v ČR jsou vypočteny jako podíl počtu obyvatel podle stavu k 31. 12. daného roku k plošné výměře ČR.

Hodnoty zalidnění uvádí Tab. 11, přičemž jsou zaokrouhleny na celé jednotky. Je z nich patrné, že hustota zalidnění v ČR se od roku 2010 do roku 2020 změnila ze 133 na 136 lidí připadajících na jeden kilometr čtvereční. Průměrný koeficient meziročního růstu dosahuje hodnoty 1, což je dáno rozlohou ČR, kdy se změny projevují až v řádu tisícín. Pouze mezi roky 2010 a 2011 došlo k poklesu o 0,26 obyvatele. V dalších letech pak následoval růst, ale opět v rádech desetin. V Praze průměrný meziroční koeficient růstu činí 1,01, je tedy zřejmé, že počet obyvatel se velmi mírně zvyšoval. Tento růst je však k celkovému počtu obyvatel malý. K poklesu obyvatel připadajících na jeden kilometr čtvereční došlo v roce 2011 o 31 lidí a v roce 2013 o sedm lidí. Největšího přírůstku bylo dosaženo v roce 2014 o 32 obyvatele. Hodnota korelačního koeficientu dosáhla v ČR hodnoty -0,899 a v Praze -0,939, což je v obou případech velmi silná závislost. S růstem počtu obyvatel tak docházelo k poklesu kriminality. Zvyšování hustoty zalidnění tak nemělo negativní vliv na zvyšování kriminality.

²¹⁹ Filser, A. et al. (2020) *Are skewed sex ratios associated with violent crime? A longitudinal analysis using Swedish register data*. Evolution and Human Behavior, In press.

²²⁰ Adeyemi, R., A. et al. (2020) *Demography and Crime: A Spatial analysis of geographical patterns and risk factors of Crimes in Nigeria*. Spatial Statistic, svazek 41.

Závěr: Stanovená výzkumná hypotéza H6 předpokládá, že s růstem zalidnění dochází k růstu kriminality. Alternativní hypotéza A6 předpokládá, že změny v hustotě zalidnění nemají vliv na změnu kriminality. Na základě výsledků korelace se hypotéza H6 zamítá a přijímá se alternativní hypotéza A6. Hypotézu H6 nelze potvrdit. Zvyšování hustoty zalidnění nemělo ve sledovaném období vliv na zvyšování kriminality. Tento závěr lze odůvodnit tím, že z hlediska modifikace zalidnění nebyly změny tak vysoké, aby vedly k sociálnímu napětí a s ním spojené kriminalitě.

Tab. 11 Vývoj zalidnění v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020

Rok	Česká republika		hlavní město Praha	
	hustota zalidnění [osoby/km ²]	koeficient růstu	hustota zalidnění [osoby/km ²]	koeficient růstu
2010	133		2 534	
2011	133	1,00	2 503	0,99
2012	133	1,00	2 513	1,00
2013	133	1,00	2 506	1,00
2014	133	1,00	2 538	1,01
2015	134	1,00	2 555	1,01
2016	134	1,00	2 581	1,01
2017	134	1,00	2 609	1,01
2018	135	1,00	2 637	1,01
2019	135	1,00	2 669	1,01
2020	136	1,00	2 670	1,00
Průměr		1,00		1,01

Vlastní zpracování; zdroj dat: Český statistický úřad^{221, 222}

4.3 Vývoj některých druhů kriminality v letech 2010 až 2020

Dalším ze sledovaných parametrů je změna podílu jednotlivých druhů trestné činnosti v časovém horizontu, v zastoupení různých skupin pachatelů. V této části je provedena analýza vývoje vybraných druhů kriminality. Pokud není uvedeno jinak, jsou data čerpána z Policejní statistiky.

²²¹ Český statistický úřad (2021p) *Časová řada – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích : Dlouhodobý vývoj PHA část I.* [online], dostupné z:

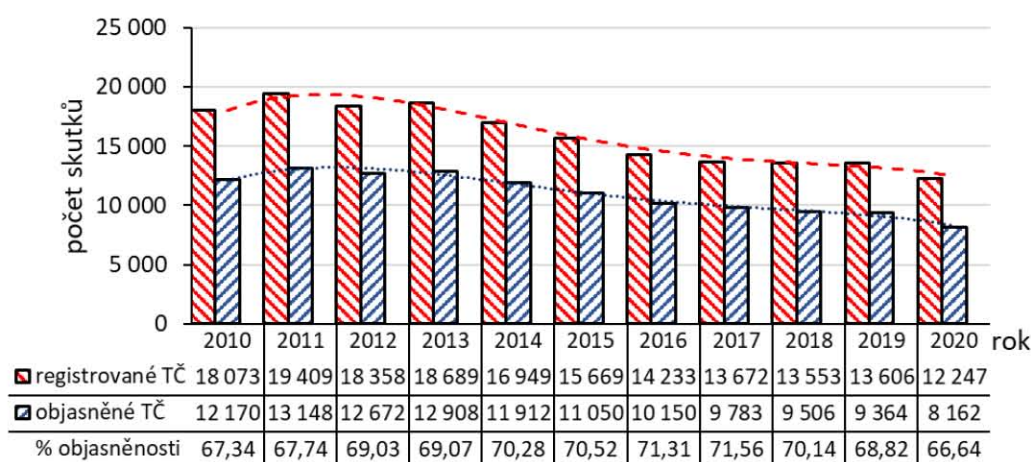
https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/Dlouhodoby_vyvoj_PHA_cast1.xlsx/f8b87346-21e2-43b7-94c6-9a2312b36357?version=1.41, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

²²² Český statistický úřad (2020) *Obyvatelstvo – roční časové řady.* [online], dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/121739322/13007020g01.xlsx/5ac32c4e-194e-419e-89e1-19ffb03e004f?version=1.1>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

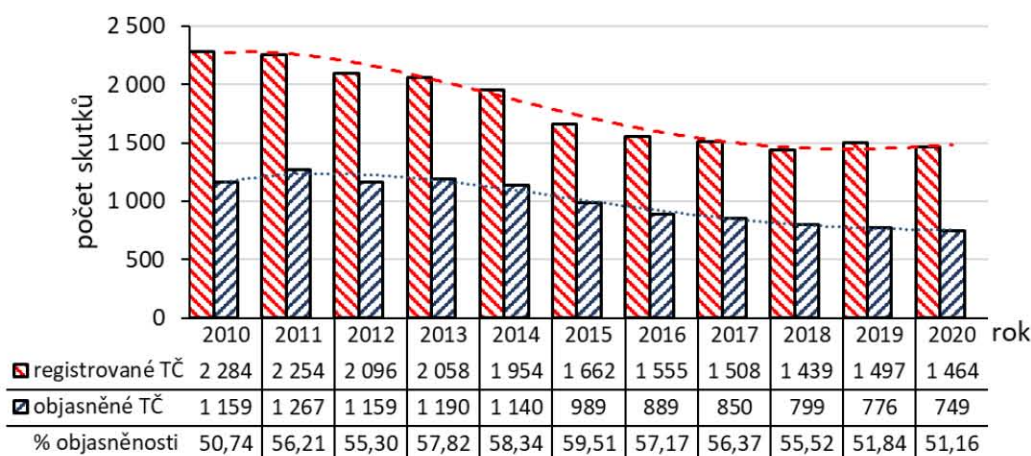
4.3.1 Analýza násilné kriminality

Násilná kriminalita je v Policejních statistikách označena TSK kódy 100 – 199. I přes svůj relativně malý podíl na celkové kriminalitě je násilná kriminalita bedlivě sledována, protože útočí na základní hodnoty (jako je zdraví, život, lidská důstojnost, svoboda rozhodování), které jsou pro společnost významné. Ve svých důsledcích může mít na poškozené osoby větší faktický dopad, než např. majetková kriminalita. Vývoj počtu registrovaných a objasněných skutků i míry objasněnosti násilné kriminality v ČR je patrný grafu na Obr. 5 a v Praze z gragu na Obr. 6.

Obr. 5 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků násilné kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Obr. 6 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků násilné kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Na celkové kriminalitě v ČR se v roce 2010 násilná kriminalita podílela 5,77 % a v roce 2020 se zvýšila na 7,40 %. V Praze v roce 2010 činil tento podíl 3,09 % a v roce 2020 vzrostl na 3,85 %. V obou případech tak došlo k mírnému nárůstu

o 1,63 % a 0,76 %. V roce 2010 činil v ČR podíl násilné kriminality na obecné kriminalitě 7,26 % a v roce 2020 tento podíl vzrostl na 10,04 %, což je nárůst o 2,78 %. V Praze v roce 2010 činil podíl násilné kriminality na obecné kriminalitě 3,60 % a v roce 2020 vzrostl na 4,74 %, což je nárůst o 1,14 %. V obou výše uvedených případech je nárůst podílu násilné kriminality i při poklesu počtu spáchaných skutků (v ČR byl pokles mezi rokem 2010 a 2020 o 5 826 skutků a v Praze o 820 skutků) způsoben poklesem v oblasti majetkové kriminality a poklesem jejího podílu na celkové kriminalitě.

Dlouhodobý průběh vývoje počtu registrovaných skutků a objasněnosti násilné kriminality v ČR i Praze je patrný z polynomů čtvrtého řádu zobrazených v Obr. 5 a Obr. 6.

V ČR došlo v roce 2011 k meziročnímu nárůstu registrované kriminality o 1 336 skutků (7,39 %) a zároveň došlo i k nárůstu objasněnosti o 978 skutků (8,04 %), přičemž objasněnost zůstala na úrovni 67,74 %, což je téměř shodná hodnota, jaké bylo dosaženo v předchozím roce. Následně k nárůstu násilné kriminality došlo v roce 2013 o 331 skutků (1,80 %), zejména v důsledku již dříve zmiňované amnestie. Poslední nárůst byl zaznamenán v roce 2019 o 53 skutků (0,39 %). V ostatních letech měla násilná kriminalita klesající tendenci. K největšímu poklesu o 1 436 skutků (9,16 %) došlo v roce 2016. Průměrná dlouhodobá objasněnost činila 69,31 %. Průměrný meziroční pokles násilné kriminality činil 3,67 % (583 skutků), ale zároveň klesala i meziroční míra objasněnosti o 3,76 % (401 skutků).

V Praze po celou dobu měla násilná kriminalita snižující se tendenci (mimo roku 2019, kdy vzrostla o 58 skutků, tj. 4,03 %), přičemž největšího poklesu bylo dosaženo v roce 2015 o 14,94 %, ale zároveň v tomto roce poklesla i objasněnost o 13,25 %. Průměrná dlouhodobá objasněnost za celé sledované období činila 55,45 %. Meziročně docházelo průměrně k jejímu poklesu o 82 skutků (4,23 %), ale též k průměrnému poklesu meziroční objasněnosti o 41 skutků (4,08 %). Nejvyšší míry objasněnosti v Praze bylo dosaženo v roce 2015 (59,51 %). Průměrná dlouhodobá objasněnost je v Praze o 13,86 % nižší, než je v ČR. Rovněž i průměrné meziroční tempo poklesu objasněnosti je v Praze o 0,32 % vyšší, než je tomu v ČR.

Struktura násilné kriminality v roce 2020

V roce 2020 byly v ČR násilnou kriminalitou způsobeny škody v celkové výši 37 630 tis. Kč. Na násilné kriminalitě se nezletilí podíleli 3,12 %, mladiství 5,41 % a cizinci 10,56 %. Pod vlivem alkoholu bylo spácháno 13,44 % skutků a 49,09 % bylo spácháno opakovaně trestanými osobami.

Z hlediska četnosti registrované násilné kriminality v ČR se nejvíce vyskytovalo úmyslné ublížení na zdraví (3 892 skutků), následované porušováním domovní svobody (2 152 skutků), nebezpečné vyhrožování (1 745 skutků), loupež (1 240 skutků) a vydírání (1 081 skutků).

Podle způsobené škody na prvním místě byly v ČR loupeže na finančních institucích (13 538 tis. Kč), následované vydíráním (9 157 tis. Kč), porušováním domovní svobody (5 157 tis. Kč) a útiskem (4 956 tis. Kč). Vražd bylo spácháno 130 a z nich bylo 120 objasněno, což představuje 92,3 % objasněnost.

V roce 2020 byly v Praze násilnou kriminalitou způsobeny škody v celkové výši 11 256 tis. Kč. Z hlediska struktury se na objasněné násilné kriminalitě podíleli nezletilí z 1,35 %, mladiství 4,01 %, cizinci 20,43 % (což je cca dvojnásobek podílu v ČR). Pod vlivem alkoholu bylo spácháno 8,28 % skutků (což je o cca 5 % nižší hodnota než v ČR) a 32,71 % skutků bylo spácháno opakovaně trestanými osobami (což je opět o 16 % nižší hodnota než v ČR). U cizinců i recidivistů se nejčastěji jednalo o skutky spočívající v úmyslném ublížení na zdraví, loupeži a nebezpečném vyhrožování.

Z hlediska četnosti výskytu registrované násilné činnosti v Praze byl nejčastěji se vyskytující skutek úmyslné ublížení na zdraví (465 skutků), následovaný loupeží (226 skutků), nebezpečným vyhrožováním (190 skutků), vydíráním (150 skutků), omezováním a zbavováním osobní svobody (122 skutků). Z uvedeného je zřejmé, že struktura kriminality se v Praze liší, když na druhém místě jsou loupeže a na čtvrtém místě vydírání.

Podle způsobené škody byl v Praze na prvním místě útisk (4 900 tis. Kč), následovaný loupeží (3 899 tis. Kč) a vydíráním se škodou ve výši 1 690 tis. Kč. Z uvedeného je zřejmé, že struktura násilné kriminality se v Praze liší od struktury v ČR. Specifickým činem jsou vraždy, těch bylo registrováno 17, přičemž 14 z nich bylo objasněno, což představuje 77,8 % objasněnost, kterážto je opět nižší než v ČR. Jedná se však přesto o poměrně vysoké objasnění oproti jiným druhům trestné činnosti. U vražd lze z dlouhodobého hlediska zaznamenat poměrně

vysokou objasněnost, což lze očekávat zejména vzhledem ke společenské závažnosti těchto činů.

Je pozitivní, že dochází ke snižování počtu činů způsobených násilnou kriminalitou, přesto tento druh kriminality má vysokou latenci, zejména u domácího násilí či dalších forem násilí či vydírání. Oběti se často z důvodu obav z následků či vyhrožování zdráhají tuto kriminalitu nahlásit.

Násilná kriminalita v ČR vykazuje ve vztahu k míře nezaměstnanosti hodnotu korelačního koeficientu 0,894 (velmi silnou závislost). V Praze hodnota korelačního koeficientu činí jen 0,612 (silnou závislost). S růstem nezaměstnanosti dochází k růstu násilí, což potvrzují i publikované výsledky uvedené v rešeršní části. Násilná kriminalita vykazuje zápornou hodnotu korelace ve vztahu k výši HDP. V ČR hodnota korelačního koeficientu činila -0,926 a v Praze -0,904 (což je v obou případech velmi silná závislost). S růstem HDP (blahobytu ve společnosti) tak dochází k poklesu kriminality. Nutno podotknout, že tato závislost je silnější než u nezaměstnanosti, neboť růst HDP má pozitivní dopad nejen na zaměstnance, ale i na podnikající osoby.

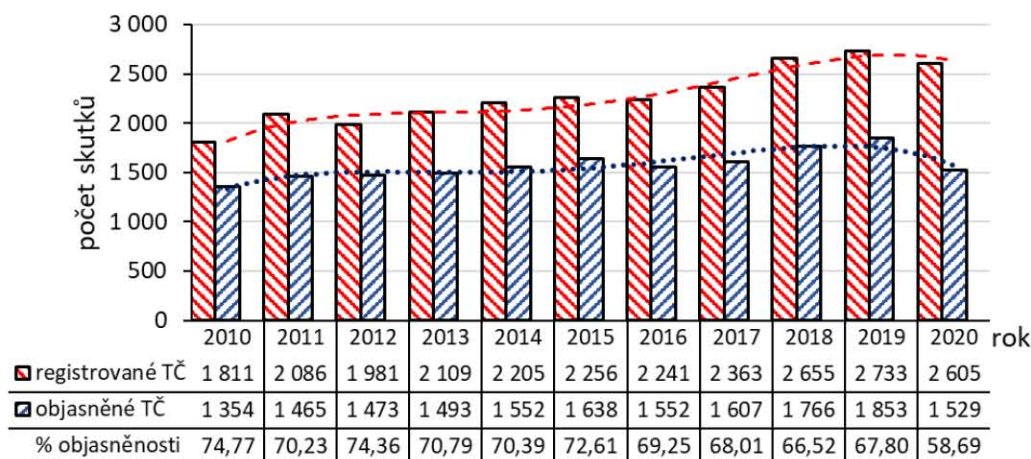
4.3.2 Analýza mravnostní kriminality

Mravnostní kriminalita je v Policejních statistikách označena TSK kódy 200 – 299. Patří do kriminality s vysokou latencí a často se na ni vážou další druhy kriminality, jako např. násilná a majetková. Vývoj registrovaných a objasněných skutků násilné kriminality i míry objasněnosti je patrný z grafu na Obr. 7 a Obr. 8. Vývoj této kriminality je patrný z regresních křivek polynomů čtvrtého řádu. Z dlouhodobého hlediska tento vývoj není příznivý. V roce 2010 činil podíl mravnostní kriminality na celkové kriminalitě v ČR 0,58 % a v Praze 0,28 %. V roce 2020 tento podíl již činil v ČR 1,57 % a v Praze 0,90 %, což je v obou případech téměř trojnásobné zvýšení.

V ČR došlo pouze v roce 2012 k meziročnímu poklesu o 105 skutků (5,03 %), dále v roce 2016 o 15 skutků (0,66 %) a v roce 2020 o 128 skutků (4,68 %). Ve všech ostatních letech docházelo k nárůstu. Průměrně bylo každý rok spácháno 2 277 skutků. Meziročně docházelo průměrně k nárůstu o 79 skutků (3,89 %). Průměrná meziroční objasněnost činila 1 571 skutků a ročně rostla průměrně o 18 skutků (1,52 %) Průměrná míra objasněnosti činila 69,40 %.

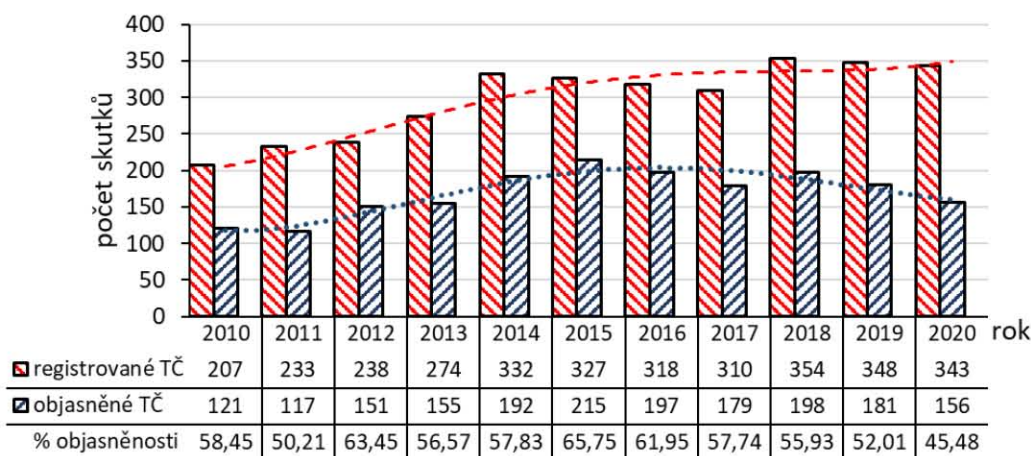
V Praze docházelo od roku 2010 do roku 2020 k nárůstu mravnostní kriminality. K poklesu došlo až v roce 2015 (o 5 skutků, 1,51 %), v roce 2016 (o 9

skutků, 2,75 %), v roce 2017 (o 8 skutků, 2,52 %), v roce 2019 (o 6 skutků, 1,69 %) a v roce 2020 (o 5 skutků, 1,44 %). Tyto poklesy však nepokrývají nárůsty v ostatních letech. Průměrný počet ve sledovaném období spáchaných skutků činil 299. Meziročně docházelo v průměru k nárůstu o 14 skutků (5,53 %). Průměrná meziroční objasněnost činila ve sledovaném období 169 skutků a meziročně docházelo k jejímu nárůstu o 4 skutky (3,50 %) a průměrná míra objasněnosti činila 56,85 %, což je o 12,55 % méně, než je v ČR. Z výše uvedeného je zřejmé, že průměrný meziroční nárůst mravnostní kriminality je téměř trojnásobně vyšší, než je nárůst její objasněnosti. Nepříznivý vývoj v oblasti mravnostní kriminality je způsobem rozvojem kyberkriminality spojené s mravnostní kriminalitou. Nelze opomenout také fakt, že mravnostní kriminalita se velmi obtížně prokazuje a má vysokou latenci.

Obr. 7 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků mravnostní kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Obr. 8 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků mravnostní kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Struktura mravnostní kriminality v roce 2020

Z hlediska struktury se v ČR nejčastěji vyskytovaly ostatní mravnostní trestné činy (647 skutků), následované znásilněním (639 skutků), pohlavním zneužíváním (624 skutků) a ostatními pohlavními úchytkami (309 skutků).

V ČR se na objasněné mravnostní kriminalitě podíleli nezletilí 11,51 %, mladiství 12,30 %, pod vlivem bylo spácháno 5,30 % a pod vlivem alkoholu 3,27 % skutků. Cizinci spáchali 6,34 % a osoby opakovaně trestané 19,29 % skutků. U nezletilých a mladistvých se jednalo převážně o ostatní mravnostní trestné činy. U cizinců se nejčastěji jednalo o ostatní pohlavní úchytky a ostatní mravnostní trestné činy.

V Praze se nejčastěji vyskytovaly ostatní mravnostní trestné činy (105 skutků), následované znásilněním (89 skutků), dále pak ostatní pohlavní úchytky (67 skutků) a pohlavní zneužívání (32 skutků). Nezletilými bylo spácháno 5,77 %, mladistvými 4,49 %, opakovaně trestanými osobami 17,31 %, cizinci 11,53 %, pod vlivem 3,21 % a pod vlivem alkoholu 3,21 % skutků. Stejně jako v ČR i zde je vysoký podíl skutků spáchaných nezletilými a mladistvými, tento podíl je však o více než polovinu nižší, než je tomu v ČR, a vzhledem k četnosti výskytu jednotlivých skutků je zanedbatelný. Počet skutků spáchaných cizinci je téměř dvojnásobný, ale vzhledem k nízké četnosti výskytu těchto skutků se nejedná o zásadně významný jev. Podíl osob opakovaně trestaných je přibližně stejný, jako je tomu v ČR.

4.3.3 Analýza majetkové kriminality

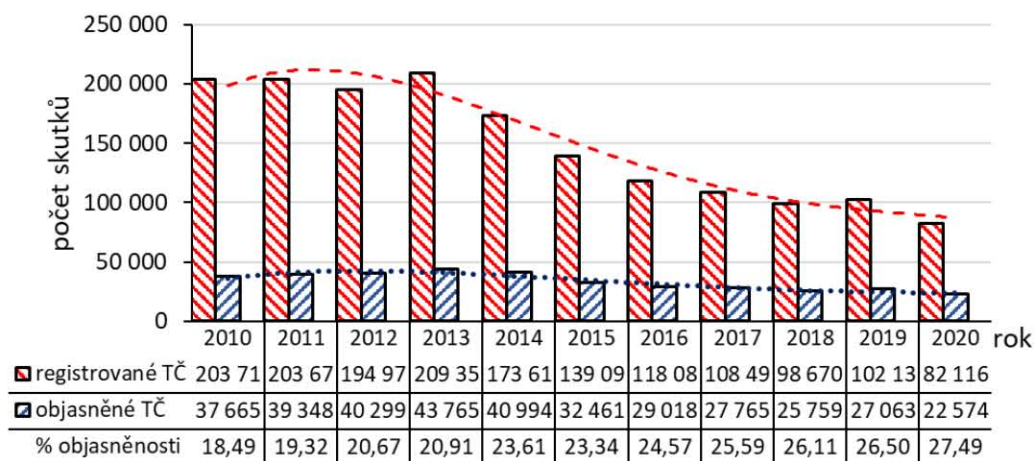
Majetková kriminalita je v Policejních statistikách označena TSK kódy 300 – 599. Je tvořena skupinou trestných činů, mezi které patří krádeže vloupáním, krádeže prosté a ostatní majetková kriminalita. V roce 2010 činil podíl majetkové kriminality z hlediska počtu skutků v ČR 65,00 % a v Praze 77,48 % na celkové kriminalitě. V roce 2020 tento podíl klesl v ČR na 49,61 % a v Praze na 65,86 %, což je pokles o 15,40 % a 11,62 %. Vývoj počtu registrovaných a objasněných činů majetkové kriminality i procento objasněnosti je patrný z grafu na Obr. 9 a Obr. 10. Jak je patrné z regresní křivky polynomu čtvrtého řádu, vývoj majetkové trestné činnosti jak v ČR, tak v Praze má z dlouhodobého hlediska klesající tendenci počtu registrovaných skutků. Průměrný roční počet v ČR činil 136 281 a v Praze 42 012 skutků.

Pokles byl zaznamenán vyjma roku 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu o 7,38 % (14 381 skutků) z důvodu již zmiňované amnestie. Další meziroční nárůst

byl v roce 2019 o 3,51 % (3 466 skutků). V Praze počet registrovaných skutků majetkové kriminality vzrostl v roce 2013 o 15,24 % (8 249 skutků) a v roce 2019 o 5,63 % (1 800 skutků). V ostatních letech docházelo k poklesu.

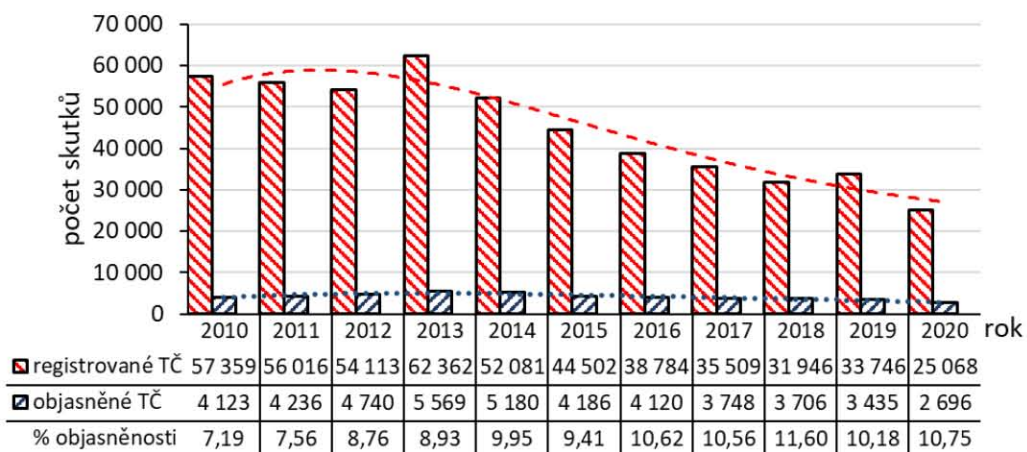
Ve sledovaném období byl průměrný počet registrovaných skutků v ČR 145 538 a v Praze 44 681. Meziročně docházelo k poklesu v ČR o 12 160 (8,22 %) a v Praze o 3 229 skutků (7,29 %). Průměrná meziroční objasněnost v ČR činila 33 337 skutků a v Praze 4 158 skutků, přičemž průměrný meziroční pokles byl v ČR o 1 509 skutků (4,53 %) a v Praze o 143 skutků (3,46 %). Průměrná objasněnost v ČR činila 23,33 % a v Praze jen 9,59 %, což je rozdíl 13,74 %.

Objasněnost majetkové kriminality je však nízká. Zde existuje velký prostor pro zlepšení práce Policie ČR. Skutečností však je, že tento druh trestné činnosti je obtížný na dokazování.

Obr. 9 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků majetkové kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Obr. 10 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků majetkové kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Struktura majetkové kriminality v roce 2020

V ČR v roce 2020 se majetková kriminalita skládala z 55,58 % z prostých krádeží, z 25 % krádeží vloupáním a z 19,26 % z ostatní majetkové kriminality. Z hlediska struktury pachatelů bylo z počtu objasněné kriminality 1,48 % spácháno nezletilými, 2,79 % mladistvými, 68,46 % spácháno osobami opakovaně trestanými, 6,22 % cizinci, 3,24 % pod vlivem a 1,71 % pod vlivem alkoholu. U recidivistů se nejčastěji jednalo o krádeže v jiných objektech (6 017 skutků), krádeže vloupáním do ostatních objektů (1 880 skutků) a krádeže věcí z aut (995 skutků).

Z hlediska počtu spáchaných činů v ČR se nejčastěji vyskytovaly krádeže vloupáním do ostatních objektů (12 064 skutků), krádeže v jiných objektech (11 934 skutků), krádeže věcí z aut (9 695 skutků), poškozování cizí věci (7 859 skutků), podvod (5 920 skutků) a krádeže jízdních kol (5 258 skutků).

Podle objasněnosti se nejvíce dařilo objasnit krádeže v jiných objektech (64,1 %), zpronevěra (52,5 %), krádeže v bytech (42,4 %) a krádeže vloupáním do kiosků (40,7 %).

Podle výše způsobené škody v ČR byla největší škoda způsobena podvody (1 690 240 tis. Kč), krádežemi vloupáním do ostatních objektů (489 951 tis. Kč), krádežemi motorových vozidel dvoustopých (289 267 tis. Kč), krádežemi věcí z aut (247 284 tis. Kč) a poškozováním cizí věci (203 018 tis. Kč).

V Praze se v roce 2020 u majetkové kriminality podle počtu spáchaných skutků na ní podílely krádeže prosté z 64,10 %, krádeže vloupáním z 19,50 % a ostatní majetková kriminalita z 16,40 %. V Praze tak oproti ČR mají krádeže prosté o 8,52 % vyšší podíl, krádeže vloupáním mají o cca 5,66 % nižší podíl a ostatní majetková kriminalita má o 2,87 % nižší podíl. Z hlediska struktury složení pachatelů se na objasněné majetkové trestné činnosti podíleli nezletilí 1,41 %, mladiství 1,04 %, opakovaně trestané osoby 58,64 %, cizinci 12,54 %, pod vlivem 2,04 % a pod vlivem alkoholu bylo spácháno 1,30 % skutků. U recidivistů se nejčastěji jednalo o krádeže v jiných objektech (667 skutků), krádeže vloupáním do ostatních objektů (161 skutků) a krádeže věcí z aut (164 skutků). Tyto činy z hlediska jejich četnosti jsou shodné, jako je tomu v ČR. U cizinců se jednalo o krádeže v jiných objektech (109 skutků), kapesní krádeže (84 skutků) a podvody (68 skutků).

Z porovnání struktury kriminality v ČR a Praze je patrné, že na majetkové trestné činnosti se podílejí z velké části recidivisté (68,46 % v ČR; 58,64 %

v Praze). V Praze pak mají s 12,54 % nezanedbatelný podíl i cizinci (téměř dvojnásobný podíl, než je v ČR).

Z hlediska počtu spáchaných činů se nejčastěji vyskytovaly krádeže věcí z aut (4 592 skutků), krádeže vloupáním do ostatních objektů (3 131 skutků), kapesní krádeže (2 905 skutků), krádeže v jiných objektech (2 609 skutků), poškozování cizí věci (2 449 skutků) a krádeže jízdních kol (1 725 skutků). I zde je patrná rozdílná struktura četnosti páchaných skutků v Praze oproti ČR. V Praze jsou nejčastěji páchanými skutky krádeže věcí z aut – tato činnost se odehrává hlavně na sídlištích. V Praze se na třetím místě podle četnosti výskytu uvádějí kapesní krádeže, což je spojeno s cestovním ruchem.

Z hlediska objasněnosti (po vynechání skutků, kde je sice vysoká objasněnost, ale jejich četnost je nízká, a tudíž statisticky neprůkazná) jsou na prvním místě v Praze krádeže v jiných objektech (38,4 %), krádeže vloupáním do ubytovacích objektů (33,3 %) a zpronevěra (31,6 %). I zde je patrná rozdílná struktura objasněnosti od objasněnosti v ČR.

Z hlediska způsobené škody byla v Praze nejvyšší škoda způsobena podvody (487 562 tis. Kč), krádežemi vloupáním do ostatních objektů (149 726 tis. Kč), krádežemi věcí z aut (124 439 tis. Kč) a krádežemi motorových vozidel dvoustopých (117 774 tis. Kč). Podle výše způsobené škody struktura skutků v Praze odpovídá struktuře v ČR.

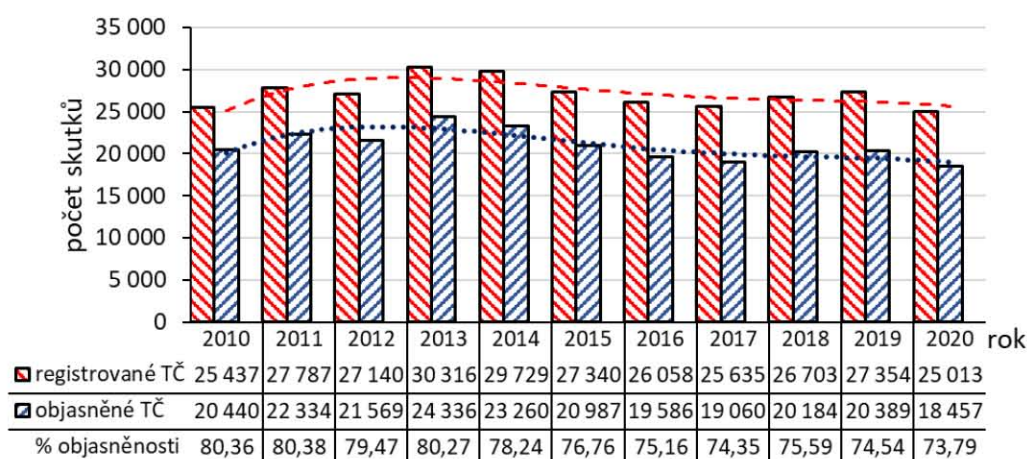
4.3.4 Analýza ostatní kriminality

Ostatní kriminalita je v Policejních statistikách označena TSK kódy 600 – 699. Tato kriminalita spolu s kriminalitou násilnou, mravnostní a majetkovou patří do skupiny kriminality obecné. Vývoj ostatní kriminality v ČR a v Praze je patrný z regresních křivek v grafu na Obr. 11 a Obr. 12. Tuto kriminalitu se nedaří snižovat, vykazuje spíše jen stagnující trend. Ostatní kriminalita netvoří skutkově homogenní skupinu, ale trestné činy do ní zahrnuté jsou souhrnem skutků s různými určujícími znaky. Jedná se tak spíše o činy, které nevykazují znaky ostatních skupin. Svým podílem na celkové kriminalitě se však jedná o skupinu nezanedbatelnou. V roce 2010 se ostatní kriminalita podílela na celkové kriminalitě v ČR 8,12 % a v Praze 4,94 %. V roce 2020 tento podíl činil v ČR 15,11 % a v Praze 10,50 %, což představuje nárůst v ČR o 6,99 % a v Praze o 5,55 %.

V ČR došlo v roce 2011 k nárůstu o 2 350 skutků, tento nárůst však začal již v roce 2010, kdy od 1. 1. 2010 vstoupil v účinnost nový trestní zákoník, v kterém

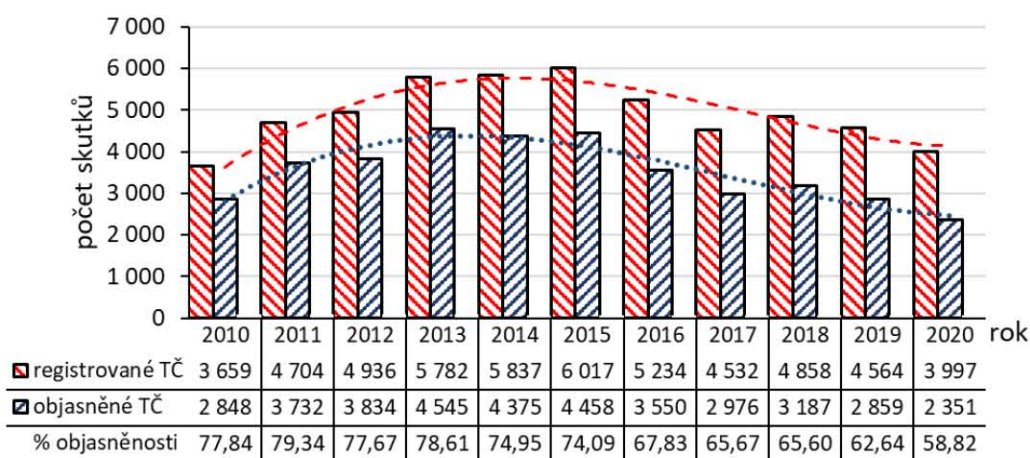
došlo k zpřísnění kvalifikace některých skutků, což mělo za následek právě nárůst v prvních dvou letech jeho účinnosti. Proběhl nárůst související s amnestií v roce 2013 o 3 176 skutků (11,70 %), dále pak v roce 2018 o 1 068 skutků (4,17 %) a v roce 2019 o 651 skutků (2,44 %). V Praze k průběžnému nárůstu ostatní kriminality docházelo od roku 2010 až do roku 2015, přičemž největší nárůst byl v roce 2011 o 1 045 skutků (31,04 %) a v roce 2013 o 846 skutků (17,14 %). Od roku 2015 pak následoval pokles.

V ČR ve sledovaném období u ostatní kriminality činil průměrný stav 27 137 skutků a v Praze 4 920 skutků. V ČR docházelo ve sledovaném období k průměrnému meziročnímu nárůstu o 42 skutků (0,04 %) a v Praze o 34 skutků (1,70 %).

Obr. 11 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků ostatní kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Obr. 12 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků ostatní kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

K největšímu meziročnímu nárůstu objasněnosti v ČR došlo v roce 2011 o 9,27 % (1 894 skutků) a v roce 2013 o 12,83 % (2 767 skutků). Průměrná roční objasněnost ve sledovaném období v ČR byla 76,46 % (20 870 skutků), přičemž průměrná meziroční objasněnost klesala o 0,74 % (198 skutků). V Praze ve sledovaném období činila průměrná objasněnost 71,19 % (3 520 skutků), což je o 5,99 % méně než v ČR. Průměrný meziroční pokles objasněnosti činil 0,70 % (50 skutků), což je o 0,04 % méně než v ČR. Vysoká míra objasněnosti jak v ČR tak Praze je dána zejména tím, že do ostatní kriminality patří skutek maření výkonu úředního rozhodnutí, který zde zaujímá vysoký podíl a u kterého není obtížné identifikovat jeho pachatele.

Struktura ostatní kriminality v roce 2020

Z hlediska struktury ostatní kriminality v ČR se na objasněných skutech podíleli nezletilí 1,63 %, mladiství 2,78 %, cizinci 7,61 %, recidivisté 54,01 %; pod vlivem bylo spácháno 11,30 % skutků a pod vlivem alkoholu 5,21 % skutků. U recidivistů se jedná především o maření výkonu úředního rozhodnutí, který se u nich podílí z 69,45 % na spáchaných skutech. Následuje nedovolená výroba a držení psychotropních látek a výtržnictví. U dětí a mladistvých se jedná především o sprejerství. Je pozoruhodné, že přibližně stejného počtu sprejerství se dopouští i recidivisté. Pod vlivem bylo nejčastěji pácháno maření výkonu úředního rozhodnutí, výtržnictví, sprejerství, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe.

V ČR z hlediska počtu skutků jich bylo nejvíce spácháno mařením výkonu úředního rozhodnutí: 12 336 (což činí 49,32 % na všech skutech), dále následovalo sprejerství: 3 930 skutků, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného: 3 012 skutků, výtržnictví: 2 080 skutků a nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe: 952 skutků, nedovolené ozbrojování 77,2 % (z 382 skutků) a výtržnictví 76,2 % (z 2 080 skutků).

Z hlediska objasněnosti (po vynechání skutků s malou četností a tím i nízkou statistickou průkazností) je nejvíce objasněným činem maření výkonu úředního rozhodnutí: 93,7 % (z 12 336 skutků), nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného: 79,3 % (z 3 012 skutků). Podle způsobené škody se na prvním místě umístily požáry se škodou 804 660 tis. Kč, následované výbuchy

vyčíslenými na 60 526 tis. Kč, sprejerstvím na 59 813 tis. Kč a legalizací výnosů z trestné činnosti (tzv. praním špinavých peněz) na 36 593 tis. Kč.

V Praze se na objasněné ostatní kriminalitě podíleli nezletilí z 0,77 %, mladiství 1,19 %, opakovaně trestané osoby 43,43 %, cizinci 20,12 %, pod vlivem 7,10 % a pod vlivem alkoholu 2,42 %. U recidivistů i cizinců se nejčastěji jednalo o maření výkonu úředního rozhodnutí, nedovolenou výrobu a držení psychotropních látek a jedů pro jiného, výtržnictví a nedovolenou výrobu a držení psychotropních látek a jedů pro sebe. Z uvedených činů je také zjevné, proč je tak vysoký podíl činů spáchaných pod vlivem. Tato struktura činů je v hlavním městě obdobná, jako je v ČR. U činů spáchaných pod vlivem alkoholu se navíc objevuje ohrožování výchovy dítěte a sprejerství.

Z uvedené struktury je opět patrný vysoký podíl recidivistů v ČR i v Praze (54,01 % a 43,43 %), v Praze pak navíc cizinců (20,12 %) i vysoký podíl skutků spáchaných pod vlivem (11,30 % a 7,10 %).

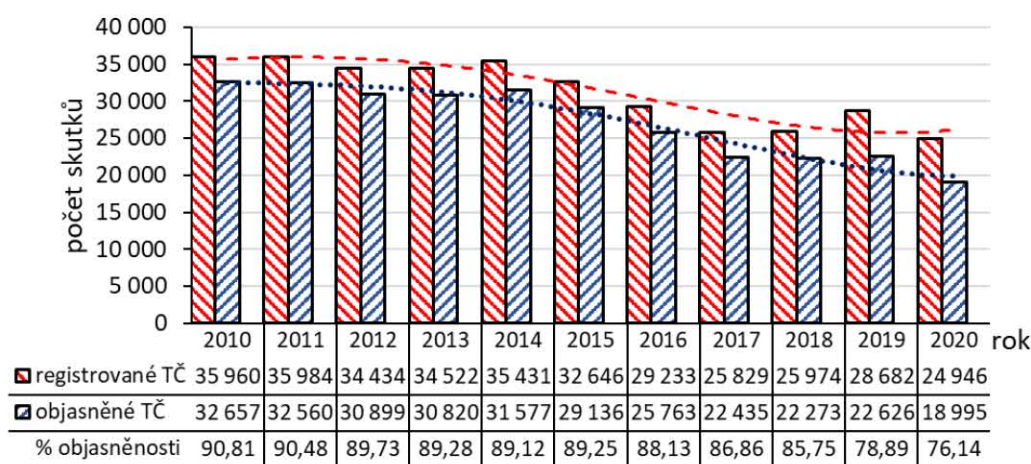
V Praze podle počtu spáchaných skutků bylo na prvním místě maření výkonu úředního rozhodnutí: 1 570 skutků (s podílem 39,28 % na všech skutečích), následovalo sprejerství: 1 043 skutků, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného: 403 skutků, výtržnictví: 280 skutků. Podle objasněnosti se na prvních třech místech s hodnotou 100 % umístilo výtržnictví na sportovních a veřejných akcích, výtržnictví – útoky na záchranáře, šíření toxikomanie; tyto skutky jsou však vzhledem k jejich nízkému počtu statisticky neprůkazné. Na čtvrtém místě bylo maření výkonu úředního rozhodnutí: 90,3 % (1 570 skutků). Z hlediska způsobené škody byly na prvním místě požáry: 46 042 tis. Kč, následované legalizací výnosů z trestné činnosti: 21 963 tis. Kč a sprejerstvím: 21 038 tis. Kč.

Struktura a četnost ostatní kriminality v Praze je téměř obdobná jako v ČR. Z hlediska škod je zřejmé, že největší podíl zaujímají požáry. Další výraznou oblastí, ve které jsou způsobovány škody, je sprejerství a výbuchy. Vysoký podíl recidivy je vzhledem ke spáchaným skutkům souvisejícím s mařením úředního rozhodnutí, návykovými látkami a alkoholem pochopitelný. Rovněž i podíl dětí a mladistvých v souvislosti se sprejerstvím není nic překvapivého.

4.3.5 Analýza zbývající kriminality

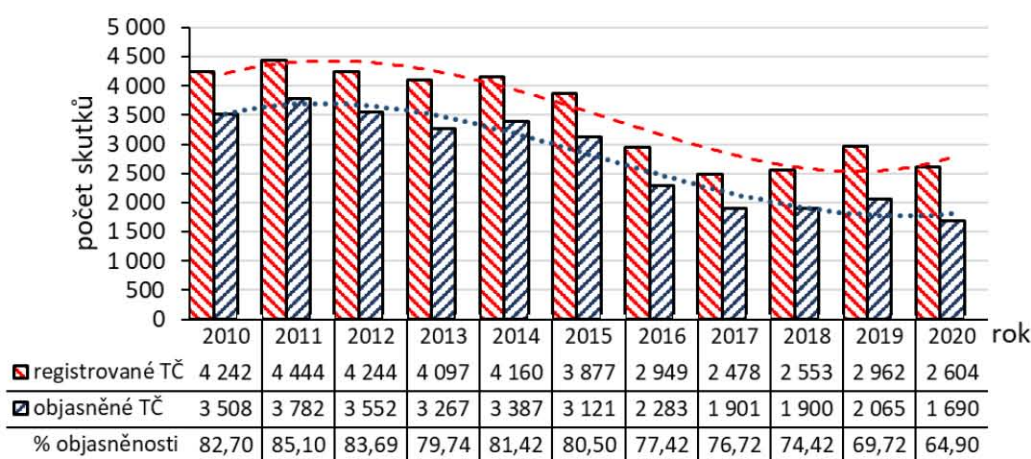
Zbývající kriminalita je v Policejních statistikách označena TSK kódy 700 – 799. Jedná se o souhrn skutků bez společných určujících znaků. Tento druh kriminality tvoří především zanedbání povinné výživy, způsobení dopravní nehody, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. Vývoj zbývající kriminality v ČR a v Praze je patrný z regresních křivek v grafu na Obr. 11 a Obr. 12.

Tato kriminalita z hlediska počtu spáchaných skutků není nikterak zanedbatelná. Zbývající kriminalita se na celkové kriminalitě v roce 2010 v ČR podílela 11,47 % a v Praze 5,73 %. V roce 2020 tento podíl v ČR činil 15,07 % a v Praze 6,84 %, došlo tak k nárůstu o 3,60 % a 1,11 %.

Obr. 13 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků zbývající kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Obr. 14 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků zbývající kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Jak je patrné regresní křivky z Obr. 13, v ČR postupně docházelo k poklesu zbývající kriminality. Proti tomuto trendu působil meziroční nárůst v roce 2014 o 909 skutků (2,62 %) a v roce 2019 meziroční nárůst o 2 708 skutků (10,43 %). Za sledované období činil průměrný počet spáchaných skutků 31 240 a meziročně docházelo průměrně k poklesu o 1 101 skutků (o 3,33 %).

V Praze také postupně docházelo k poklesu počtu registrovaných skutků zbývající kriminality, což je patrné z regresní křivky na Obr. 14. Ve sledovaném období činil průměrný počet 3 510 spáchaných skutků a meziročně docházelo k průměrnému poklesu o 164 skutků (4,14 %). K největšímu meziročnímu poklesu došlo v roce 2016 o 926 skutků (23,94 %) a v roce 2017 o 471 skutků (15,97 %).

Objasňenost zbývající kriminality kopíruje vývoj křivky této kriminality. Postupně docházelo k pozvolnému poklesu. V ČR průměrná objasňenost činila ve sledovaném období 27 249 skutků, přičemž meziročně docházelo k poklesu o 1 366 skutků (5,06 %) a průměrná objasňenost činila 86,77 %. V Praze po mírném nárůstu na počátku sledovaného období docházelo k pozvolnému poklesu. V Praze průměrná objasňenost ve sledovaném období činila 2 769 skutků a meziročně docházelo průměrně k poklesu objasňenosti o 182 skutků (6,36 %) a celková průměrná objasňenost ve sledovaném období činila 77,85 %. Průměrná objasňenost je tak v Praze o 8,92 % nižší, než je tomu v ČR.

Struktura zbývající kriminality v roce 2020

Z hlediska struktury se v ČR na objasněné zbývající kriminalitě podíleli nezletilí 0,11 %, mladiství 0,31 %, cizinci 10,31 %, opakovaně trestané osoby 30,83 %, pod vlivem bylo spácháno 56,50 % a pod vlivem alkoholu 42,05 % skutků. Z uvedeného je zřejmé, že tato struktura se zcela liší od jiných skupin kriminality. Cizinci páchali skutky spojené s ohrožením pod vlivem návykové látky, opilství, dopravní nehody silniční nedbalostní a zanedbání povinné výživy. U opakovaně trestaných osob se jednalo na prvním místě o zanedbání povinné výživy, následované ohrožením pod vlivem návykové látky, opilství a dopravními nehodami silničními nedbalostními. Pod vlivem či pod vlivem alkoholu byly nejčastěji páchany skutky spočívající v ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství a dopravní nehody silniční nedbalostní.

Podle objasňenosti po vynechání skutků s nízkou četností je na prvním místě ohrožování pod vlivem: 8 858 skutků s objasňeností 91,2 %, následuje nadržování:

11 skutků s objasněností 81,8 % a účast na organizované zločinecké skupině: 18 skutků s objasněností 77,8 %.

Podle objasněnosti po vynechání skutků s nízkou četností je na prvním místě ohrožování pod vlivem 8 858 skutků s objasněností 91,2 %, následuje nadržování 11 skutků s objasněností 81,8 % a účast na organizované zločinecké skupině 18 skutků s objasněností 77,8 %.

Z hlediska způsobené škody se na prvním místě umístily dopravní nehody silniční nedbalostní se škodou 478 011 tis. Kč, následované ostatní trestnou činností se škodou 407 004 tis. Kč a zanedbání povinné výživy se škodou 294 326 tis. Kč.

V Praze z hlediska podílu na objasněných skutečích spáchali 0,06 % nezletilí, 0,12 % mladiství, 23,14 % cizinci, 22,37 % osoby opakovaně trestané, 66,80 % pod vlivem a 43,08 % pod vlivem alkoholu. Z uvedeného je zřejmé, že oproti ČR je v Praze o 12,83 % více skutků spácháno cizinci, naopak podíl skutků spáchaných recidivisty je o 8,47 % nižší. Alarmující je však jak v ČR, tak v Praze podíl skutků spáchaných pod vlivem (56,50 % a 66,80 %) a skutků spáchaných pod vlivem alkoholu (42,05 % a 43,08 %), což je spojeno s četností skutků spadajících do skupiny ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, a dále do skupiny dopravní nehody silniční nedbalostní. Z uvedeného je zřejmé, že návykové látky a alkohol jsou stále palčivým problémem, který je nutné řešit.

V Praze bylo podle počtu spáchaných skutků na prvním místě ohrožení pod vlivem návykové látky: 1 037 skutků, následováno dopravními nehodami silničními nedbalostními: 646 skutků, zanedbáním povinné výživy: 485 skutků a dále ostatní trestná činnost: 289 skutků.

Podle objasněnosti se nejlépe daří odhalit ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství: 1 037 skutků s objasněností 84,4 %, zanedbání povinné výživy: 485 skutků s objasněností 64,5 % a dopravní nehody silniční nedbalostní: 646 skutků s objasněností 58,8 %.

Podle způsobené škody byly na prvním místě dopravní nehody silniční nedbalostní se způsobenou škodou 71 144 tis. Kč, zanedbání povinné výživy se škodou ve výši 34 582 tis. Kč, ostatní trestná činnost se škodou 7 101 tis. Kč a poškozování věřitele se škodou 6 422 tis. Kč.

Struktura trestné činnosti v Praze je obdobná, jako je tomu v ČR. Silniční dopravní nehody a zanedbání povinné výživy jsou oblasti, které se státu dlouhodobě nedaří regulovat a jsou tudíž stále nedořešeným problémem. U zanedbání povinné

výživy zlepšení přineslo zadržování řidičského oprávnění²²³. Lze se naopak domnívat, že krokem zpět je tzv. zálohové výživné²²⁴, kdy stát má platit výživné za neplaticího rodiče a dodatečně toto výživné od něj vymoci. Stát však sám prostřednictvím svých orgánů není schopen vymoci ničeho, což je patrné z podílu výkonu rozhodnutí prováděných soudy a prostřednictvím soudních exekutorů. Stát by měl především zajistit, aby výživné bylo placeno povinným rodičem, tj. aby jej bylo možné efektivně vymáhat oprávněným rodičem. Obdobný neúspěch lze pozorovat u ohrožování pod vlivem návykové látky či opilství, a ačkoliv jsou tyto skutky celospolečenským problémem, bohužel se je stále ještě dlouhodobě nedaří regulovat.

4.3.6 Analýza hospodářské kriminality

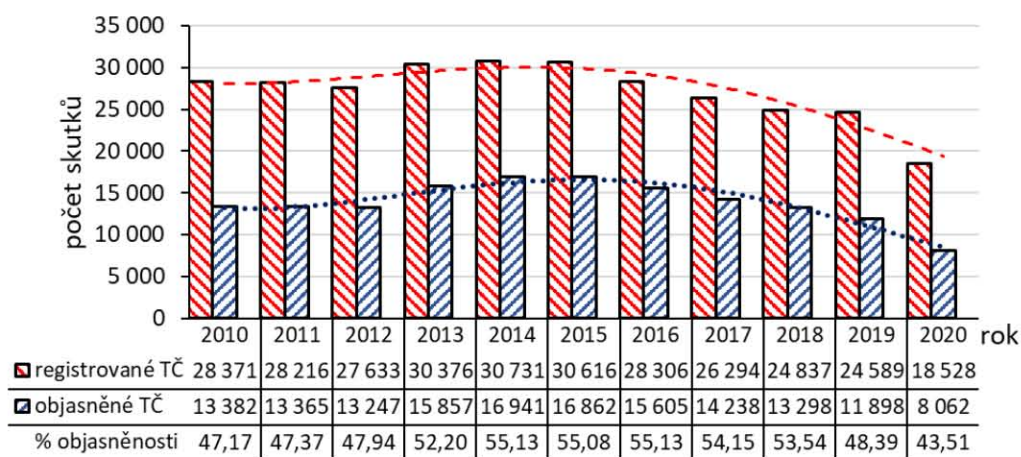
Hospodářská kriminalita je v Policejních statistikách označena TSK kódy 800 – 899. Hospodářská kriminalita je blízká kriminalitě majtkové, která však útočí na majetek jiných osob. Hospodářská kriminalita útočí na hospodářský systém a jeho fungování.²²⁵ Tento druh kriminality spočívá v protiprávním ekonomickém jednání, jehož cílem je dosáhnout neoprávněný finanční nebo jiný prospěch. Určena je spíše jednotlivými druhy kriminality, které jsou pod ni zařazeny, jako jsou např. kartelové trestné činy, nekalá soutěž, úplatkářství, úvěrové podvody, poškozování věřitele, krácení daně, zpronevěra, trestné činy proti životnímu prostředí atd.²²⁶ Průběh dlouhodobého vývoje hospodářské kriminality v ČR a v Praze je patrný z regresních křivek v grafu na Obr. 15 a Obr. 16.

²²³ srov. § 71a Zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

²²⁴ srov. Zákon č. 558/2020 Sb. o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném), v platném znění.

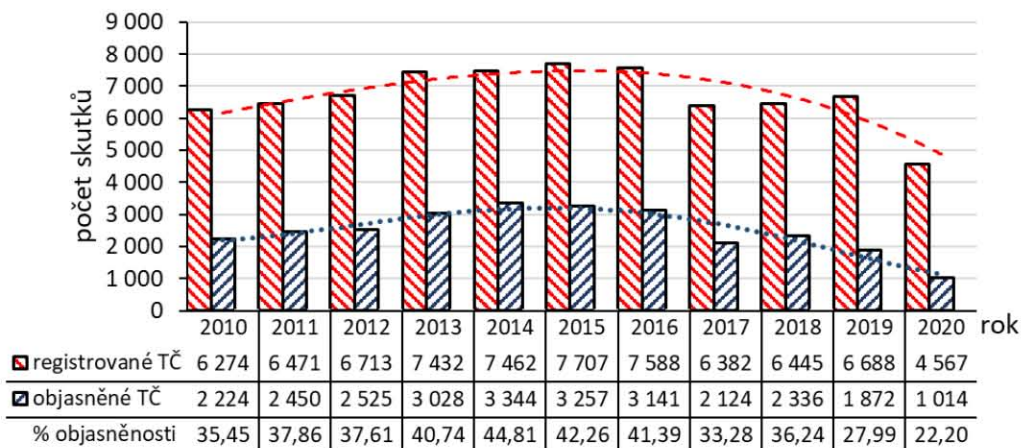
²²⁵ Gřivna, T. et al. (2014) *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání, Praha : Wolters Kluwer, s. 227.

²²⁶ Válková, H. et al. (2012) *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, s. 418.

Obr. 15 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků hospodářské kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

Obr. 16 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků hospodářské kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020

Vlastní zpracování; zdroj dat: Policejní statistika

V roce 2010 činil v ČR podíl hospodářské kriminality 9,05 % na celkové kriminalitě a v roce 2020 vzrostl na 11,19 % i přes skutečnost, že počet skutků klesl z původního počtu 28 371 na 18 528 skutků. V Praze se v roce 2010 hospodářská kriminalita podílela na celkové kriminalitě 8,46 % (6 274 skutky) a v roce 2020 12,00 % (4 567 skutky). V ČR tak došlo k poklesu podílu hospodářské kriminality o 2,14 % a v Praze o 3,52 %. I přes pokles počtu registrovaných trestných činů hospodářské kriminality nedošlo ke snížení jejího podílu na celkové kriminalitě, ba naopak došlo k jejímu nárůstu. Je to dáno tím, že i u ostatních druhů kriminality došlo k poklesu počtu registrovaných skutků.

V ČR zpočátku docházelo k mírnému meziročnímu poklesu hospodářské kriminality. K jejímu nárůstu došlo až v roce 2013 o 2 743 skutků (9,93 %) a v roce 2014 o 355 skutků (1,17 %) a následně pak již docházelo k jejímu poklesu, kdy

největší pokles byl v roce 2020 o 6 061 skutků (24,65 %). Průměrný počet registrovaných skutků ve sledovaném období byl 27 136 a průměrný meziroční pokles činil 984 skutků (3,77 %).

Objasněnost kopírovala trend vývoje této trestní činnosti, zpočátku docházelo k jejímu mírnému poklesu, následně v roce 2013 a 2014 došlo k jejímu nárůstu o 2 610 (19,70 %) a 1 084 (6,84 %) skutků. Hlavním důvodem byl nárůst počtu skutků spáchaných v kategorii úvěrových podvodů. Následně pak již docházelo k postupnému poklesu objasněnosti, přičemž nejvyššího poklesu bylo dosaženo v roce 2020 o 3 836 skutků (32,24 %). Tento hluboký pokles souvisí s omezeními danými pandemií COVID-19. Průměrná objasněnost za sledované období činila 50,87 %. Pokles průměrné meziroční objasněnosti však měl vyšší tempo než průměrný meziroční pokles registrovaných skutků.

V Praze postupně docházelo od roku 2010 k nárůstu počtu hospodářské kriminality až do roku 2015, kdy následně docházelo s výjimkou roku 2018 k jejímu poklesu. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 2013 o 719 skutků (10,71 %), naopak k největšímu meziročnímu poklesu došlo v roce 2017 o 1 206 skutků (15,89 %) a v roce 2020 o 2 121 skutků (31,71 %). Průměrný počet registrovaných skutků ve sledovaném období činil 6 703 a meziročně docházelo k průměrnému poklesu o 171 skutků (2,31 %). Objasněnost kopírovala trend vývoje regresní křivky počtu hospodářské kriminality. Od roku 2010 docházelo postupně až do roku 2014 k nárůstu objasněnosti a následně pak s výjimkou roku 2018 k poklesu. Nejvyšší meziroční nárůst objasněnosti byl v roce 2013 o 503 skutků (19,92 %). Největší meziroční pokles objasněnosti byl v roce 2017 o 1 017 skutků (32,38 %) a v roce 2020 o 858 skutků (45,83 %). Průměrný počet objasněnosti ve sledovaném období činil 2 483 skutků a meziročně docházelo průměrně k poklesu o 121 skutků (5,07 %). Průměrná objasněnost za sledované období činila 36,35 %, což je o 14,52 % méně, než je hodnota v ČR. I v Praze průměrné meziroční tempo poklesu objasněnosti bylo vyšší než tempo poklesu registrovaných skutků.

Objasněnost v Praze je podstatně nižší, než je tomu v ČR. Všeobecně nižší objasněnost hospodářské kriminality souvisí s obtížnějším odhalováním této trestné činnosti, větší důmyslností a rozsáhlejší přípravou pachatelů. Proto je těžší tento druh trestné činnosti odhalit a následně i objasnit. Dalším důvodem nárůstu počtu hospodářské trestné činnosti je to, že došlo k jejímu zařazení do kategorie trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, ačkoliv

tento skutek souvisí s krádeží. Tento skutek pak navyšuje počet činů vykazovaných v rámci hospodářské kriminality.

Struktura hospodářské kriminality v roce 2020

Z hlediska struktury se v ČR na objasněné kriminalitě podíleli nezletilí 0,52 %, mladiství 0,94 %, osoby opakovaně trestané 26,68 %, cizinci 9,20 %, pod vlivem 0,61 % a pod vlivem alkoholu 0,31 %. U recidivistů se nejčastěji jednalo o neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, dále úvěrový podvod, podvod a zpronevěru.

Podle počtu výskytů skutků se nejčastěji vyskytovalo neoprávněné opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku s četností 5 662 skutků (což činí podíl 29,23 % na všech skutečích), úvěrové podvody: 2 643 skutků, podvod: 2 032 skutků, poškození a zneužití záznamu na nosiči informací: 1 287 skutků.

Podle objasněnosti představuje porušení předpisů o nálepkách k označení zboží 86,7 %, podvody v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění 84,6 %, krádež 80,6 %. Podle výše škody je na prvním místě krácení daně se škodou 5 250 403 tis. Kč, podvod 3 394 212 Kč, zpronevěra 2 046 643 Kč.

V Praze se na objasněných trestných činech podíleli nezletilí 0,49 %, mladiství 0,59 %, opakovaně trestané osoby 25,34 %, cizinci 19,92 %, spácháno pod vlivem bylo 0,79 % a pod vlivem alkoholu 0,49 %. U recidivistů je struktura trestných činů podobná jako v ČR. U cizinců je na prvním místě padělání a pozměňování veřejné listiny, neoprávněné opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku, porušování práv k ochranné známce a jiným označením, legalizace výnosů z trestné činnosti.

Podle četnosti se nejvíce vyskytovalo neoprávněné opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku: 1 999 skutků (s podílem na celkové hospodářské kriminalitě 43,77 %), podvod: 304 skutků, zkrácení daně: 292 skutků a úvěrový podvod: 291 skutků.

Podle objasněnosti činila největší objasněnost u pojistného podvodu 72,7 %, pletichy při veřejné soutěži a dražbě 72,2 %, padělání a pozměňování veřejné listiny 66,7 % a úplatkářství – podplácení 65,2 %.

Podle škody byl na prvním místě podvod se škodou 1 457 704 tis Kč, zkrácení daně: 1 384 147 tis. Kč, zpronevěra: 892 630 tis. Kč a legalizace výnosů z trestné činnosti: 807 264 tis. Kč.

5 Závěr

Kriminalita je dlouhodobým problémem lidstva a dosud se ji nikomu nepodařilo vyřešit. V této práci je provedena analýza dat některých druhů registrované kriminality v období let 2010 až 2020. Tato data nezahrnují latentní kriminalitu, proto nevykreslují skutečný stav kriminality ve společnosti. Z dat však lze odvodit trend vývoje a změny ve struktuře kriminality. Časové období pro analýzu dat je zvoleno od 1. 1. 2010, kdy začal být účinný zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Důvodem jsou změny v klasifikaci některých trestních činů, ke které došlo při přechodu na nový trestní zákoník. Při použití datových řad kriminality před 1. 1. 2010 by nebyla zajištěna vzájemná kompatibilita těchto dvou datových řad. K analýzám jsou dále použita volně dostupná data z veřejných zdrojů, jako jsou Policejní statistiky, data Českého statistického úřadu atd.

Na základě výsledku analýzy dat registrovaných trestných činů lze konstatovat, že **celková kriminalita** ve sledovaném období *měla klesající tendenci*. Průměrně meziročně došlo k poklesu kriminality o 6 % jak v Praze, tak v ČR. Rovněž došlo ke změnám ve struktuře jednotlivých druhů kriminality. Výjimkou v klesajícím trendu byl rok 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu celkové kriminality v ČR o 7 % a v Praze o 13 %. Tento nárůst se týkal násilné, mravnostní, majetkové, hospodářské i ostatní kriminality. Důvodem byla prezidentská amnestie tehdejšího prezidenta Klause. Amnestie by neměla být udělována plošně, ale měla by být cílená, neboť velká část z amnestovaných se brzy vrátila zpět do věznic. K dalšímu zastavení poklesu celkové kriminality došlo v roce 2019, kdy v Praze vzrostla o 5 % a v ČR o 4 %s největším podílem v oblasti majetkové kriminality. K nárůstu došlo i v oblasti kyberkriminality, dopravních nehod a násilné trestné činnosti. V roce 2020 následoval pokles, který lze přičíst omezením souvisejícím s pandemií COVID-19.

Míra objasněnosti celkové kriminality měla ve sledovaném období rostoucí tendenci. Jak v Praze, tak v ČR průměrně meziročně rostla objasněnost o 2 %. Tempo meziročního růstu objasněnosti tak bylo menší než tempo poklesu kriminality. Průměrná objasněnost kriminality za sledované období činila v Praze 22,96 % a v ČR 43,62 %. Objasněnost v Praze je o cca 50 % nižší než v ČR. Nižší míra objasněnosti v Praze je dlouhodobým problémem. Příčinou může být vyšší počet obyvatel, který poskytuje pachatelům větší míru anonymity. To patrně vede pachatele k tomu, že se cítí být více bezpeční, a tudíž mají zvýšenou tendenci k páchání trestné činnosti. Jak je však již uvedeno v rešeršní části, ani přísnější

tresty nebo vyšší pravděpodobnost odhalení nevedou zejména u organizované trestné činnosti pachatele k odrazení od jejího páchaní.²²⁷

Vývoj **indexu kriminality** přepočteného na jeden tisíc obyvatel v Praze dosahoval hodnoty 48,93 a v ČR 23,90. Je zřejmé, že v Praze je na počet obyvatel páchána kriminalita v dvojnásobné výši než v ČR. Hodnota indexu kriminality v roce 2020 oproti roku 2010 klesla v Praze o 48,49 % a v ČR o 51,92 %.

Na základě poklesu počtu registrovaných trestných činů, poklesu hodnoty indexu kriminality a růstu objasněnosti lze konstatovat, že ve sledovaném období skutečně došlo k poklesu celkové kriminality v Praze i v ČR.

Problémem kriminality je však **vysoká recidiva**, která u celkové kriminality v roce 2020 činila v Praze 40,53 % a v ČR 47,83 %. Věznice a prostředí v nich příliš pozitivně nepůsobí na nápravu odsouzených osob. Bylo by vhodné se více zaměřit na vzdělávání vězňů, jejich převýchovu, přípravu na život po propuštění z vězení a jejich adaptaci ve společnosti. Zde jsou velké rezervy, které společnost stále neumí využít.

Pod vlivem **omamných a psychotropních látek** bylo spácháno v Praze 16,65 % a v ČR 19,53 % skutků, **pod vlivem alkoholu** bylo spácháno v Praze 10,30 a v ČR 13,38 % skutků. Návykové látky a alkohol jsou dlouhodobým celospolečenským problémem. I přes různé prevenční programy se je nedaří snižovat. Kamenem úrazu je snadná dostupnost těchto látek. Řešením by mohlo být omezení přístupu k alkoholu, a to zejména u mladistvých. Dále zavedení specializovaných prodejen, zakázání prodeje alkoholu v nabídce jiných obchodů či zvýšení spotřební daně. Ohledně návykových látek je nutno provádět preventivní kampaně ve školách a zvýšit pravidelný dohled na místech, kde dochází k jejich prodeji.

Nejvyšší škody byly způsobeny **hospodářskou kriminalitou**, tento podíl činí v Praze 78,91 % a v ČR 70,55 %. Hospodářská kriminalita je však souhrnem různých skutků, jejichž cílem je dosažení ekonomického prospěchu. Navíc tento druh kriminality se obtížně odhaluje. Jedním z možných řešení je větší dohled v této oblasti ze strany veřejné i státní správy. Podíl cizinců na trestné činnosti činil v Praze 18,20 % a v ČR 8,16 %. Tento podíl odpovídá zastoupení cizinců v populaci.

²²⁷ srov. Canepa, A. a Drogo, R. (2020) *Wildfire crime, apprehension and social vulnerability in Italy*. Forest Polici and Economics. Svazek 122.

V této práci byl zkoumán vliv vybraných faktorů na kriminalitu. První výzkumná hypotéza předpokládá, že s růstem **počtu obyvatel** roste i kriminalita. V Praze ve sledovaném období docházelo v průměru k meziročnímu růstu obyvatel o 1 %. V počtu obyvatel žijících v Praze však nejsou zohledněny osoby, které zde nejsou oficiálně přihlášeny k trvalému pobytu. Odhaduje se, že v Praze ve skutečnosti bydlí o cca 300 tis. obyvatel více. V ČR se změny v počtu obyvatel vzhledem k celkovému počtu obyvatel žijících v ČR na koeficientu růstu neprojeví, respektive změny byly až v řádu tisíců. Výsledky analýzy ukazují, že růst počtu obyvatel ve sledovaném období neměl vliv na růst kriminality. Naopak došlo k poklesu kriminality. Proto výzkumná hypotéza H1 byla zamítnuta. Je však nutné poznamenat, že změny v počtu obyvatel byly ve výši 1 %. Jiný výsledek by bylo možné očekávat při vyšších procentních změnách co do počtu obyvatel.

Druhá výzkumná hypotéza předpokládá, že s růstem **počtu cizinců** dojde k růstu kriminality. Ve sledovaném období docházelo k průměrnému meziročnímu zvýšení počtu cizinců o 4 %. Změny v počtu cizinců neměly vliv na zvýšení kriminality, které by neodpovídalo podílu jejich zastoupení v populaci obyvatel ČR. Vyšší podíl cizinců na kriminalitě v Praze odpovídá i jejich vyššímu početnímu zastoupení v Praze. Z objasněných trestných činů spáchaných cizinci připadá podíl 57,48 % na obecnou kriminalitu. S růstem počtu cizinců však docházelo k růstu uložených trestů a či dokonce trestu vyhoštění.

Třetí výzkumná hypotéza předpokládá, že s poklesem míry **nezaměstnanosti** dochází k poklesu kriminality. Ve sledovaném období docházelo průměrně meziročně k poklesu registrované míry nezaměstnanosti v ČR o 4 %, v Praze naopak došlo k nárůstu o 4 %. Průměrná hodnota míry nezaměstnanosti v Praze je ovlivněna nižší mírou nezaměstnanosti a vyššími hodnotami ve dvou letech, které tak zvyšují celkovou průměrnou hodnotu. Na základě korelačního koeficientu je zřejmé, že s poklesem registrované míry nezaměstnanosti docházelo ve sledovaném období k poklesu kriminality jak v Praze, tak i ČR. Některé provedené studie dokládají, že vysoká míra nezaměstnanosti spolu s dalšími faktory vede k sociálnímu napětí a ke zvýšení kriminality.²²⁸

Čtvrtá výzkumná hypotéza předpokládá, že s růstem **mezd** dochází k poklesu kriminality. Ve sledovaném období dosahoval koeficient růstu hrubé mzdy v Praze

²²⁸ srov. Meth, P. a Buthelezi, S. (2017) *New housing/new crime? Changes in safety, governance and everyday incivilities for residents relocated from informal to formal housing at Hammond's Farm, eThekwiní*. Geoforum, svazek 82, s. 77 – 86.

1,03 a v ČR 10,4. Průměrná hrubá mzda je však stále v Praze o cca 10 tis. Kč vyšší. Korelační koeficient ukazuje, že v Praze i v ČR docházelo s růstem průměrné hrubé mzdy k poklesu kriminality.

Pátá výzkumná hypotéza předpokládá, že s růstem **HDP** dochází k poklesu kriminality. Ve sledovaném období docházelo k průměrnému ročnímu přírůstku HDP v Praze i v ČR o 4 %. Korelační koeficient ukazuje, že s růstem HDP docházelo v Praze i v ČR k poklesu kriminality.

Šestá výzkumná hypotéza zkoumá, zda změny v **hustotě zalidnění** mají vliv na výši kriminality. Předpokládá, že s růstem zalidnění dochází k růstu kriminality. Změny v hustotě zalidnění v Praze ani v ČR neměly vliv na zvýšení kriminality. V Praze došlo mezi roky 2010 a 2020 ke zvýšení zalidnění o 136 obyvatel na kilometr čtvereční a v ČR o 3 lidi na kilometr čtvereční. Tyto nevýrazné změny nevedly ke zvýšení kriminality.

Z uvedeného je zřejmé, že více než změny v počtu obyvatel, počtu cizinců a hustotě zalidnění mají na pokles kriminality vliv faktory ekonomické, spočívající v poklesu nezaměstnanosti, růstu mzdy a HDP.

U **násilné kriminality** mezi rokem 2010 a 2020 došlo k poklesu v Praze o 820 skutků (0,76 %) a v ČR o 5 226 skutků (1,63 %). Násilná kriminalita má mírně snižující se tendenci. Průměrná míra objasněnosti činila v Praze 55,45 % a v ČR 69,31. Násilná kriminalita patří mezi kriminalitu s vysokou latencí, proto jí je nutné věnovat zvýšenou pozornost s akcentem na její potlačení. Jak ukazují některé výzkumy, násilná kriminalita je spojena s celou řadou faktorů, jako je hustota rozmístění prodejen alkoholu, barů a pohostinství, s procentním zastoupením některých menšin, procentem populace ve věku 30 – 49 let, podílem lidí žijících v chudobě, s úrovní vzdělání a podílem neobydlených domů.²²⁹ Lze tedy konstatovat, že vývoj násilné kriminality je ovlivněn celou řadou faktorů, které působí ve vzájemných souvislostech. Jiná studie potvrdila, že alkohol a hustota barů má negativní vliv na nárůst domácího násilí.²³⁰

Mravnostní kriminalita sice zaujímá malý podíl na celkové kriminalitě, ale ve sledovaném období došlo k jejímu trojnásobnému nárůstu jak v Praze, tak i v ČR. Průměrná míra objasněnosti činila v Praze 56,85 % a v ČR 69,40 %. Nárůst

²²⁹ srov. Caetano, R. et al. (2021) *Proximity to the U.S./Mexico border, alcohol outlet density and population-based sociodemographic correlates of spatially aggregated violent crimes in California*. Annals of Epidemiology, Svazek 58, s. 42 – 47.

²³⁰ srov. Kajeepeeta, S. et al. (2020) *The association between blighted property remediation and domestic crime by alcohol availability*. Health & Place, Svazek 64.

mravnostní kriminality je způsoben jejím rozšířením v oblasti internetu. Je nutné se zaměřit zejména na tuto virtuální oblast, neboť právě na internetu se z této kriminality generují největší zisky, což je i důvodem jejího zvyšování.

U **majetkové kriminality** došlo ve sledovaném období k poklesu v Praze o 11,62 % a v ČR o 15,40 %. I přes tento pokles stále zaujímá z hlediska registrovaných činů na celkové kriminalitě téměř padesátiprocentní podíl. Průměrná objasněnost v Praze činila 9,59 % a v ČR 23,33 %. Nízká objasněnost je dána obtížným prokazováním této trestné činnosti. Stále zde však existuje velký prostor pro zlepšení práce policie.

Ostatní kriminalita vykazovala ve sledovaném období stagnující trend, avšak průměrně meziročně došlo k jejímu nárůstu v Praze o 1,70 % a v ČR o 0,04 %. Průměrná objasněnost v Praze činila 71,19 % a v ČR 77,17 %, přesto však vykazovala průměrný meziroční pokles o 0,70 % a 0,74 %. Tato vysoká objasněnost je dána tím, že ve většině případů je pachatel znám. Největší podíl v rámci ostatní kriminality zaujímá trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí, který se však dlouhodobě nedaří potlačovat. Zde by mohl pomoci zlepšit situaci razantnější přístup při vymáhání povinností ze strany státní správy.

Zbývající kriminalita ve sledovaném období vykazovala snižující se trend, kdy docházelo průměrně k meziročnímu poklesu v Praze o 4,14 % a v ČR o 3,33 %. Průměrná míra objasněnosti činila v Praze 77,85 % a v ČR 86,77 %. I zde je vysoká objasněnost dána tím, že bývá často znám pachatel, neboť se jedná o trestné činy zanedbání povinné výživy, dopravní nehody atd. U zbývající kriminality se dlouhodobě nedaří najít vhodný systém, který by ji dokázal snížit. Příkladem mohou být časté změny bodového systému, které nevedou ke zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích ani omezení počtu dopravních nehod.

Hospodářská kriminalita zaujímá cca 10 % podíl na celkové kriminalitě. Na počátku sledovaného období docházelo k mírnému nárůstu, v druhé polovině pak k poklesu. Ve sledovaném období činil průměrný meziroční pokles v Praze 2,31 % a v ČR 3,77 %. Průměrná míra objasněnosti v Praze činila 36,35 % a v ČR 50,87 %. V Praze je tak objasněnost o 14,52 % nižší. Průměrná objasněnost meziročně klesala v Praze o 5,07 % a v ČR o 4,05 %. Nižší objasněnost hospodářské kriminality souvisí s jejím obtížnějším odhalováním a důmyslností pachatelů při jejím plánování. Přesto zde existuje velký prostor pro zlepšení práce Policie ČR. Nárůst hospodářské kriminality je spojen se zařazením trestného činu

neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, který je spíše krádeží, mezi hospodářskou kriminalitu.

Původním cílem práce bylo také provedení kvantitativního a kvalitativního šetření. Zjištění názorů respondentů na kriminalitu, jejich zkušeností s kriminalitou a názorů na udělované tresty. Dále zjištění zkušeností orgánů činných v trestním řízení s vyšetřováním kriminality. Tato šetření se však nepodařilo zrealizovat vzhledem k omezením způsobeným pandemií COVID-19, což je politováníhodné, neboť by jinak bylo možné výsledky praktického šetření srovnat s výsledky z analýzy dat.

Vzhledem k nízké četnosti výskytu je v této práci upuštěno od analýzy činů spadajících do kategorie Vojenských a protiústavních činů, které mají v Policejních statistikách označení TSK kódy 900 – 999. S ohledem na stávající rozsah práce je upuštěno od analýzy kybernetické kriminality, kriminality mládeže, kriminality související s návykovými látkami a organizované kriminality, ačkoliv se jimi autor chtěl původně také zabývat. Tyto druhy kriminality tvoří zajímavá témata, jejichž rozbor a popis problematiky s nimi související by jistě stál za bližší analýzu. Svým rozsahem by ovšem vydala na samostatnou práci.

6 Souhrn

Analýza vybraného druhu kriminality ve zvoleném regionu České republiky

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou částí: na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je založena na vymezení základních termínů souvisejících s kriminologií a kriminalitou. Dále jsou popsány některé druhy kriminality, příčiny kriminality, způsoby prevence a možnosti kontroly kriminality.

Praktická část práce uvádí výsledky analýzy dat registrovaných trestných činů v období let 2010 až 2020. Jak ukazují výsledky analýzy, ve sledovaném období docházelo meziročně k průměrnému poklesu celkové kriminality o 6 % v Praze i ČR. Došlo také ke změnám ve struktuře kriminality. Míra objasněnosti kriminality ve sledovaném období průměrně meziročně rostla o 2 % v Praze i ČR. Průměrná objasněnost celkové kriminality činí v Praze jen 22,96 % a v ČR 43,62 %. Index kriminality přepočtený na jeden tisíc obyvatel v Praze dosahuje hodnoty 48,93 a v ČR 23,90. Kriminalita v Praze je tak dvojnásobná. Problémem je vysoká recidiva v Praze (40,53 %) i v ČR (47,83 %). Zde je prostor ke zlepšení. Nezanedbatelný je i podíl trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek (v Praze 16,65 % a v ČR 13,38 %), jakož i pod vlivem alkoholu (v Praze 10,30 % a v ČR 13,38 %). I zde je velký prostor pro zlepšení.

Na základě testování stanovených hypotéz se nepodařilo ve sledovaném období prokázat, že růst počtu obyvatel v Praze nebo v ČR má vliv na zvyšování kriminality, nebo že s růstem počtu cizinců dochází ke zvyšování kriminality. Potvrdila se však hypotéza, že v Praze a v ČR s poklesem nezaměstnanosti dochází k poklesu kriminality, jakožto že i růst průměrné hrubé mzdy a HDP vede k poklesu kriminality. Poslední testovaná hypotéza neprokázala, že by ve sledovaném období s růstem zalidnění docházelo k růstu kriminality.

V závěrečné části práce je proveden rozbor vývoje a struktury násilné, mravnostní, majetkové, ostatní, zbývající a hospodářské kriminality.

Klíčová slova: kriminalita, trestný čin, analýza kriminality, struktura kriminality, hlavní město Praha, oběť, prevence

7 Résumé

Analysis of a selected type of crime in a chosen region of the Czech Republic

This diploma thesis is divided into two main sections: a theoretical one and a practical one. The theoretical part is based on relevant literary sources with the aim to describe some specific types of crime and criminal acts, the reason why they come into existence and which possibilities there are to keep them under control and to prevent them in the future

The aim of the practical part of this thesis is to summarise the results of the data analysis regarding the crime committed and registered in the time period 2010 – 2020 in a chosen region (Prague) and in the Czech Republic. Also, six hypotheses (H1 – H6) regarding a few possible factors influencing criminal acts were constructed and tested in order to determinate if some specific conditions can increase the crime rate. For example, the hypothesis was proven that the decreasing unemployment rate and the increasing gross salary as well as the growing GDP (gross domestic product) have a positive influence causing a significant decrease in level of crime. In the last part of this thesis, an analysis of development and structure of criminality was conducted concerning crime of violence, crimes against morality, property criminality, economic crime and other kinds of crime.

Key words: criminality, crime, crime analysis, crime structure, criminal acts, the capital city of Prague, victim, prevention

8 Přehled pramenů

- [1] Abrams, D. S. (2021) *COVID and crime: An early empirical look*. Journal of Public Economics, Svazek 194, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0047272720302085>, DOI: 10.1016/j.jpubeco.2020.104344, publ. 22.02.2021, cit. 23.02.2021.
- [2] Adeyemi, R., A. et al. (2020) *Demography and Crime: A Spatial analysis of geographical patterns and risk factors of Crimes in Nigeria*. Spatial Statistic, Svazek 41, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211675320300798>, DOI: 10.1016/j.spasta.2020.100485, cit. 23.02.2021.
- [3] Arlt, J. a Arltová, M. (2009) *Ekonomické časové řady*. 1. vydání, Praha : Professional Publishing, 290 s., ISBN 978-80-86946-85-6.
- [4] Balmori de la Miyar, J. R. et al. (2020) *Druglords don't stay at home: COVID-19 pandemic and crime patterns in Mexico City*. Journal of Criminal Justice, Svazek 72, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0047235220302397>, DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2020.101745, cit. 23.02.2021.
- [5] Baranyi, G. Et al. (2020) *Neighborhood Crime and Psychotropic Medications: A Longitudinal Data Linkage Study of 130,000 Scottish Adults*. American Journal of Preventive Medicine. Svazek 58, číslo 5, s. 638 – 647, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0749379720300507>, DOI: 10.1016/j.amepre.2019.12.022, cit. 23.02.2021.
- [6] Barilik, I., N. (2015) *Environmentální kriminologie : Prostředí a jeho role při páchání kriminality*. Praha : Leges, 204 s., ISBN 978-80-7502-065-9.
- [7] Beqiraj, E. et al. (2020) *Policy tolerance of economic crime? An empirical analysis of the effect of counterfeiting on Italian trade*. European Journal of Political Economy. Svazek 65, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0176268020300811>, DOI: 10.1016/j.ejpoleco.2020.101933, cit. 23.02.2021.
- [8] Bielen, S. a Grajzl, P. (2020) *Gender-based judicial ingroup bias in sex crime sentencing: Evidence from Belgium*. International Journal of Law, Crime and Justice, Svazek 62, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1756061619304720>, DOI: 10.1016/j.ijlcrj.2020.100394, cit. 23.02.2021.
- [9] Budíková, M. et al. (2010) *Průvodce základními statistickými metodami*. 1. vydání, Praha : Grada Publishing, 270 s., ISBN 978-80-247-3245-5.
- [10] Business.info (2021) *Charakteristika Hlavního města Prahy*. [online], dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-hlavniho-mesta-prahy-7279.html>, publ. 29.12.2017, cit. 10.02.2021.
- [11] Caetano, R. et al. (2021) *Proximity to the U.S./Mexico border, alcohol outlet density and population-based sociodemographic correlates of spatially aggregated violent crimes in California*. Annals of Epidemiology, Svazek 58, s. 42 – 47, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1047279721000302>, DOI: 10.1016/j.annepidem.2021.02.009, cit. 23.02.2021.
- [12] Canepa, A. a Drogo, R. (2020) *Wildfire crime, apprehension and social vulnerability in Italy*. Forest Polici and Economics. Svazek 122, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934120306560>, DOI: 10.1016/j.forpol.2020.102330, cit. 23.02.2021.
- [13] Cruz, E. et al. (2020) *Mathematical home burglary model with stochastic long crime trips and patrolling: Applied to Mexico City*. Applied Mathematics and Computation, Svazek 396, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0096300320308183>, DOI: 10.1016/j.amc.2020.125865, cit. 23.02.2021.
- [14] Černíková, V. et al. (2002) *Prekriminalita dětí a kriminalita mladistvých, kterým byla uložena ochranná opatření: (trestně právní, sociálně psychologické, pedagogické a léčebné aspekty)*. 1. vydání, Praha : Policejní akademie České republiky, 148 s.

- [15] Český statistický úřad (2021a) *Časová řada – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích : 1. část – Území, životní prostředí, obyvatelstvo, makroekonomické ukazatele*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/Dlouhodoby_vyvoj_PHA_cast1.xlsx/f8b87346-21e2-43b7-94c6-9a2312b36357?version=1.21, XLSX dokument, cit. 15.02.2021.
- [16] Český statistický úřad (2021b) *Nejnovější údaje: Hl. Praha*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/1-xa>, cit. 15.02.2021.
- [17] Český statistický úřad (2021c) *Charakteristika kraje*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11236/26845779/charakteristika.pdf/bfe5633c-95a5-4a8e-8e19-f3daf5dcf1d8?version=1.4>, PDF dokument, cit. 10.02.2021.
- [18] Český statistický úřad (2021d) *Časová řada – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích : 1. část – Území, životní prostředí, obyvatelstvo, makroekonomické ukazatele*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/casova-rada-dlouhodoby-vyvoj-kraje-ve-vybranych-ukazatelich>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [19] Český statistický úřad (2021e) *Obyvatelstvo – roční časové řady : Tab. 1 Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785 - 2019, absolutní údaje 05.06.2020*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [20] Český statistický úřad (2021f) *Pohyb obyvatelstva v hl. m. Praze v 1. pololetí 2020*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/pohyb-obyvatelstva-v-hl-m-praze-v-1-pololeti-2020>, cit. 20.02.2021.
- [21] Český statistický úřad (2021g) *Pohyb obyvatelstva – vybrané území*. [online], dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM05&z=T&f=TABULKA&skupId=546&katalog=30845&pvo=DEM05&str=v9>, cit. 20.02.2021.
- [22] Český statistický úřad (2021h) *Data – počet cizinců : Cizinci v ČR podle regionu soudržnosti, kraje a okresu v letech 1996 - 2019 (stav k 31. 12.)*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/151070886/c01R05_2019.xlsx/7cfeb4ab-4ebd-4afc-94f2-d513cae5e1a9?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [23] Český statistický úřad (2021i) *Data – počet cizinců : Počet cizinců v ČR – předběžné čtvrtletní údaje; 2004/06 - 2020/12*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_202012.xlsx/549df48d-4195-4d65-a709-208d538af679?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [24] Český statistický úřad (2021h) *Data – kriminalita cizinců : Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích a chovanci v letech 1993 – 2019 (stav k 31. 12.)*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/39735205/c05R51_2019.xlsx/ceb9407-e3ef-40f9-9deb-96abaed45059?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [25] Český statistický úřad (2021i) *Data – kriminalita cizinců : Odsouzené osoby a uložené tresty vyhoštění v letech 1993 – 2019*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/39434086/c05R52_2019.xlsx/0fda1a31-6a94-4229-8b58-03f61b634827?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [26] Český statistický úřad (2021j) *Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích, 2005-2020*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/123502875/32018121_0508.xlsx/8bfff442-57a0-4598-a9a6-bb964aa17c73?version=1.1, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [27] Český statistický úřad (2021k) *Statistická ročenka Hl. m. Prahy – 2020 : Charakteristika hl. m. Prahy*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020chcz.pdf/842de4f1-5af7-4426-a881-c8fcf62a7eaa?version=1.1>, PDF dokument, cit. 20.02.2021.
- [28] Český statistický úřad (2021l) *Mzdy, náklady práce – časové řady*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/122734632/pmzcr030821_1.xlsx/78c77f22-6b43-4a0d-8aaf-251518ea18e8?version=1.0, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.

- [29] Český statistický úřad (2021m) *Mzdy, náklady práce*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/266810/25810362/PHA_mzdy.xlsx/13668ef7-d343-4fbf-ba6d-3782f9d6dae1?version=1.46, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [30] Český statistický úřad (2021n) *Delší časové řady – mzdy*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/24_prumerna_mzda.xlsx/5bca75e3-10f2-4de4-af79-bb4d258d50e2?version=1.11, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [31] Český statistický úřad (2021o) *HDP, národní účty : Hrubý domácí produkt v krajích ČR*. [online], dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&skupId=706&pvoke=&katalog=30832&pvo=NUC05-S1az4&z=T>, cit. 20.02.2021.
- [32] Český statistický úřad (2021p) *Časová řada – dlouhodobý vývoj kraje ve vybraných ukazatelích : Dlouhodobý vývoj PHA část 1*. [online], dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/Dlouhodoby_vyvoj_PHA_cas_t1.xlsx/f8b87346-21e2-43b7-94c6-9a2312b36357?version=1.41, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [33] Český statistický úřad (202ro) *Obyvatelstvo – roční časové řady*. [online], dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/121739322/13007020g01.xlsx/5ac32c4e-194e-419e-89e1-19ffb03e004f?version=1.1>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [34] Čihounková, J. (2013) *Kriminologie : Charakteristika kriminologie, předmět, pojem a význam*. [online], dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/charakteristika>, FS, MU, Brno, publ. 21.07.2013, cit. 30.11.2020.
- [35] Čihounková, J. (2013) *Kriminologie : 6. Osobnost pachatele trestných činů*. [online], dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/osobnost>, cit. 30.11.2020.
- [36] Čírtková, L. (2004) *Forenzní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 431 s., ISBN 80-86473-86-4.
- [37] Čírtková, L. et al. (2007) *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1 vydání, Praha : Grada, 191 s., ISBN 978-80-247-2014-2.
- [38] Das, A. et al. (2021) *Generation of overlapping clusters constructing suitable graph for crime report analysis*. *Future Generation Computer Systems*, Svazek 118, s. 339-357, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167739X21000376>, DOI: 10.1016/j.future.2021.01.027, cit. 23.02.2021.
- [39] Dehos, F. T. (2021) *The Refugee Wave to Germany and Its Impact on Crime*. *Regional Science and Urban Economics*. In Press, Journal Pre-proof. [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0166046220303252>, DOI: 10.1016/j.regsciurbeco.2020.103640, publ. 06.01.2021, cit. 10.01.2021.
- [40] Dianiška, G. a Strémy, T. (2009) *Introduction to Criminology*. 1. vydání, Plzeň : Aleš Čeněk, 109 s., ISBN 978-80-7380-218-9.
- [41] Drápal, J. (2018) *Indivizualizace trestů v České republice: Jak určujeme tresty a co o tom víme?* *Státní zastupitelství č. 1*, ročník 2018, dostupné též [online], dostupné z: <https://jaktrestame.cz/drapal%20individualizace%20SZ%201%202018.pdf>, PDF dokument, cit. 10.01.2021
- [42] Drápal, J. et al. (2021a) *Co nám aplikace může říci a co ne?* [online], dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here, cit. 10.01.2021
- [43] Drápal, J. et al. (2021b) *O ukládání trestů v ČR*. [online], dostupné z: https://jaktrestame.cz/#oukladani_here, cit. 10.01.2021
- [44] Ellen, I., G. et al. (2019) *Has falling crime invited gentrification?* *Journal of Housing Economy*, Svazek 46, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1051137719300658>, DOI: 10.1016/j.jhe.2019.101636, cit. 23.02.2021.
- [45] Fabbri, M. a Klick, J. (2020) *The ineffectiveness of 'observe and report' patrols on crime*. *International Review of Law and Economics*, Svazek 65, [online],

- dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S014481882030185X>, DOI: 10.1016/j.irl.2020.105972, cit. 23.02.2021.
- [46] Filser, A. et al. (2020) *Are skewed sex ratios associated with violent crime? A longitudinal analysis using Swedish register data*. *Evolution and Human Behavior*, In press, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090513820301227>, DOI: 10.1016/j.evolhumbehav.2020.10.001, cit. 23.02.2021.
- [47] Fryšták, M. et al. (2009) *Trestní právo procesní*. Druhé přepracované vydání, KEY Ostrava : Publishing, 265 s., ISBN 978-80-7418-041-5.
- [48] Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2021) *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019*. [online], dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statistick%C3%A1-ro%C4%8Denka-V%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A9-slu%C5%BEby-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-za-rok-2019.pdf>, PDF dokument, s. 115. cit. 23.02.2021.
- [49] Gobaud, A. N. et al. (2021) *Measuring small-area violent crime: a comparison of observed versus model-estimated crime rates and preterm birth*. *Annals of Epidemiology*, svazek 55, s. 27–33. [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1047279720304269>, DOI: 10.1016/j.annepidem.2020.11.008, publ. 06.01.2021, cit. 23.02.2021.
- [50] Gonzalez, R. a Komisarow, S. (2020) *Community monitoring and crime: Evidence from Chicago's Safe Passage Program*. *Journal of Public Economics*, Svazek 191. [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0047272720301146>, DOI: 10.1016/j.jpubeco.2020.104250, cit. 23.02.2021.
- [51] Grivna, T. et al. (2014) *Kriminologie*. 4. aktualizované vydání, Praha : Wolters Kluwer, 536 s., ISBN 978-80-7478-614-3.
- [52] Gunadi, C. (2019) *The legacy of slavery on hate crime in the United States*. *Research in Economics*, Svazek 73, číslo 4, s. 339 – 344.
- [53] Halle, C. et al. (2020) *The link between mental health, crime and violence*. *New Ideas in Psychology*, Svazek 58. [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0732118X18302551>, DOI: j.newideapsych.2020.100779,
- [54] Hendrickson, J., R. a Luther, W., J. (2021) *Cash, crime, and cryptocurrencies*. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, In Press, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1062976921000041>, DOI: 10.1016/j.qref.2021.01.004, cit. 23.02.2021.
- [55] Hendrych, I. (2010) *Vybrané kapitoly z penologie*. 1. vydání, Opava : Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, 73 s., ISBN: 978-80-7248-574-1.
- [56] Hindls, R. et al. (2007) *Statistika pro ekonomy*. 8. vydání, Praha : Professional Publishing, 415 s., ISBN 978-80-9-86946-43-6.
- [57] Hipp, J. R. et al. (2019) *Fight or flight? Crime as a driving force in business failure and business mobility*. *Social Science Research*, Svazek 82, s. 164 – 180, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0049089X19300468>, DOI: 10.1016/j.ssresearch.2019.04.010, cit. 23.02.2021.
- [58] Hoferková, S. (2014) *Úvod do kriminologie*. Univerzita Hradec Králové, PDF dokument, [online], dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/ustav-socialnich-studii/dokumenty/studijni_opory/socialni_patologie_a_prevence/uvod-do-kriminologie.pdf, cit. 10.01.2021.
- [59] Hobbs, M. et al. (2020) *Close proximity to alcohol outlets is associated with increased crime and hazardous drinking: Pooled nationally representative data from New Zealand*. *Health & Place*, Svazek 65, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353829220308224>, DOI: 10.1016/j.healthplace.2020.102397, cit. 23.02.2021.
- [60] Holcr, K. et al. (2009) *Kriminologie*. Praha : Leges. 192 s., ISBN 978-80-87212-27-1.
- [61] Holomek, J. (2013) *Viktimológia*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 166 s., ISBN 978-80-7380-446-6.
- [62] Chalfin, A. et al. (2019) *More sneezing, less crime? Health shocks and the market for offenses*. *Journal of Health Economics*, svazek 68, [online], dostupné

z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167629618308221>, DOI: 10.1016/j.jhealeco.2019.102230, cit. 23.02.2021.

- [63] Chmelík, J. (2003) *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vydání, Praha : Portál, 201 s., ISBN 80-7178-739-6.
- [64] Chmelík, J. et al. (2016) *Trestní právo hmotné : obecná část*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 311 s., ISBN 978-80-7380-583-3.
- [65] Chromý, J. (2010) *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, 239 s., ISBN 978-80-7201-825-3.
- [66] Jelínek, J. et al. (2017) *Trestní právo hmotné : obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání, Praha : Legis, 976 s., ISBN: 978-80-7502-236-3.
- [67] Jespersen, B., V. et al. (2021) *The influence of neighborhood violent crime on child-rearing: Integrating neighborhood ecologies and stratified reproduction approaches*. *Social Science & Medicine*, svazek 272. [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S027795362100037X>, DOI: 10.1016/j.socscimed.2021.113705, cit. 23.02.2021.
- [68] Kaiser, G. (1994) *Kriminologie : úvod do základů*. 1. vydání, Překlad Válková, H., Praha : C.H. Beck, 268 s., ISBN 80-7179-002-8.
- [69] Karmen, A. (2016) *Crime Victims. An Introduction to Victimology*. 9. vydání, Boston : Cengage Learning, 580 s., ISBN 978-1-3052-6103-7.
- [70] Kajeepeeta, S. et al. (2020) *The association between blighted property remediation and domestic crime by alcohol availability*. *Health & Place*, Svazek 64, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353829220303324>, DOI: 10.1016/j.healthplace.2020.102364, cit. 22.02.2021.
- [71] Kolouch, J. (2016) *CyberCrime*. 1. vydání, Praha : CZ.NIC, 528 s. [online], dostupné z: <https://knihy.nic.cz/files/edice/cybercrime.pdf>, PDF dokument, cit. 10.01.2021.
- [72] Krulichová, E. (2021) *Changes in crime-related factors and subjective well-being over time and their mutual relationship*. *International Journal of Law, Crime and Justice*, Svazek 65, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1756061621000021>, DOI: 10.1016/j.ijlcrj.2021.100457, cit. 22.02.2021
- [73] Kuchta et al. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání, Praha : C.H. Beck, 568. s., ISBN 80-7179-813-4.
- [74] Lal, S. et al. (2020) *Analysis and Classification of Crime Tweets*. *Procedia Computer Science*, Svazek 168, ročník 2020, s. 1911-1919, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050920306761>, DOI: 10.1016/j.procs.2020.03.211, cit. 22.02.2021.
- [75] Marek, L. (2007) *Statistika pro ekonomy : Aplikace*. 2. vydání, Praha : Professional Publishing, 490 s., ISBN 80-86946-40-5.
- [76] Marešová, A. (2011) *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, [online], dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/385.pdf>, PDF dokument, cit. 10.01.2021, ISBN 978-80-7338-110-3.
- [77] Matoušek, O. a Matoušková, A. (2011) *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání, Praha : Portál, s. 336. ISBN 978-80-7367-825-8.
- [78] Marquet, O. et al. (2019) *Short-term associations between objective crime, park-use, and park-based physical activity in low-income neighborhoods*. *Preventive Medicine*, Svazek 126, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0091743519301975>, DOI: 10.1016/j.ypmed.2019.05.023, cit. 23.02.2021.
- [79] McKenzie, H. et al. (2020) *Relationship between county-level crime and diabetes: Mediating effect of physical inactivity*. *Preventive Medicine Reports*, Svazek 20, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211335520301789>, DOI: 10.1016/j.pmedr.2020.101220, cit. 23.02.2021.

- [80] McKetin, R. et al. (2020) *The contribution of methamphetamine use to crime: Evidence from Australian longitudinal data*. Drug nad Alcohol Dependence. Svazek 216, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0376871620304270>, DOI: 10.1016/j.drugalcdep.2020.108262, cit. 23.02.2021.
- [81] Meth, P. a Buthelezi, S. (2017) *New housing/new crime? Changes in safety, governance and everyday incivilities for residents relocated from informal to formal housing at Hammond's Farm, eThekwin*. Geoforum, Svazek 82, s. 77 – 86. [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S001671851730074X>, DOI: 10.1016/j.geoforum.2017.03.026, cit. 23.03.2021.
- [82] Ministerstvo vnitra ČR (2021a) *Cizinci s povoleným pobytem : Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2020*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/12-2020-tab-internet-stav-k-31-12-2020-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [83] Ministerstvo vnitra ČR (2021b) *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2013.aspx>, 20.02.2021.
- [84] Ministerstvo vnitra ČR (2021c) *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-2013-pdf.aspx>, PDF dokument, 20.02.2021.
- [85] Ministerstvo vnitra ČR (2021d) *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2019*. [online], dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-vbavp-2019-verze-2-5-prijate-rev-vvb-1.aspx>, PDF dokument, 20.02.2021.
- [86] Moulisová, M. (2010) *Kriminalita etnických menšin a cizinců*. 1. vydání, Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 54 s., ISBN 978-80-7251-335-2.
- [87] Musil, Z. et al. (2004) *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C.H. Beck, 606 s., ISBN 80-7197-878-9.
- [88] Nešpor, K. (2011) *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 4. vydání, Praha : Portál, 173 s., ISBN 978-80-7367-908-8.
- [89] Neuman, J. (1998) *Základní kriminologické školy a směry*. 1. vydání, Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Studie, 58 s., ISBN 80-86008-53-3.
- [90] Nilson, S., F. et al. (2020) *Homelessness and police-recorded crime victimisation: a nationwide, register-based cohort study*. The Lancet Public Health, svazek 5, číslo 6, s. e333-e341, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S246826672030075X>, DOI: 10.1016/S2468-2667(20)30075-X, cit. 23.02.2021.
- [91] Novotný, O. a Zapletal, J. (2004) *Kriminologie*. 2. přepracované vydání, Praha : ASPI Publishing, 451 s., ISBN: 80-7357-026-2.
- [92] Otevřená společnost (2021a) *Mapa kriminality*. [online], dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/o-aplikaci/#oAplikaciMapa>, cit. 10.01.2021.
- [93] Otevřená společnost (2021b) *O projektu*. [online], dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/o-aplikaci/#oAplikaciData>, cit. 10.01.2021.
- [94] Piroozfar, P et al. (2019) *Crime prevention in urban spaces through environmental design: A critical UK perspective*. Cities, Svazek 95, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264275118317153>, DOI: 10.1016/j.cities.2019.102411, DOI: 10.1016/j.cities.2019.102411, cit. 23.02.2021.
- [95] Policie ČR (2021a) *Organizační struktura Policie ČR*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/priloha-c-2-organizacni-schema-policie-cr-pdf.aspx>, PDF dokument, cit. 10.02.2021.

- [96] Policie ČR (2021b) *Policie České republiky – KŘP hlavního města Prahy*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?physid=232770>, PNG dokument, cit. 10.02.2021.
- [97] Policie ČR (2021c) *Statistické přehledy kriminality za rok 2010: Krátké vysvětlení ke statistikám na internetu*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/statistiky-nove-cleneni-2010-00-kratke-vysvetleni-ke-statistikam-na-internetu.aspx>, DOC dokument, cit. 10.02.2021.
- [98] Policie ČR (2021d) *Statistické přehledy kriminality za rok 2010*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2010-do-31-12-2010.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [99] Policie ČR (2021e) *Statistické přehledy kriminality za rok 2011*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2011-do-31-12-2011.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [100] Policie ČR (2021f) *Statistické přehledy kriminality za rok 2012*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2012-do-31-12-2012.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [101] Policie ČR (2021g) *Statistické přehledy kriminality za rok 2013*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2013-do-31-12-2013.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [102] Policie ČR (2021h) *Statistické přehledy kriminality za rok 2014*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/12-celkova-kriminalita-za-obdobi-od-01-01-2014-do-31-12-2014.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [103] Policie ČR (2021i) *Statistické přehledy kriminality za rok 2015*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/statistiky-od-01-01-2015-do-31-12-2015-zip.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [104] Policie ČR (2021j) *Statistické přehledy kriminality za rok 2016*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2016-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [105] Policie ČR (2021k) *Statistické přehledy kriminality za rok 2017*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2017-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [106] Policie ČR (2021l) *Statistické přehledy kriminality za rok 2018*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2018-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [107] Policie ČR (2021m) *Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2019-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [108] Policie ČR (2021n) *Statistické přehledy kriminality za rok 2020*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/2020-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>, XLSX dokument, cit. 20.02.2021.
- [109] Policie ČR (2021o) *Ministerstvo vnitra a Policie ČR zveřejňují mapy kriminality*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mapy-budoucnosti-prinesou-vetsi-bezpecnost-do-obci-a-mest.aspx>, publ. 1. 12. 2020, cit. 20.02.2021.
- [110] Policie ČR (2021p) *Statistika za rok 2020 : Statistické přehledy kriminality*. [online], dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>, cit. 20.02.2021.
- [111] Praha.CZ (2021) *Členění Prahy*. [online], dostupné z: <http://www.praha.cz/mesto-praha/cleneni-prahy>, cit. 10.02.2021.
- [112] Prahainfo.CZ (2021) *Členění Prahy*. [online], dostupné z: <http://www.prahainfo.cz/encyklopedie/Vnitřní+členění>, cit. 10.02.2021.
- [113] Rege, M. et al. (2019) *Job displacement and crime: Evidence from Norwegian register data*. Labour Economics, Svazek 61, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0927537119300879>, DOI: 10.1016/j.labeco.2019.101761, cit. 23.02.2021.
- [114] Řezánková, H. (2017) *Analýza dat z dotazníkových šetření*. 4. přepracované vydání, Praha : Professional Publishing, 225 s., ISBN 978-80-906594-8-3.

- [115] Shree, R. et al. (2021) *A contiguous cyber crime investigation framework to deal with the cyber dependent-cum-cyber enabled crimes*. Materialstoday: Proceedings, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214785320401452>, DOI: 10.1016/j.matpr.2020.12.428, cit. 20.02.2021.
- [116] Scheinost, M. et al. (2010) *Kriminalita očima kriminologů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 239 s., ISBN 978-80-7338-096-0, PDF dokument, [online], dostupné z: https://is.muni.cz/el/fsp/jaro2012/nk1070/um/Kriminalita_ocima_kriminologu.pdf, cit. 20.02.2021.
- [117] Solnař, V. (1979) *Tresty a ochranná opatření*. Praha : Academia. S. 21 – 22.
- [118] Solnař, V. et al. (2003) *Základy trestní odpovědnosti*. Praha : Orac, 455 s., ISBN 80-86199-74-6.
- [119] Solnař, V. et al. (2009) *Systém českého trestního práva*. 1. vydání, Praha: Novatrix, 942 s., ISBN 978-80-254-4033-9.
- [120] Staňková, L. et al. (2015) *Násilná kriminalita*. Praha : Leges, 264 s., ISBN 978-80-7502-069-7.
- [121] Svatoš, R. (2009) *Základy kriminologie a prevence kriminality*. 1. vydání, České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
- [122] Šámal, P. et al (2009) *Trestní zákoník*. 1. vydání, Praha : C.H. Beck, 3285 s., ISBN 978-80-7400-109-3.
- [123] Šámal, P. (1999) *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. 1. vydání, Praha : CODEX Bohemia, 403 s., ISBN 80-85963-89-2.
- [124] Ševčík, D. et al. (2011) *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. 1. vydání, Praha : Portál, 186 s., ISBN 978-80-7367-690-2.
- [125] Tharshini, N. K. et al. (2020) *Datasets of demographic profile and perpetrator experience in committing crime among young offenders in Malaysia*. Data in Brief, Svazek 31, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352340920308520>, DOI: 10.1016/j.dib.2020.105958, cit. 23.02.2021.
- [126] Tomášek, J. (2019) *Úvod do kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 215 s., ISBN 978-80-7380-746-7.
- [127] Tomášek, J. (2010) *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. 1. vydání, Praha : Grada, 214 s., ISBN 978-80-247-2982-4.
- [128] Tumminello, M. et al. (2020) *Anagraphical relationships and crime specialization within Cosa Nostra*. Social Networks, Svazek 64, s. 29 – 41, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378873320300563>, DOI: 10.1016/j.socnet.2020.07.011, cit. 23.02.2021.
- [129] Turayová, Y. et al. (2005) *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. 196 s., ISBN 978-80-7160-196-6.
- [130] Ur Rahman, R. a Tomar. D. S. (2020) *A new web forensic framework for bot crime investigation*. Forensic Science International: Digital Investigation, Svazek 33, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666281720300718>, DOI: 10.1016/j.fsidi.2020.300943, cit. 10.01.2021.
- [131] Večerka, K. et al. (1997) *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha : Themis, 159 s., ISBN 80-85821-48-6.
- [132] Sdělení č. 104/2013 Sb. m.s. Úmluva o počítačové kriminalitě, (Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě), [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2013-104>, cit. 10.01.2021.
- [133] Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>, cit. 10.02.2021.
- [134] Válková, H. et al. (2012) *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 664 s., ISBN 978-80-7400-429-2.
- [135] Vichlenda, M. a Veselý, J. (2004) *Základy kriminalistiky*. 1. vydání, Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 63 s., ISBN 80-7042-369-2.
- [136] Vichlenda, M., Krček, I. (2011) *Kriminologie*. Karviná : SOŠOOM, 224 s., [online], dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminologie.pdf>, PDF dokument, cit. 10.01.2021.

- [137] Wallace, H. a Roberson, C. (2011) *Victimology : Legal, Psychological, and Social Perspectives*. 3. vydání, Boston : Prentice Hall, 384 s., ISBN 978-0-13-507157-1.
- [138] Wilson, L. a Boratto, R. (2020) *Conservation, wildlife crime, and tough-on-crime policies: Lessons from the criminological literature*. *Biological Conservation*, Svazek 251, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320720308685>, DOI: 10.1016/j.biocon.2020.108810, cit. 10.01.2021.
- [139] Wu, G. Et al. (2020) *Impact of recreational marijuana legalization on crime: Evidence from Oregon*. *Journal of Criminal Justice*, Svazek 72, [online], dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0047235220302361>, DOI: 10.1016/j.jcrimjus.2020.101742, cit. 26.02.2021.
- [140] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128/zneni-20180831?text=samospr%C3%A1vn%C3%BD>, cit. 10.02.2021.
- [141] Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>, cit. 10.02.2021.
- [142] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>, cit. 10.02.2021.
- [143] Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131/zneni-20180101>, cit. 10.02.2021.
- [144] Zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120>, cit. 10.03.2021.
- [145] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>, cit. 10.01.2021.
- [146] Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v platném znění. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>, cit. 10.01.2021.
- [147] Zákon č. 558/2020 Sb. o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném), v platném znění. [online], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-588>, cit. 10.03.2021.
- [148] Zapletal, J. et al. (2005) *Prevence kriminality*. 2. přepracované vydání. Praha : Vydavatelství Policejní akademie ČR. 108 s., ISBN 80-7251-200-5.
- [149] Zoubková, I. a Musilová, M. (2004) *Kriminologie a prevence kriminality*. 1. vydání, Praha : Armex Publishing, 146 s., ISBN 80-86795-05-5.
- [150] Zoubková, I. (2011) *Kriminologický slovník*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 251 s., ISBN 978-80-7380-312-4.

9 Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obr. 1 Správní obvody Prahy	47
Obr. 2 Mapa členění obvodních ředitelství v Praze	48
Obr. 3 Graf vývoje počtu registrovaných trestných činů a míry objasněnosti v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	53
Obr. 4 Graf vývoje počtu cizinců obviněných, odsouzených a s uloženým trestem vyhoštění v Praze v letech 2010 – 2019	61
Obr. 5 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků násilné kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020	69
Obr. 6 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků násilné kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020	69
Obr. 7 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků mravnostní kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020	73
Obr. 8 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků mravnostní kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020	73
Obr. 9 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků majetkové kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020	75
Obr. 10 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků majetkové kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020	75
Obr. 11 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků ostatní kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020	78
Obr. 12 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků ostatní kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020	78
Obr. 13 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků zbývající kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020	81
Obr. 14 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků zbývající kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020	81
Obr. 15 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků hospodářské kriminality, míry její objasněnosti v ČR v letech 2010 – 2020	85
Obr. 16 Graf vývoje počtu registrovaných a objasněných skutků hospodářské kriminality, míry její objasněnosti v Praze v letech 2010 – 2020	85

Seznam tabulek

Tab. 1 Struktura kriminality	44
Tab. 2 Celkový počet registrovaných trestných činů podle stavu k 31. 12. sledovaného období v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	50
Tab. 3 Počet registrovaných a objasněných trestných činů v ČR a Praze v letech 2010 – 2020	52
Tab. 4 Vývoj míry objasněnosti registrovaných trestných činů v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	53
Tab. 5 Vývoj indexu kriminality na 1 tis. obyvatel v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	56
Tab. 6 Vývoj počtu obyvatel v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	57
Tab. 7 Vývoj počtu cizinců s trvalým pobytem v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	59
Tab. 8 Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	63
Tab. 9 Vývoj průměrné roční hrubé mzdy v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	65
Tab. 10 Vývoj hrubého domácího produktu v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	66
Tab. 11 Vývoj zalidnění v ČR a v Praze v letech 2010 – 2020	68

10 Seznam příloh

Příloha 1 Takticko-statistická klasifikace trestných činů používaná Policií ČR

Příloha 1 Takticko-statistická klasifikace trestných činů používaná Policií ČR

Kód TSK	Takticko statistická klasifikace
0	právní kvalifikace nestanovena
101	vraždy – loupežné (§ 140)
102	vraždy – sexuální (§ 140)
103	vraždy – mot. osobními vztahy (§ 140)
104	vraždy – na objednávku (§ 140)
105	vraždy – novorozence matkou (§ 142)
106	vraždy – ostatní (§ 140)
111	usmrcení lidského plodu – pomoc a svádění ženy (§ 161, 162)
112	usmrcení lidského plodu – se souhlasem ženy (§ 160)
113	usmrcení lidského plodu – bez souhlasu ženy (§ 159)
115	zabití (§ 141)
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)
121	opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195)
122	únos dítěte a osoby ztížené duševní poruchou (§ 200)
131	loupež (§ 173)
132	loupeže na finančních institucích (§ 173)
141	násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci – mimo policie (§ 323 – 326)
142	násilí proti úřední osobě – na policistovi PČR (§ 323 – 326)
143	násilí proti úřední osobě – na obecním policistovi (§ 323 – 326)
151	úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 – 146a)
161	rvačka (§ 158)
171	násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352)
172	brání rukojmí (§ 174)
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)
181	vydírání (§ 175)
182	omezování a zbavování osobní svobody (§ 170, 171)
183	porušování domovní svobody (§ 178)
184	neoprávněný zásah do práva k domu (§ 208)
185	týrání svěřené osoby (§ 198)
186	týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)
187	omezování svobody vyznání (§ 176)
188	útisk (§ 177)
189	porušování svobody sdružování a shromažďování (§ 179)
190	ostatní násilné TČ (§ 144, 149, 172)
201	znásilnění (§ 185)
202	sexuální nátlak (§ 186)
211	pohlavní zneužívání v závislosti (§ 187/2)
212	pohlavní zneužívání ostatní (§ 187/1, 3, 4)
213	komerční forma sexuálního zneužívání v závislosti (§ 187/2)
214	komerční forma sexuálního zneužívání ostatní (§ 187/1, 3, 4)
231	ostatní pohlavní úchytky (§ 358)
241	šíření pornografie (§ 191)

Kód TSK	Takticko statistická klasifikace
251	ohrožování pohlavní nemocí (§ 155)
252	úmyslné ublížení na zdraví lidskou nemocí (§ 145, 146, 152)
253	ublížení na zdraví lidskou nemocí z nedbalosti (§ 143, 147, 148, 153)
271	kuplířství (§ 189)
280	soulož mezi příbuznými (§ 188)
281	obchodování s lidmi (§ 168)
290	ostatní mravnostní trestné činy (§ 190, 192 – 194)
311	krádeže vloupáním do obchodů (§ 205)
312	krádeže vloupáním do výkladních skříní (§ 205)
321	krádeže vloupáním do restaurací a hostinců (§ 205)
322	krádeže vloupáním do ubytovacích objektů (§ 205)
323	krádeže vloupáním do kiosků (§ 205)
324	krádeže vloupáním do jídelen, závodních kuchyní a stravovacích zařízení (§ 205)
331	krádeže vloupáním do objektů se starožitnostmi (§ 205)
332	krádeže vloupáním do kulturních objektů (§ 205)
341	krádeže vloupáním do pokladen a pancéřových skříní (§ 205)
350	krádeže vloupáním do výpočetních středisek nebo počítačových pracovišť (§ 205)
351	krádeže vloupáním do škol (§ 205)
371	krádeže vloupáním do bytů (§ 178, 205)
372	krádeže vloupáním do víkendových chat (§ 178, 205)
373	krádeže vloupáním do rodinných domků (§ 178, 205)
390	krádeže vloupáním do ostatních objektů (§ 178, 205)
411	krádeže kapesní (§ 205)
412	krádeže při pohlavním styku (§ 205)
413	krádeže jiné na osobách (§ 205)
421	krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti (§ 205)
431	krádeže motorových vozidel dvoustopých (§ 205, 207)
432	krádeže motorových vozidel jednostopých (§ 205, 207)
433	krádeže věcí z aut (§ 205)
434	krádeže součástek motorových vozidel, jednostopých a dvoustopých (§ 205)
435	krádeže jízdních kol (§ 205, 207)
441	krádeže domácího zvířectva (§ 205)
451	krádeže v bytech (§ 205)
461	krádeže v prostorách nádraží – mimo zásilek (§ 205)
462	krádeže během jízdy v DP – mimo zásilek (§ 205)
471	krádeže v objektech se starožitnostmi včetně exteriérů (§ 205)
480	krádeže v jiných objektech (§ 205)
490	krádeže ostatní (§ 205)
511	podvod (§ 209)
521	zpronevěra (§ 206)
530	neoprávněné užívání cizí věci (§ 207)
588	zatajení věci (§ 219)
589	poškození cizí věci (§ 228)
590	pytláctví (§ 304)
611	výtržnictví (§ 358, 359)

Kód TSK	Takticko statistická klasifikace
612	výtržnictví na sportovních a veřejných akcích (§ 358)
613	sprejerství (§ 228/2)
614	výtržnictví – útoky na záchranáře (§ 358/1)
631	ohrožování výchovy dítěte (§ 201, 202)
632	podávání alkoholu dítěti (§ 204)
633	svěření dítěte do moci jiného (§ 169)
634	nedovolené překročení státní hranice (§ 339 – 341, 343)
635	nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného (§ 283)
636	šíření toxikomanie (§ 287)
637	zneuž. pravomoci úřední osoby (§ 329)
639	neoprávněné nakládání s osob. údaji (§ 180)
640	maření úkolů úřední osoby z nedbalosti (§ 330)
641	nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe (§ 284)
642	nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro výrobu (§ 286)
643	nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou látku (§ 285)
644	výroba a nakládání s látkami s hormonálním účinkem (§ 288)
651	požáry (§ 228, 272, 273)
652	výbuchy (§ 228, 272, 273)
662	nedovolené ozbrojování (§ 279)
663	maření výkonu úředního rozhodnutí (§ 337)
666	legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz (§ 216)
667	legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti, tzv. praní špinavých peněz (§ 217)
690	ostatní kriminální trestné činy (§ 338, 342)
701	maření spravedlnosti (§ 347a)
721	nadržování (§ 366)
730	veškeré nehody úmyslné (§ 145, 146, 228, 272, 274, 360)
731	dopravní nehody silniční nedbalostní (§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360)
732	dopravní nehody letecké nedbalostní (§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360)
733	dopravní nehody vodních plavidel nedbalostní (§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360)
741	železniční nehody nedbalostní (§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360)
742	nehody kombinované – železniční a silniční nedbalostní (§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360)
750	ublížení na zdraví z nedbalosti – pracovní úraz (§ 143, 147, 148, 274, 360)
751	ublížení na zdraví z nedbalosti – ostatní (§ 143, 147, 148, 274, 360)
762	poškozování věřitele (§ 222)
763	zvýhodňování věřitele (§ 223)
771	ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství (§ 274, 360)
772	zanedbání povinné výživy (§ 196)
781	ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku nebo plavidla (§ 290)
782	ohrožení vzdušného dopravního prostředku sdělením nepravdivé informace (§ 291)
783	zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292)
784	týrání zvířat (§ 302, 302a, 303)
785	šíření poplašné zprávy (§ 357)
786	účast na organizované zločinecké skupině (§ 361)
787	hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355)

Kód TSK	Takticko statistická klasifikace
788	podněcování k národnostní a rasové nenávisti (§ 356)
789	podpora a propagace hnutí (§ 400, 401, 402, 403, 404, 405)
790	ostatní trestná činnost (§ 150–151, 164–167, 181–184, 218, 220, 221, 227, 272, 273, 275–278, 280, 328, 335, 336, 344–347, 350, 351, 364, 365, 367, 368)
801	porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248)
803	neoprávněné podnikání (§ 251)
806	poškození spotřebitele (§ 253)
807	porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou, pašování (§ 261)
808	zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)
810	porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225)
811	porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220, 221)
812	krádež (§ 205)
813	neoprávněné užívání cizí věci mimo motorového vozidla (§ 207)
814	poškození cizí věci (§ 228)
815	podvody v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění (§ 209)
816	padělání a pozměnění peněz (§ 233)
817	padělání a pozměnění známek a kolků (§ 245, 246)
819	zkrácení daně (§ 240)
820	zneužívání pravomoci úřední osoby (§ 329)
821	úplatkářství – přijetí úplatku (§ 331)
822	poškození věřitele (§ 222)
823	padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348)
824	nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka (§ 349)
825	ohrožování zdraví závadnými potravinami (§ 156, 157)
826	vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy (§ 259, 260)
827	neoprávněné užívání motorového vozidla (§ 207)
828	porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182)
829	zpronevěra (§ 206)
830	podvod (§ 209)
831	pletichy při veřejné soutěži a dražbě (§ 256, 257, 258)
832	porušení předpisů o kontrole zboží a technologií dvojího užití (§ 262, 263, 264)
833	zneužívání informací, postavení v obchodním styku (§ 255, 255a)
834	neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252)
835	porušení předpisů o nálepkách k označení zboží (§ 244)
836	neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180)
837	ostatní tr. činy proti měně (§ 235, 236, 237, 239)
838	neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234)
839	porušení předpisů zahraničního obchodu s vojenským materiálem (§ 265, 266, 267)
840	krádeže železničních zásilek (§ 205, 206, 209)
841	krádeže poštovních zásilek (§ 205, 206, 209)
842	krádeže silničních zásilek (§ 205, 206, 209)
843	krádeže leteckých zásilek (§ 205, 206, 209)
844	krádeže lodních zásilek (§ 205, 206, 209)
845	maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330)
846	úplatkářství – podplácení (§ 332)

Kód TSK	Takticko statistická klasifikace
847	úplatkářství – nepřímé úplatkářství (§ 333)
848	zvýhodnění věřitele (§ 223)
849	pletichy v insolvenčním řízení (§ 226)
850	ohrožení životního prostředí – úmyslné (§ 293, 294a, 295, 297, 298, 298a, 299, 301)
851	ohrožení životního prostředí – nedbalostní (§ 294, 294a, 295, 297, 298, 298a, 300, 301)
852	způsobení úpadku (§ 224)
853	neoprávněné vydání cenného papíru (§ 249)
854	manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)
855	nedovolená výroba a držení radioaktivního materiálu (§ 281, 282)
861	porušení práv k ochranné známce a jiným označením (§ 268)
862	porušení chráněných průmyslových práv (§ 269)
863	porušení autorského práva, práv k databázím (§ 270, 271)
864	legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216, 217)
865	poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 230 – 232)
866	provozování nepoctivých her a sázek (§ 213)
870	havárie a provozní poruchy mimo DN-S-Ž-L-V – nedbalostní (§ 273, 274, 277, 294, 294a, 295, 298, 301, 360)
871	havárie a provozní poruchy mimo DN-S-Ž-L-V – úmyslné (§ 228, 272, 274, 276, 278, 293, 294a, 295, 298, 298a, 299, 301, 360)
880	pojistný podvod (§ 210)
881	úvěrový podvod (§ 211)
882	dotační podvod (§ 212)
885	nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243)
886	neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241)
890	ostatní hospodářské TČ (§ 181, 183, 218, 227, 229, 247, 280, 305 – 307, 337)
901	vojenské trestné činy (§ 369 – 398)
902	trestné činy proti ústavnímu zřízení (§ 309–312, 312a, 312d, 312e, 312f, 314–322)
903	TČ válečné a proti míru (§ 405a, 406, 407, 409 – 417)